ژینا ـ نامە

منداڵی سێ ساڵانە دەپرسێ" من لە کوێوە هاتووم؟"، مەبەستی ئەوەیە مرۆڤ لە کوێوە هاتووە، دەپرسێ"خودا چییە؟" گەورەکان بەم پرسیارە دەسڵەمێنەوە! منداڵ گەرەکیە خۆی و جیهان بناسێ، گەر فەرهەنگ، کۆمەڵگا، دابونەریت، بنەماڵە، ئایین، تەرسەزانست لێی تێکنەدەن!

حەڤدە ساڵان بوو لە ڕێگای بیرکردنەوە کەرەسەیەکی نوێی دۆزییەوە و بوو بە خاوەنی دوو شەریکەی جیهانی، تەنیا دەزگای بەردەستی کامپیۆتێرێکی کۆن بو !
منداڵ لێهاتووە، گەر نەخۆش نەبێت و نەخۆشی نەکەن. مەسەلەکانی منداڵی ئەمڕۆ "سوڕەی مریشکە ڕەشە"، دۆعای چوون بۆ سەر ئاو، خۆهاڵاندن لە پارچەی ڕەش لە بەر چاوحیزان نییە! منداڵی ئەمڕۆ دەیەوێ جێگای ڕاستەقینەی خۆی کە لێی زەوت کراوە، وەرگرێتەوە!

ئێمەی منداڵانی سەدەی ڕابووردو، لە گەڵ ترس و نەزانی تێکەڵبووین، لە خەودا لە ترسی "ئەلهاکی دێو"، "سووتاندنی سیرەت لە جحەندەم"، شووڵی ئاقای"ق" لە فێرگە، لە ترسی جنێوباران، ڕادەچڵەکاین. ئەو کەسانەی فێریان دەکردین وەک خۆمان، منداڵانی بەر لە ئێمە بوون!

لە لێزان و "پیری سیاسی" دەگەڕاین، ڕۆژێک لە نەخۆشخانەی فیروزگەری تاران، چووینە لای ماقووڵانی سیاسی سەر بە خەتی "میللی ـ میهەنی"، کە لەوێ کۆدەبوونەوە. لە وڵامی ئەو پرسیارە کە حزبەکەیان چییان بۆ کورد هەیە؟ وڵامیان داوە "فعلا مسئله مهمتری در پیش است." مەسەلەی گرنگتر بۆ ئەوان، ڕووخانی ڕژیم بو .
بە دەگمەن پیری سیاسی کورد لە دەرەوەی حزبەکانی ئێرانی، هەبوون، ئەوانەش چاومان پێیاندەکەوت، دوورکوژ بوون.
بۆ وڵامی کۆمەڵێک پرسیار چووینەماڵی یەک لەوان لە شاری تاران، کە لە ماڵەکەی هاتینە دەر، جگە لە ئالۆزی مێشک، پرسیاری بێوڵامی ترمان

لێ زیاد بوو. ئەو دواتر بوو بە یەک لە چەند سیاسەتمەداری بەناوبانگی کورد. هەر ئەو کەسە، کەسێکی بەناوبانگی تری وەها لە بەرچاو ڕەش کردین کە تووخونی نەکەوین. دردۆنگی پیرانی سیاسی لە یەکتر ترسی " ئەلهاکی دێوی" تێدا، زیندوو ڕادەگرتین.

ئێمەمانان کە بەردەوام لە نێوان تاران و تەورێز و شارەکانی کوردستان هاتوچۆمان دەکرد، لە زانا، لە تێگەیشتوو، لە جیلی سیاسی پێش خۆمان دەگەڕاین. لە ڕابووردو دابڕابووین و ئێستای خۆمان لێ ڕوون نەبو!
خوێندکارانی کوردی زانستگا لە هاتوچۆی ئەم شارو ئەوشار دابوون، کۆڕ و کۆمەڵ بە ئاشکرا و نهێنی دەبەسترا، وەک ئەمڕۆژانە، باس لە فەلسەفە دەکرا، بەڵام وڵام بۆ فەلسەفە چییە، نەبو!

لە کۆبوونەوەی ئەنجوومەنی عیلمی و ئەدەبی، کانوونی موعەلیم و خوێندکار ، پیری سیاسی، شاعیر و نووسەر و لاوی تازە پێگەیشتوو بە لاساییکردنەوە لە پیران شیعر و پەخشان و هەستی شۆڕشگێڕانەی خۆیان دەردەبڕی. قسەکان قسەی ئاسایی و بڕی بڕی بوو، جگە لە قسەی چەند کەس ، هاوڕێیەکی نزیکی شەریفزادە و موعینی، کەسێکی ئەندامی "کۆنفیدراسیۆنی خوێندکاران" لە ئورووپا، ئەم دووانە ترۆر کران. ئەوان شتیان دەزانی و ڕاستگۆ بوون. کەسی سێهەم زیندانییەکی سیاسی، بیرمەندێکی کرماشانی بوو، ڕژیمی ئیسلامی کوشتی.

لە کاتی سەیرکردنی کتێب لە قەراخ شەقام کەوتە قسەکردن لە گەڵم، کە گەرمی قسە بووین خۆی ناساند و گوتی "کورد دەبێ داوای سەربەخۆیی بکات، دەرفەتی وا بۆ کورد دەست ناکەوێتەوە"! ئەو کەسەش ڕەنگە هەڵواسرابێ!
ئێمە منداڵانی سەردەمی "سوورەی مریشکە ڕەشە" ئاوا بەسەر بەناو "ئینقلاب"ی خەڵکەکانی ئێراندا کەوتین! قسەکانی کابرای سیاسەتمەداری فارس " فعلا مسئله مهمتری در پیش است" ئەمڕۆژانە تازە دەنوێنێ و لە دەمی بەرپرسانی سیاسی کوردەوە، منداڵانی دوێنێ و پیرانی ئەمڕۆ دەبیسترێ .

ئەمڕۆژانە ئیتر بە شوێن لێزان و پیری سیاسیدا ناگەڕێم، ڕوو لە تاران ناکەم، لە گەڵ خەڵکی جیهان ڕوو لە کوردستان دەکەم.

منداڵی سێ ساڵەی سەرەتای ئەو سەدەیە گەورە بوون، دەزانن لە "کوێوە" هاتوون، دەزانن "خودا" چییە و چی نییە! دەزانن چیان دەوێ، پێویست ناکا بپرسن "فەلسەفە" چییە! ئەوان خۆیان بیر دەکەنەوە و زانیاریی لە "سوڕەی مریشکە ڕەشە" وەرناگرن!

پەیامبەرە درۆزنەکان ترۆر ناکرێن و ناکوژرێن، ئەوان دەمرن !
ڕاستگۆکان، ژیناکان، کوژرا و ترۆرکراوەکان، دەمێنن.

دوو زیندانی سیاسی لە دەروازەی شار، لە سەر قەڵاندۆش بە ڕێپێوان و دروشمی سوور گەیشتنەوە نزیک ماڵ، لە گۆڕەپانی گەورەی شار وتارگوتن دەستی پێکرد، لە ناکاو ئەم دروشمە "داس و چەکوش سەرنێزە مەحکوم دەکات" لە زاری کەسێکەوە دەرپەڕی، کەسی وتاربێژ، لە وڵامدا وتی" دانیشە.... قوڕعان سەرنێزە مەحکوم دەکات"! ئەمە دەربڕی دوو بۆچۆنی دوو جیلی نوێ و کۆن بوو، یەک، ئیلاهی و ئیسلامی، دوو، زەوینی و ماتریالیستی! شەڕی ئەم دووانە، شەڕی هیچیان نەبو. باوەڕی هەرکیان باوەڕی ئەوان نەبو. هەر دوو لە یەک شتدا هاوبەش بوون، بێگانەبوون لە خۆ و خۆ لە ئەویتردا دیتنەوە، وەک جیلەکانی بەر لە خۆیان.

بیست ساڵان لە ژێر چەنگاڵی عەجەم
ناڵاندم بەسەد دەرد و غەم
کێوی بەختمان دایگرتبو تەم
کەس یارای نەبو بێژێ ئەمن هەم
روس نەجاتی دام بو بە فریشتەم
بژی ئیستالین خۆش چەکچو داس
لە ژێر ئیستبداد کوردی کرد خەلاس "هەژار – ئاڵەکۆک"

وەرە مەیدانێ لە ڕێی نیشتمان/ بکە قوربانی سەر و ماڵ و گیان (هێمن)
بیایید همه تن به کشتن دهیم/ مبادا که فرصت به دشمن دهیم (فردوسی)

ئەی خالقی عەرد و ئاسمانان
وەی خالقی جوملە ئینس و جانان
مولک و مەلەک و فەلەک بجارەک
بیلجومە تە چێکرن تەبارەک (خانی)

تۆ پادشا نیشانی بۆ هەر سەوادی ئەعزەم
بێ سەدر و شانشینی بێ پەردە پەردەداری
هەر ئەمری تۆ مەدارە بۆ کار و باری عالەم
هەرچەند بێ وەزیر و بێ سەدر و کار وباری (حاجی قادر)

ای خداوند خراسان و شهنشاه عراق
ای به مردی و به شاهی برده از شاهان سباق
ای سپاهت را سپاهان رایتت را ری مکان
ای ز ایران تا به توران بندگانت را وثاق
ای جهان را تازه کرده رسم و آیین پدر
ای برون آورده ماه مملکت را از محاق
ای ملک مسعود بن محمود کاحرار زمان
بر خداوندی و شاهی تو دارند اتفاق
هم بدان رو کاشتقاق فعل از فاعل بود
چرخ و سعد از کنیت و نام تو گیرند اشتقاق
از همه شاهان چنین لشکر که آورد و که برد
از عراق اندر خراسان وز خراسان در عراق
همچنان باز از خراسان آمدی بر پشت پیل
کاحمد مرسل به سوی جنت آمد بر براق
ای فراق تو دل ما بندگان را سوخته
صدهزاران شکر یزدان را که رستیم از فراق (منوچهر دامغانی)

تێگەیشتنی پشت ئەم شیعرانە لە یەک جیاواز نییە، ئەوەی وەشوین ئەویتر کەوتووە، کوردەکەیە! تێگەیشتنی شاعیر و نووسەر و سیاسی کورد بە خەستی لە کۆنەوە لە ژێر سێبەری تێگەیشتنی ئیسلامی - ئیلاهی، نووسەر

و شاعیر و سیاسی نەتەوەی باڵادەست و فکر و فەلسەفەی دەستەچەندەمی ڕۆژئاوا لە ڕێگای ئەوانەوە بووە .

نە ئیسلامی محەممەدی و نە مارکس و ئینگلس بە ویستی کورد لە رێگای زمانی کوردییەوە نەهێنراونەتە کوردستان .
گەر کورد بە ویست و تێگەیشتنی خۆی لە فەلسەفەی ئورووپا تێگەیشتبا و خۆی تێکەڵ بە جوڵانەوەی هزریی یۆنانی هاوسای و لە سەدەی نۆزدە تێکەڵ بە شۆڕشی ڕزگاری نەتەوەکانی باڵکان بە دژی ئیمپراتوری عوسمانی – ئیسلامی کردبا، ژیانی سەدەی بیست و بیست و یەکی گرێدراوی جرجاڵەکانی سەدەی بەردین نەدەبو .

ئێمە سەدەکانی ڕابووردووی خۆمان بەو نەتەوانە و تێگەیشتنیان دۆڕاند کە ئێمەیان کردبووە ژێرچەپۆکەی تێگەیشتنی خۆیان .خۆ لە ناو تێگەیشتنی ئاتاتورک، ڕەزا شاە، خومەینی، فرووغی و جەهانبەگلوەکان، ئیدول و ئیدئۆلۆگ و تئۆرسێنی تورک و فارس و عەرەبدا دیتنەوە، چەشنێک لە کۆیلەبوونە.

فەرهەنگ و هونەر، سینەما، شانۆ، ئەدەبیاتی ئێمە لە ژێر باندۆڵ و لە ژێر سێبەری سیستەمی چوار وڵاتی داگیرکە و نوخبەی ئەوان دایە و نوخبەی کورد لە نێو سیستەمی ئەواندا خۆیان دیتۆتەوە. مۆنتاژکاریی لە هەموو بەرهەمێکی فکریی، فەرهەنگی، هونەریی ئێمەی کورددا دەبیندرێ.

سیاسی کورد کە زیاتر لە سەد ساڵە لە فۆڕمی حزبدا سیاسەت دەکەن، دەزگای هزریی، لێکۆڵینەوە و توێژینەوەیان نییە بۆ ئەوەی ئاگاداری مێژوو، کۆمەڵگا، فەرهەنگ، باوەڕ و تێگەیشتنی خەڵک بن. هیچ حزبێکی کورد لە بەستێنی ناسینی کورد و کوردستان و پێشینەی، چوار کتێبی نییە بیخاتە بەر دەستی ئەندامانی .

زانستگای کورد نەپرژاونەتە سەر کاری ئەساسی و بونیادی بۆ ئەوەی بە پێی زانست کۆنترین مرۆڤی نیشتەجێی مێزۆپۆتامیا(ناوچۆمان) بناسن و پێناسەی بکەن. زانستگای ئێران و تورکیا و عێراق و سوریا بە دەستی مرۆڤی کورد چەواشەکاریی ناو مێژوو و زمان و فەرهەنگ و هونەر و کۆمەڵگای کوردی کردووە.

هێچ کۆمەڵە ئایینەباوەڕێکی کورد نەهاتن بە شوێن بنەمای ئایینی کورد و بنەمای بیر و هزر و تێگەیشتنی کورد بکەون، ئێستاش نازاندرێ جوغرافیای کوردستان لە کوێوە بۆ کوێیە .بەڵام هەموی ئێمە شارەزای مێژووی فارس و تورک و عەرەب و زمان و ئایین و کیانی ئەوان هەین .

ڕووکەشێک لە خۆمان وەک کورد دەزانیین و خۆمان لە ڕووکەشبووندا دەبینیینەوە. گەر جیهانی مەجازیشمان داگیر کردبێ، خۆمان بە ڕووکەشەکانەوە خەریک دەکەین و هەستمان دەکوڵێ و مێشکمان گەرم دادێ و دڵمان خێراخێرا لێدەدا. گەر ئەندامی حزب و گرووپ ببین، گەشکە دەمانگرێ گەر مۆری گرووپەکەمان لە شوێنێک درابێ .
ئەمانەی باس دەکرێن ڕاستی ئێمەیە و ئێستاش هەر وایە. هێندە خزمەتی ئیسلام و تورک و عارەب و فارسی و کیانی ئەوانەمان کردووە، بۆمان بووە بە عادەت، فەرهەنگ، تێگەیشتن.

خۆ هەڵواسین بە خودا، لەنین، ستالین، فردووسی، منوچێهری و بێژماری تر، مرۆڤێک دەنوێنێ کە لەخۆیدا" بیر و هزر و هێز" نابینێتەوە بۆ ئەوەی خۆی تێدا بنوێنێ. ئەو مرۆڤە کە خۆی نەبوو، دەبێتە موسڵمان، ئێرانی، عێراقی، سووری و تورکییەلی .

کوردبوون بە تەنیا زمان، جلوبەرگ، هەڵپەڕکی، مۆسیقا و چەک نییە، ئەوانە ڕووی دەرەوەی کوردبوونە، کورد لە ناوەوە چییە، مێژووەکەی چۆنە؟ ناسنامە و پێناسە و تێگەیشتنی چییە؟

کورد گەر وەک نەتەوەکانی تر خۆی ساخکردبایەوە و پاڵی بە خۆی و بوونی خۆی و کەسایەتی خۆی و تێگەیشتنی خۆی و پشتئەستوور بە خاک و مێژووی خۆی بایە، نەدەبوو ژێرچەپۆکە بمێنێتەوە .

ژێرچەپۆکەمانەوەی کورد تەنیا بۆ داگیرکەر ناگەڕێتەوە، بۆ داگیکراویش دەگەڕێتەوە. چی لە داگیرکراودا هەیە کە دەکرێ داگیری بکەی؟ دەکرێ بیکەیە ژێرچەپۆکە .

هەژار موکریانی ٣٣ ساڵ بەر لە ئەمڕۆ لە شاری بۆن، لە دانیشتنێکی خۆمانە، گوتی، " ئێمە پێمانوابوو کورد لە بەر نەبوونی خوێندەوار سەرنەکەوتووە، خوێندەوارمان لێ پەیدا بوو، ئەوانیش وەک شێخ و مەشایخ خانەقای خۆیان دامەزراند!"

کۆمەڵگای کوردستان سەدە و هەزارەکان، کۆمەڵگای "خانەقایی" و مرۆڤی کورد "دەروێش" و "مورید و موراد"ئاسا بووە. لە سەرووی هەموو مورادەکان حزووری "خودا" دەبیندرێ.

هەر **<u>ئەمری تۆ مەدارە</u>** بۆ کار و باری عالەم/ هەرچەند بێ وەزیر و بێ سەدر و کار وباری (حاجی قادر)

تێگەیشتنی "هەر ئەمری تۆ مەدارە" تەنیا بۆ "خودا"ی حاجی قادر نەبووە، ئەمری شا، سوڵتان، خەلیفە، شێخ، والی واجب بووە. ئەم تێگەیشتنە، دوو چەشنە مرۆڤی لێ کەوتۆتەوە، "ئامر" و "مەئموور"! ئەم باسە تەنیا تایبەت بە کورد نییە. هیتلێر و حزبی ناسیۆناڵ سۆسیالیست، ستالین و حزبی کۆمۆنیست، حزبی ئامر و مەئموور بوون. بنەماڵە، کۆمەڵگا، فێرگە، زانستگا، ئیدارە، پرۆفیسۆر، نووسەر، فەیلەسووف، هونەرمەند گرێدراوی ئەم چەشنە تێگەیشتن و "پەروەردە"یە بوون و هەن. لە ناو سیستەمێکی لەو چەشنە، ڕاستی، ماف، پرسیار و دیالۆگ جێگایان نابێتەوە. "موراد" لە ئاسمان وسەر ئەرز "زانا و عەقلی" بێ هاوتان. هاوفکریی، بیریی گشتی، کاری فرەکەسی لە ناو ئەم سیستەمە جێگای نابێتەوە.

بڵند بو وەکو شێری لانی (لنین)/ لە لای بو کلیلی تەلیسمی زەمین
لە خۆی کۆوە کرد لاوی پاک/ لە مەیدانی خستی لە زاڵم کەلاک (هەژار- ئاڵەکۆک)

جوغرافیا، زاراوە، "ئایین و مەزەب"، عێل، عەشیرە، تایفە، ناوچە و گەلێک تایبەتمەندی گرووپ و خێڵ، هۆی جیایی بوون. گەر کوردی ناوچەکان گەیشتوونە یەک، ناسنامەیی ناوچەیی بە سەریاندا زاڵ بووە. گەر

کوردی عێل و تایەفە و عەشیرە گەیشتوونەتە یەک، باڵای عەشیرەیی لایان بەرزتر بووە، دەروێشی خانەقا موریدی شێخی خۆیان بوون، مرۆڤ بە ئاغا و ئەربابەکەیەوە ناسێندراوە.
کوردبوون و کوردستانی بوون لە سنووری ئەم جەغزانە تێنەپەڕیوە. ئەمڕۆش یەک ئایین، یەک زمان، یەک خودا، یەک خانقا، یەک نەتەوە و یەک وڵات لە گەڵ سنوور ڕووبەڕوون. ئەمڕۆش گرفتی کورد، هەمان گرفتی سەردەمی شەرەفخان، خانی، حاجی، قازی و هەژارە.
گەر دێ هەبوویا مە ئیتحادەک/ فێکرا بکرا مە ئینقتادەک ترک و عەرەب و عەجەم تەمامی/ هەمیا ژ مەرا دکر خولامی
پلۆڕالیسم جوان، سروشتی، ئینسانی و درووستە. یەکگرتوویی، هاودەنگی، هاوڕێیی، هاومەبەستی بۆ پاراستنی پلۆڕالیسم، پێویستە.
لە شارەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان "ئەنجومەنی" ئەدەبی، شانۆ، هونەریی، یانەی فێربوونی زمان، کۆڕ وکۆمەڵی ژینگەپارێز و شوێنی تری کۆمەڵایەتی، فەرهەنگی، هونەریی، پیشەیی هەیە، بەڵام یەکگرتوویی لە ئاستی پارێزگا و پانتای ڕۆژهەڵاتی کوردستان بوونی نییە. ئەم ئەنجومەن و یانانە دەتوانن ببنە کوردستانی.
ڕاپەڕینی ژینا بەربەستەکانی ٤٣ ساڵی ڕابووردووی لە سەر ڕێ لابردووە، گەر هەتا دوێنێ ڕژیمی مەلا و دامودەزگاکانی ڕێگر بوون، ئێستا بێ ئەوان دەکرێ و دەبێ یەکگرتنی کوردستانی سەر بگرێ. کوردستان دەبێ زۆرتر و زۆرتر خۆی لە ڕێکخستن و دامودەزگای کوردستانیدا ببینێتەوە، پێکهێنانی شۆڕای شار، شۆڕای پارێزگا، شۆڕای کوردستان و دامودەزگای کوردستانی لە هەموو بوارێک پێوسیتی ژیان و نیازی ئەمڕۆ و سبەینێی خەڵک و وڵاتی ئێمەیە.
کۆمەڵگای کوردستان و "خوێندەوارانی هەژار" لەم سەدەیە لە تێگەیشتنی "خانەقایی" دوو دەکەونەوە و سەردەمێکی نوێ بونیات دەنێن. خوێندەواری کورد لە ماوەی چەند دەساڵی ڕابووردو لە ڕۆژهەڵات بە پێچەوانەی سەردەمی پەهلەوی لە بواری خۆڕێکخستن و بەڕێکخراو کار کردن بەرەو پێش چووە و تەنیا ڕێگای کوردستان بەسیستەم کردنی کۆمەڵگایە، سیستەمێک کە لە ژێر بیر و هزر و هێزی کورد خۆی دابێ. کوردستانێکی پلوڕاڵی یەکگرتوو، یەک ئامانج و یەک داهاتوو، کوردستانی ژینا و ژیناکانە!

ماشێنی تەبلیغاتی ڕژیمی ئیسلامی ئێران لە قوڕ چەقیوە. مێدیای جیهان لە ئێران نەماون، جگە لە وانەی بە پێی "ئەمر و نەهی" ڕژیم دەجولێنەوە ، یان لە زیندان توند کراون. ئەوانەش گەرەکیانە بچن بۆ ئێران ڕێگا نادرێن . ئینترنێت تاکە ڕێگای پێوەندی ناوخۆ و دەرەوە، لە ژێر پۆستالی نیزامی و ئەمنیەتی بەکار دەهێندرێ. سەرەڕای هەموو بەربەستەکان مێدیای جیهان لە لایەن تاکەکانەوە بە هەواڵ، وێنە و فیلم تێر دەکرێ. ئەمە جیاوازی سەردەمی ئێستا و سەردەمی دیکتاتۆرەکانی سەدەکانی پێشوو دەردەخات.

"CNN"بە فەرمانی پێنتاگۆن دەیتوانی تاپۆی هەواڵ لە کاتی شەڕی کەنداودا بکات، "سەحاف"ی وەزیری تەبلیغاتی سەدام دەیتوانی هەموو ژورنالیستەکانی بیانی بخڵەتێنێ و بیانباتە ئەو شوێنانەی پێشتر سناریۆکەی ئامادە کرابوو. "سەحاف"ەکانی ئێران لە سەدەی بیست دەیانتوانی کوردستان لە بێدەنگی مێدیای جیهاندا لێرە و لەوێ قەتڵوعام بکات .

ئەمڕۆ ماشێنی تەبلیغاتی و پرۆپاگەندە و مێدیای زەبەلاح سەرەڕای دەستەلاتی بێسنووریان تەنیا سەرچاوەی هەواڵ نیین .ئەم سەدەیە سەدەی مێدیای چەند ملیارد کەسییە، کە دەبێ باس لە سوود و زیانەکانی بکرێ.

گەڕانەوەی دەستەلاتی مێدیا بۆ تاک، وەرچەرخانە کە وەرچەرخانی تری لە دوایە. تاک ئێستا خاوەن مێدیایە، خاوەن قسەیە و گەر بە باشی بەکاربهێنێ، سیستەمە داخراوەکان تووشی گۆڕان دەکا .

تاک بە درێژایی سەدەکان لە لایەن کڵێسە، کەنیسە، مزگەوت، حکومەت و سیستەمەکانەوە بۆمباران دەکرا و ئیمکانی خۆ پاراستن و زانیاری وەرگرتن لە زۆر شوێنی جیهان بۆ تاک نەبوو .ژنان بە درێژایی ژیان دەنگیان لە چوارچێوەی ماڵەکانیشدا کپ کرابوو، ئێستا دەنگ هەلدەبڕن، پەیام و هەواڵ دەنێرن و سیمایان مێدیای جیهانی داگرتوە. منداڵ و لاو کە حیسابیان بۆ نەدەکرا، ئێستا بوونەتە خاوەن قسە و مێدیا .

کورد بە درێژایی مێژوو زیانمەند و لە حاند مێدیای داگیرکەران بێ هێز بووە، ئێستا کەرەسە و دەزگا و تەکنیکی مێدیایی هەیە، کارمەند و ئەندامی لەو دەزگایانە بە ناوی ژۆڕنالیست هەیە، بەڵام ژۆڕنالیستی نییە. بنووسی بۆ ڕۆژنامە هەیە، نووسەر و ڕۆژنامەنووسی بۆ ڕۆژنامە نییە. کورد مێدیای بۆ حزب و دەستەڵات و دەستە و گرووپ هەیە، مێدیای نەتەوەیی نییە. تاکی کورد مێشک و هەست و بیروهزری گرێدراوی مێدیای داگیر و مێدیای لایەنەکان ماوەتەوە و لە هەمان کات دەرگای مێدیای جیهان بەرەو ڕووی تاکی کورددا کراوەیە.
ڕاپەڕینی ژینا، لاو، منداڵ و کیژانی کوردی خستە ناو مێدیای جیهانەوە، دەنگ و ڕەنگیان سنوورەکانی بەزاندووە و گوند و شارەکانی خۆیان بە جیهانەوە گرێ دەدەن. ئەوان مێدیای ڕژیمی ئیسلامی ئێرانیان بەزاندووە و لە سەرووی مێدیای حزب و دەستە و گرووپەوە خۆیان گەیاندۆتە خەڵکی جیهان .لاوانی شارەزای مێدیا، فیلمساز، وێنەگەر، وێنەکێش و هونەرمەند لە تەک کەسانی ئاسایی چرکەکانی ڕاپەڕین تۆمار دەکەن، چرکەگەلێک کە بە دەگمەن بۆ وێنەگەرەکانی جیهان هەڵکەوتووە.
ئەگەر لە ویێتنام "یەک وێنە" بوو بە زمانحاڵی خۆڕاگری خەڵکی ئەم وڵاتە، لە کوردستان لە ماوەی چل ڕۆژی ڕابووردوو، دەیان وێنە بوون بە سیمای کەنیشکی کورد لە شاشەی تەلەڤیزیۆن، ڕووپەڕی ڕۆژنامە و گۆڤارو وێنەی سەر باڵەخانە و دیواری شەقام.
لە کۆمەڵکوژی موغان بە دەستی پارس، ژنۆسایدی دەرسیم بە دەستی تورکان، هەڵەبجە و ئەنفال بە دەستی ڕژیمی عێراق، ژنۆسایدی کۆبانی و شەنگال بە دەستی ئیسلامی داعش، قەتولاعامی قاڕنا و قەلاتان بە دەستی ڕژیمی ئیسلامی، کورد نە دەنگ و ڕەنگی هەبوو، نە مێدیا !
کێژانی ئەم سەدەیەی ڕۆژ هەڵات بوونە هۆی وەرچەرخانێکی کەم وێنە. ئەو وێنە و دەنگ و ڕەنگەی ڕۆژانە بە پانتای جیهان بڵاو دەکرێنەوە، تەنیا چەند وێنە و چەند کورتە فیلم و چەند پەیام نیین، ئەوانە بەڵگەی دەستپێکردنی سەردەمێکی نوێی وڵاتی ئێمەن، ئەو وێنە و هەواڵانەی ئەم ڕۆژانە بڵاو دەکرێنەوە، پڕکردنەوەی ئەو ئاڕشیوەن کە بە درێژایی سەدە و هەزارەکان بە بەتاڵی مایەوە. ناوەکانی ئەم سەردەمە کە بە ناوی ژینا دەستی پێکرد و شار بە شار و گوند بە گوندی گرتەوە، ئیتر نافەوتێن، لە بیر ناچنەوە، گەر خۆشمان لە بیریان بکەین وەک چۆن زۆر لە بیرکراون، لە مێژووی جیهاند دەمێننەوە .

ئەو وەرچەرخانەی لە وڵاتی ئێمە ڕووی داوە، ئەو گیانانەی ڕۆژانە لێمان وەردەگرن تەبلیغ بۆ پەیڤ و تێگەیشتنی ئیسلامی "شەهید"نییە، هاواری مرۆڤی زاڵە هاتوو لە ڕژیمی ئیسلامی یە بۆ ئازادی و سەربەستی، بۆ ژیان و مانەوەی ژیان، بۆ بەردەوامی ئازادیی لە ئەمڕۆ و دواڕۆژ .
ڕاپەڕینی ژینا، وەرچەرخانی "تێگەیشتنی مێدیایی" کوردە بۆ ئەوەی بەرەو سازکردنی مێدیاگەلی نەتەوەیی نەک بە تەنیا بۆ پەنجا ملیۆن کورد، بەڵکوو بۆ کورد و هەموو خەڵکی جیهان! ئەوەی ئەمڕۆ مێدیای تاکی کورد خۆی لە دەریای مێدیای جیهاندا دەبینێتەوە و دەبێتە دەنگ و ڕەنگی کورد، شۆڕشێکی مەزنە و دەبێ ببێتە ڕێگا بۆ مێدیای نەتەوەیەکی بێ کیان .
حزووری بەردەوامی کورد لە مێدیای جیهان بە هەموو ڕەنگەکانیەوە، دەبێ ببێتە سیاسەت و ستراتێژی مێدیایی کورد. بەردەوامی کورد لە مێدیا ڕێگا بۆ سیاسەت، دیپلۆماسی و بۆ ڕێگاچارەی سیاسی ئاواڵە دەکاتەوە، مانەوە لە ناوچە غز و سنووری مێدیای حزب و گرووپ و مێدیای داگیرکەرانی کوردستان، سیاسەت و تێگەیشتنی کورد لە بازنەی جەغزەکاندا دەهێڵێتەوە .
گەر تاکی کورد و هێزی سیاسی، باوەڕیان بە بوونی کوردستان لە ناو گوندی جیهانی دا هەبێ، دەبێ بە هەموو شێوەیەک هەم هاووڵاتی کوردستان بن و هەم هاووڵاتی ئەم گوندە. مێدیای سەردەم ئێمە دەکاتە هاووڵاتی ئەم گوندە. چەند وێنە و هەواڵی درووست، ژینای کردە هاووڵاتی جیهان، هەزاران وێنە و قسەی پێشوومان جێگای خۆی نەگرت .
ڕاپەڕینی ژینا و لایەنەکانی وەک کورد دەبێ بناسین و بیناسێنین. مێدیای بەر لە ژینا بە دەنگ و ڕەنگ و لاپەڕەی چاپی و ماڵپەڕەکانەوە، مێدیای گونجاو لە گەڵ سەردەم نەبوون و ئێستاش نیین. مێدیای ئەمڕۆ و سبەی دەبێ یەک لە گرنگترین پرۆژەکانی کورد بێ.
مێدیا و کاری مێدیا تەنیا دەنگ و ڕەنگ و دانیشتن و قسەکردن نییە، مێدیا و کاری مێدیا چەتوون ترین و گرنگترین کارە کە مرۆڤ تووشی بووە. گۆڕان و گۆڕینی تێگەیشتن و گرێدراو مانەوە بە مێدیا، ئامانجی هەر مێدیایەکە. ئەو کاتەی کورد بتوانێ گۆڕان لە بینەر و بیسەر پێک بهێنێ و گرێدراو بیهانهێڵێتەوە لە سیاسەتدا سەرکەوتوو دەبێ .
ڕاپەڕینی ژینا و هەر ڕاپەڕینێکی تر بە بێ مێدیا دەبێتە "بەهار عەرەبی"، سوریا، ئەفغانستان و شوێنی تر .مێدیای جیهان شەڕی ئۆکراینیان لە مێشکی خەڵکی جیهاندا هێشتۆتەوە و بەشی گەورەی ئەو شەڕە مێدیای ڕۆژئاوا دەیکات. ڕاپەڕینی ژینا و داهاتووی هەموو کوردستان لە باکوور بۆ باشوور و ڕۆژهەڵات بۆ ڕۆژئاوا، گرێدراوی مێدیا و تێگەیشتنی کورد لە مێدیایە .

حزبی ناسیۆناڵ سۆسیالیستی ئاڵمان یەکەم حزب و یەکەم حکومەتی جیهان بوو کە لە ڕێگای دەنگ و ڕەنگی تەلەڤیزیۆنەوە، ئیدە و فەرهەنگی فاشیستی بردە ناو مێشکی خەڵکەوە و بوونە هۆی مەرگی دەیان ملیۆن خەڵک، ڕژیمی ئیسلامی توانی چل و سێ ساڵ خەڵک بخاپێنێ! مێدیا دەتوانێ لە دەست هیتلێر و موسلینی و ستالین دابێ، دەتوانێ لە دەست گاندی و ماندێلا و کورد دا بێ!
مێدیا دەتوانێ مرۆڤ بەرەو ژیان، ئازادی، ئاشتی، بەرەو تێگەیشتن و لە یەکتر تێگەیشتن، بەرەو ئازاد بیرکردن و بیرکردنەوەی هەمە لایەن بەرێ. دەتوانێ ماڵێک بێ بۆ هەر کەس و هەموو کەس. کورد مێدیایەکی وای گەرەکە، مێدیایەک پشت بە خەڵک، زانست، هونەر، فەرهەنگ و هەمە ڕەنگی و هەمەچەشنی ببستێ.

سەرهەڵدان و ڕاپەڕینی ژینا گشتگیر و هەمە لایەنە، ویستی سەرەکی ڕووخانی رژیمی ئیسلامی یە و پرۆژە و بەرنامەی نووسراو و پەسەندکراوی لە پشت نییە!

نەتەوەکان، ژنان، لاوان، منداڵان، کرێکار، پزیشک، فێرکاری فێرگە و زانستگا، کەسی ئاسایی، بازاڕی بە ویستی خۆیان بەشدارن و بە خڕی لە سیستەم و بەناو "جنبش سبز" و "ئیسلاح تەڵەب" و ئیدئۆلۆژی ئیسلامی و حکومەتی تێپەڕیون. ئەم بێزارییە داهاتوو بۆ ڕژیم ناهێڵێتەوە!

ئەم ڕاپەڕینە داڕێژراو و پلان بۆداندراو نەبووە و ئیدەی هیچ ناوەندێکی ئاکادێمی و وەتاخی فکری ئێرە و ئەوێ نەبووە و هیچ حزبێکی ناوخۆ و دەرەوە نە پلانی بۆ داڕشتووە و نە ڕابەڕایەتی دەکات، کەسێکی وەک لەنین و گاندی و ماندێلا لە سەرووی ڕاپەڕینەکەوە بوونی نییە.

هێز و وزە و بیر و هزر و پلان گرێدراوی کچان و کوڕانە کە لە شار و گەڕەک و شوێنی ژیان و کار و ناوچە چالاکن و ئینترنێت، دنیای مەجازی و سۆسیال مێدیا هۆی گرێدانی ئەوانە لە هەر شوێن و هەموو شوێن.

ئەوەی وێچوویی شۆڕشەکانی کلاسیک لەم ڕاپەڕینەدا کەمتر دەبیندرێ، بە مانای کوێربوونی ڕاپەڕین نییە. هەڵسەنگاندنی ئەم ڕاپەڕینە کە پێشینەی

نەبووە، بە چاوی کلاسیک و فۆڕمۆڵی ئاکادێمی دەست نادا. بەراوەردکردنی لە تەک "بەهاری عەرەبی" کە وێچوویی هەیە، وڵامدەری تایبەتمەندییەکانی ڕاپەڕینی ژینا نییە !

ئەوەی لە چل و چەند ڕۆژی ڕابووردوو بیندرا، چ وەک هێزی بەشدار و چ وەک ئامانج، بەرهەمی گوندێکی دیژیتاڵی فرە زانیاریی، کۆمۆنیکاسیۆنی بێ پچڕانەوە و تێگەیشتنی بەردەوامی خێرایە .

مانای مرۆڤ، ماف، ئازادی و فەلسەفەی ژیان و چۆنیەتی ژیان لە بۆچوون و تێڕوانینی منداڵ، لاو و ژن دەردەخات و لە هەمان کات بەرپەرچدانەوە و ڕەدکردنەوەی فەرهەنگ و تێگەیشتنی زاڵی ئایینی و کلیشەکانی "پەروەردە" و نوێکردنەوە و ڕەخنەبارکردنی تێگەیشتنی فەلسەفی – سیاسی- ئابووروەوی و سیستەمی حوکمڕانی سەدەی هەژدە هەتا ئەمڕۆیە و بە تێگەیشتن و مێتۆدگەلی کەون ناکرێ ئەمبازی ببین .

گێژاوی هەمە لایەن کە سەرانی ڕژیمی داگرتووە، بێعەمەلی و بێ سیاسەتی دەوڵەتانی ڕۆژئاوا بەرانبەر بەم ڕاپەڕینە، کۆن و نوێبوون لە سیاسەت و تێگەیشتن دەردەخات !

ئەوە بەو مانایە نییە کە "ئێران" پێشڕەوی گۆڕانکاریی جیهانە، بە پێچەوانە "ئێران" و کوردستان ڕەنگدانەوەی ئەم گوندە جیهانی یەی سەدەی بیست و یەکە. لە "ئێران" و کوردستان ئێمە لە تەک دیاردەیەکی جیهانی ڕووبەڕووین کە هەم لایەنی کۆنی هەیە و هەم لایەنی نوێ، دیمەنەکانی لە ئوکراین، ئورووپا، یەکیەتی ئورووپا، چین، ڕووسیا و ئامریکا دەبینیین. کە پێویستە باس بکرێن.

ئێمە لە گەڵ هێز و بیر وهزری لاو، ژن و منداڵ و مێگا زانیاریی و کۆمۆنیکاسیۆن و مێتۆدی تەواو نوێ ڕووبەڕووین. لاوی ئەمڕۆ هەرچەند هێشتا خۆی لە ژێر باندۆڵی فەرهەنگی ڕابووردوو و سیستەمی کۆمەڵایەتی حکومەتی بە تەواوی دەرباز نەکردووە و ئازادی دڵخوازی خۆی وەرنەگرتووە، بەڵام ئەوە ڕوونە لە بیست ساڵی ڕابووردوو پاشەکشەی بە زۆر لایەنی ژیانی کۆمەڵایەتی، فەرهەنگی، سیاسی، ئایینی و چەشنی ژیان

هێناوه و لایەنی فەلسەفی و سیاسی و کۆمەڵایەتی خۆی هێدی هێدی دەچەسپێنێ و سیستەمی سیاسی پاشماوەی سەدەی ڕۆشەنگەریی بەرەو نوێبوونەوه و گۆڕان دەبات. ئەمەش بە مانای ئەوەیە فکری سیاسی و تێگەیشتنی کۆن و کلاسیک و دامودەزگاکانی کارا بۆ ئەمڕۆ نیین.

کوردستان و باقی شوینەکانی جوغرافیای بەناو "ئێران"، ڕەنگدانەوەی ساڵی ١٩٧٩ نین. نەتەوەکان و خەڵک وەک یەک ناجولێنەوه، ڕژیم له هەموو شوێنێک وەک یەک ناجولێتەوه. له سیستان و بەلوچستان نەک له تاران، خەڵک له مزگەوت قەتڵوعام دەکرێن، ئەو خەڵکە ئیتر ناتوانن به دەستی بەتاڵ و بە ژمارەی کەم ڕووبەڕووی ڕژیم ڕاوەستن، بە دەیان هەزار دێنە سەر شەقام و بە چەک هێرش دەبنە سەر پایگاکان. ئەمە تایبەتمەندی زاهدانە کە دەبێ وا بجولێتەوه، ئەم تایبەتمەندییە لە تاران نییە و ڕژیم وەک زاهدان لە تاران ناجولێتەوه. ئەمە ئەو ڕاستییە دەسەلمێنێ "ئێران" یەک وڵات نییە، یەک نەتەوه نییە. فارس لە تاران و بەلوچ لە زاهدان دوو بەشی یەک دیاردە نین.

قووڵایی جیاوازییەکان، دوو نەتەوەی داگیرکراو و داگیرکەر دەسەلمێنن. ڕووبەڕووبوونەوەی فارس و بەلوچ لە گەڵ ڕژیم یەک نییە، هەرچەند لەم بارودۆخەدا هاومەبەست بن بۆ ڕووخانی ڕژیم. لە زاهدان و کوردستان خۆپیشاندەران ئاڵای "ئێران" هەڵناکەن، ئاڵای خۆیان بەرز دەکەنەوه، سروودی خۆیان لە مزگەوتەکان بڵاو دەکەنەوه، هەروەک چۆن ئازەری و تورکمان و عەرەب و فارس خۆیان وەک خۆیان پێناسە دەکەن، نەک بەو چەشنەی بۆیان دیاری دەکرێ.

لە زانستگاکانی تاران خوێندکار ئیتر لە هۆلێ سمینار لە ژێر سیبەری دەزگاکانی نیزامی و ئەمنیەتی گفتوگۆ و دیالۆگ لە گەڵ سەرانی ڕژیم ناکەن، لە نیوان خۆیان و ئەوان ئاور دەکەنەوه. لە کوردستان کاتێک ڕاستەوخۆ دەستڕێژ لە منداڵ و گەوره و بچووک دەکەن، ئەوانیش ئاگر لە شوێنەکانیان بەردەدەن، بەردیان تێدەگرن و کۆکتێل مۆلۆتۆفیان بۆ دەهاوێژن، هێما و سەنبوولەکانیان دادەگرن، ئەم کاره لە هەموو شوێنی "ئێران" دەکرێت.

کاتێک ڕژیمی "ئێران" بە درۆن ڕاکێت دەهاوێژێتە ناو ماڵە پێشمەرگە،

پێشمەرگەش گەر ڕاکێتی هەبایە و دەستی ئاواڵە بایە، بە ڕاکێت و دڕۆن وڵامی دەداوە، هەر ئەو کارەی لە هەر شوێنێکی جیهان دەکرێ! ئەوەی هەر کام لەو کارانە چەندە مرۆڤانە و چەندە درووستە نکۆڵی لە نادروستبوونی ناکرێ، بەڵام جیهانی ئێمە بە پێی تێگەیشتنی "مەسیح" و "گاندی و ماندێلا" بەڕێوە ناچێ و ئەوەش یەک لە گرفتە سەرەکییەکانی فکریی، فەلسەفی، سیاسی و ئینسانی مرۆڤ و سیستەمی جیهانی یە، کە هەموو دەزگاکانی لە قەیرانی فکر و عەمەلدا بەسەر دەبەن.

لە تاران نەک لە سابلاخ و سنە و کرماشان،"تەنزنووس " کە کاری ڕەخنە و کەناندنی خەڵکە، ئێستا بینەر و بیسەرەکانی فێر دەکات چۆن کۆکتێل مۆلۆتۆف ساز بکەن .
ڕاپەڕین لە یەک ئاست و یەک فۆڕمدا نامێنێتەوە و ڕێگا و مەنتقی خۆی پەیدا دەکات. کاتێک ڕژیم ترس و "وەحشەت" لە ناو خەڵکدا ساز دەکات، ترس و "وەحشەت" دەبینێتەوە، کاتێک کڵۆ دەهاوێ، بەردی تێدەگرن .گەر "گاندی" کاتی کۆمەڵکوژی لە زاهدان حزووری هەبایە، بیری لە ئاڵترناتیڤ دەکردەوە. ئەو کەسانەی لە سەر شەقام و لە ناو شار و گوندەکان بە دەستی بەتاڵ ڕووبەڕووی ڕژیمێکی نیزامی ئەمنیەتی بوونەتەوە، مافی ئەوەیان هەیە خۆیان ئاڵترناتیڤ دیاریی بکەن.

بەشدارانی ئەم ڕاپەڕینە بەربڵاوە، هەموو دەرچووی زانستگا و ئەندامی حزبی" ئێرانی" و نەتەوەکان نین، ئەوانەی لە خوێن دەگەوزێندرێن هەموو چالاکی سیاسی نین، مرۆڤی وێرانکراون، مرۆڤی بێ بەش لە هەمووشتن، گوندی و شاری دێنە سەر شەقام .
ئەوانەی لە تاران تێکەڵ بە دروشم جنێو دەدەن، هەر وەک ئەو کەسانەن کە لە مەهاباد و زاهدن و شوێنی تر جنیو دەدەن، هەر وەک چۆن سەرانی ڕژیم و بکوژەکان لە سەر شەقام پیسترین جنێو دەدەن. ئەوەش بەرهەمی سیستەم خۆی و بەرهەمی "پەروەردە" و فەرهەنگی ناو کۆمەڵگایە .

گەر خەلک چەشنێکی تر لە "پەروەردەیان" هەبایە، جورێکی تر دەجوڵانەوە. گەر سیستەم مرۆڤانە لە گەڵ خەڵک جوڵابایەوە، خەڵک جیاواز دەجوڵانەوە، هەروەک چۆن لە سەر شەقام جیاواز لە گەڵ مۆرەکانی ڕژیم دەجولێنەوە. ئەو سەرزەوینە تێکەڵاوی"ناکۆکییە"کانە و ناکۆکیەکان لە سەر

شەقام و لە ناو ڕاپەڕین خۆیان نیشان دەدەن. سناریۆی ئەم ڕاپەڕینە پێشتر نەنووسراوە کە دەرهێنەر وەک خۆی پیادەی بکات.

ئەم ڕاپەڕینە مەزنە بە خۆڕاگریی کەنیشکێکی کورد کە لە بەرانبەر نوێنەرانی سیستەم ڕاوەستا، دەستی پێکرد، لە مێشکی ئەودا پلان و سناریۆ بۆ ڕاپەڕین نەبوو، ئەو وەک تاکە کەس بەرگری لە مافی تاکە کەسی خۆی کرد، ئەو کارەی کە تاک تاکی بەشداربووان لە ڕاپەڕین لە هەموو "ئێران" دەیکەن، ئەوە کلیلی ڕووخانی ڕژیمە و هەر کەس و هەر ناوچە و هەر میللەتێک و هەر خەڵکێک بە پێی بارودۆخ و مەنتقی پێویست دەجولێتەوە.

لە دروشمەکاندا دەگوترێ، مەرگ بۆ ڕژیمی ئیسلامی "ئێران". ئەمە ویستی هەمووانە، بەڵام هەموو وەک یەک ناجولێنەوە و هەموو وەک یەک نین. کوردستان یەزد و تاران زاهدان نییە. گەر ڕژیم زووتر لە زاهدان و خوزستان برووخێ، پرۆسەی ڕووخانی تاران خێراتر دەبێ. لەم ڕاپەڕینەدا مەنتقی دۆمینۆ دەبیندرێ. خشتی یەکەم لە سەقز و سنە لار بووە و ئێستا هەموو" ئێرانی" داگرتۆتەوە. ساڵی ١٩٧٩تاران لە تەورێزەوە ڕووخا.

ڕۆژی بیست ویەکی ڕێبەندان تەورێز ترسناکترین توونددوتیژی بەخۆیەوە بینی، لەو ڕۆژەدا خەڵک پەلاماری بنکەکانی پۆلیس و پادگانیان دا، لە نزیک باخی گولستان خەڵکی تووڕە ڕژانە سەر پاسەبانێک کە دەستی لە کوشتاری خەڵکدا هەبوو، ژنێکی گەڕاوە هەلینگی دایە سەر پاسەبان و هەر لەوێ قامکی بە چاویدا کرد و هەڵیکۆڵی و پاشان کەلاکی پاسەبانیان هەڵواسی. هەر ئەو ڕۆژە لە کاتی گەڕانەوە بۆ کوردستان شایەدی بینینی خەڵکی ئازەرشار بووین، کۆمەڵێک پاسەبان و ساواکیان وەپێش خۆیان دابوو، لە دەرەوەی شار هەڵیانواسین. ئەم کارانە لە سەردەم و کات و ساتی وادا کراوە، سەردەمێک کە سیستەم هەڵدەوەشێتەوە.

لە چل و چەند ڕۆژی ڕابووردوو کۆمەڵێک خائین و هاوکاری ڕژیم لە کوردستان و شوێنی تر و تاران کوژراون، مەلا لە تاران و شوێنی تر وەبەر شەق دراون. لەم ڕاپەڕینەدا خەڵک وڵامی ئاکار و ڕەفتاری ڕژیم دەدەنەوە کە لە ماوەی چل و سێ ساڵی ڕابووردو پەیڕەوی کردووە. کاتێک تەنزنووس لە ناو تاران لایف لە سەر سازکردنی کوکتێل ملۆتۆف بڵاو

دەکاتەوە، مانای ئەوەیە ڕژیم ڕێگای تری بۆ نەهێشتوونەتەوە. "ئێران" لە حاڵەتی ئاوارتەدا ڕۆژگار تێدەپەڕینێ، ڕژیم هەموو هێزی خۆی بەکار دەهێنێ و خەڵک و هێزەکانی ڕێگای تریان بۆ نەماوەتەوە.

ئاستی خەڵک و بەشداران لە ڕاپەرین یەک دەست نییە و ناتوانێ یەک دەست بێ، ئاستی سەر هەڵدان لە شوێن شوێنی "ئێران" یەک دەست نییە و ناتوانێ یەک دەست بێ، هەر بەو پێیە ئاستی ڕووبەڕووبوونەوەی خەڵک و ڕژیم یەک دەست نییە، کێبەرکێ لە نێوان ڕژیم و خەڵک لە هەموو ئاستیکدا لە ئارادایە، پەتی رژیم لە شوێنێک زووتر و لە شوێنێکی تر درانگتر دەپچرێ، گەر لە مەهاباد خەڵک پێیان دەکرێ هەموو هێماکانی ڕژیم بێننە خوارێ مافی خۆیانە، گەر لە زاهدان دەتوانن ناوچەیەک بە چەک ڕزگار بکەن مافی خۆیانە. گەر لە تاران و مەشهەد و شیراز دەتوانن بارگای رژیم ئاگر تێبەر دەن، مافی خۆیانە، گەر لە شوینێکی تر خەڵک دەتوانن دەست لە ملی هێزی نیزامی بکەن و ڕەگەڵ خۆیان بخەن، مافی خۆیانە.

لە هەر شوینێک هێزی ڕژیم و سیستەم تێکبشکێ، تێکشکانی تاران نزیک دەبێتەوە. هێزی ڕژیم لە هەر شوێنێک بە چۆک دابێ، سیستەم بەرەو چۆکدادان دەبردرێ. ڕژیم یەکدا بە دوو شار و ناوچەکانی لە دەست بدات، پێتەختەکەشی لە دەست دەدات. خەڵکانی سەرزەمینێکی هەمە چەشنی پڕ لە ناکۆکی هەمە چەشن، ڕێ دەبڕن و بە پیی بارودۆخ و مەنتقی ڕاپەڕین دەجولێنەوە، یەک خێرا دەگاتە مەقسەد و ئەوی تر کەمتر خێرا، بەڵام هەموو یەکتر لە پێتەختی ڕووخاو دەبیننەوە.

ساڵی ١٩٨٠ لە ناو بووس بەرەو شوێنی کار(شانۆ) دەچووم، سەرم بە سەر کتێبدا گرتبوو، بێ ئەوەی بزانم سەرم هەڵبڕی، لەو بەری شەقام چاوم بە کەسێکی کەواوپانتۆڵ کوردی ڕەنگ مەیلەو سەوز کەوت، پیاوێکی کەڵەگەت، سمێڵێکی کوردانە .
کە بووس ڕایگرت، بێ ئیختیار دەرپەڕیم و وەشوێن کابرا کەوتم، وەک شێتان هەرام دەکرد کاکە کاکە! کاکە وەستا، کە گەیشتینە یەک، حەپەسراو سەیری یەکترمان دەکرد. هەر دوو دەستی گیرا بوو، کەچی حەولی لە ئامێزگرتنی کابرای نەناسی دەدا. ئەوە چییە؟ لێم پرسی، گوتی "چای عێراق

دەفرۆشم". پێشمەرگەی شۆڕش بوو. هەرکمان ئەو ڕۆژە لە پایتەختی "ئێران" بووین.

لە تەک هاوڕێکەم بەرەو شوێنێک دەچووین، پاتۆڵێکی کوردی لە بەردا بوو، گەسکێکی درێژ بەدەستەوە سەر شەقامی دەماڵی، پشتی لە ئێمە بوو . چۆنی مامە گیان، قەدەرێکی پێچوو هەتا ئاوڕی داوە، فرمیسک بە لا چاویدا دەهاتە خوار، بێ هیچ قسە هەرکمانی لە ئامێز گرت. پێشمەرگەی شۆڕش بوو. ئێرە شاری گونبەد، تورکمان سەحرایە!

دوو هوتێل شوێنی ئەوان بوو، یەکیان لە شوێنی کارەکەم نزیک بوو، زۆر جار دەچوومە ئەوێ، ڕابەری حزبەکان و ئەوانەی ماتڵ بوون بەرەو ئورووپا بڕۆن، لێرە دەمانەوە. هیچیان لەوانە نەدەچوون کە گەسکیان لێ دەدا و چای عێراقیان دەفرۆشت. جار بە جار بە کەتە فارسی و ئینگلیسی لە گەڵم دەدوان .

بەیانییەکی زووی ڕۆژی هەینی لە گەڵ دۆست و هاوکارێک لە چیا بەرەو خوار دەهاتین، لەو بەرزاییە لە ناو مەیدان کۆمەڵێک جلوبەرگی کوردی لەبەر چەکبەدەست مەشقیان دەکرد، هاوڕێکەم سەیری کردم و پرسی ئەوانە کێن؟ کە گەیشتینە لایان و چاکوخۆشیمان کرد و پرسیم ئێوە کێن و لێرە چی دەکەن؟ یەکیان گوتی "ئێمە جەماعەتی کاک سادقین ."لێرە چ دەکەن؟ "لە گەڵ برادەران مەشق دەکەین"! ئێرە تارانە!

لە حەساری پیشتەوە مەقەڕی هاوبەشی پاسدار و پێشمەرگە، بۆتکەیەکی جگەرە و چوکلت و ساردی فرۆشتنی هەبوو، لە گەڵ مامە پیرە کەوتمە قسە. گوتی" پێشمەرگەی شۆڕش بووم و لێرە بێ قیمەت کراوین، چەند جنێوی بە عەجەمان داو گوتی" دەگەڕێمەوە، با لە وڵاتەکەی خۆم بمرم!" ئێرە شارە شیرینەکەی شنۆیە!

وڵاتەکەی ڕزگار کرا، نازانم گەڕایەوە یان ئەویش بە کەیلەوە سەری نایەوە! وڵات ڕزگار کرا، بەڵام خەڵک چی؟! ئەدی پێشمەرگەی شۆڕش لە تاران و گونبەد گەڕانەوە؟

لە پەیمانگای هونەرجوانەکان، پەیمانگای مامۆستایان، کەنیشک و کوڕی

دهۆکی دەلال هونەر، شیعر، درامایان بە ڕووح و گیانمان داکرد، لە بەرا گۆشەیەکی بتهۆڤینیان ژەند، ئاڵمانییەکان گوتیان" بتهۆڤینمان زۆر بیستووە، کوردی بژەنن". هەوای زەمبیل فرۆش و هاودەنگی کیژان و کوڕان، ئێمەی بوژاندەوە .لە ڕەوزەی سولەیمانی (باخچەی منداڵان) مناڵی بچکۆلانە کە زۆربەیان بە وتەی خانمی بەرپرس بە زگی برسی خۆیان دەگەیاندە ڕەوزە، لە سەر سەکۆ شانۆیان هاوڕێ لە گەڵ دەنگی پیانۆ پێشکەش کرد. لە عەنەب منداڵی سووتاو بە چەکی کیمیایی، گوڵبارانیان کردین، هەروەک چۆن ناویان گوڵەباخ و مەهاباد بوو. لە ناو لەش سووتاوانی عەنەب، ناوی مەهابادی قازی هەبوو. ئەو شوێنەی سەرۆک لێی لە دایک ببوو. ئەو ڕۆژانە نەورۆزی ١٩٩٤ بوو.

لەو پەڕی سنوورەوە، لە ناو سیپە چایی و تەلیسی خەنە، کتێبی کوردیان بە دیاریی بۆ دەهێناین و بە دزی دەستاودەستمان پێدەکرد. ئەو پێشمەرگانەی پڕ لە خۆشەویستی بە ناوی جیاواز و پیشەی جیاواز خۆیان دەگەیاندە ڕۆژهەڵات، ئەو گۆرانی و حەیرانبێژانەی بە شاخ و چیادا بۆ زیارەتی چوارچرا خۆیان دەگەیاندە ڕۆژهەڵات، ئەوانەی سنووریان بە قاچاخ دەبڕی بۆ ئەوەی خۆیان بگەیینە خزمەکانیان، ئەوانە چیان لێ بەسەر هات؟

ئاخۆ دەنگی شۆڕش کە لە زۆربەیماڵەکانی ڕۆژهەڵات دەبیسترا، هێشتا دێتە گوێ؟ ئاخۆ ئەو پێشمەرگانەی باڵایان گەیشتبووە سەر ئەربابا و وەنەوشە و دەستەویەخەی بکوژانی سەر بە ڕژیمی ئیسلامی ئێران دەبوونەوە، ماون؟
ئەدی ئەو سەد هەزار پێشمەرگەیەی دەنگیان هەتا دووردەستەکانی ڕۆژئاوای جیهان ڕۆیشتبوو، وێنەکانیان لە ماڵان نیشانی ئێمەی کوردی هەندەران دەدران، چیان پێهات؟
ئەرێ ئەو شاعیرانەی لە ڕادیۆ بەغدا دەنگی شیعریان دەگەیشتە گویمان و دەیانگوت "چاوم چاوی چاوەکەم"، چیان پێهات؟ ئەو شانۆکارانەی سەکۆی شانۆ و شاشەی تەلەڤیزیۆنیان بە پەیڤی کوردانە دەرازاندەوە و دەیانگوت، " نان و شانۆیەکم بدەیە، هەتا نەتەوەیەکی تێگەیشتووت بدەمێ" داخوا ماون؟ نەتەوەی ئەوان پێشکەوت....؟!

ئەم چیرۆک و بەسەرهات و حیماسە لە بیرکراوانە بۆ ژینا و ژیناکانی وڵاتی ڕۆژ و ڕەز و ئاگرە دەگێرمەوە، با داستانی ئەمڕۆی ئێوە لە بیر بکەن .

""ئوستاد" ئەوەی لە ڕۆژهەڵات بەڕێوەیە، ڕۆژانە دەیبیستن و دەیبینن، ڕاپەڕینی "لەچەک" نییە، ڕاپەڕینی لاوانی سەدەیە، ئەو لاوانەی ئێوە بەرەو دەرەوەی وڵات دەیانتارێنن! دەنگی ژنانە، ئەو ژنانەی لە گوند و شاری لای ئێوە دەکوژرێن! دەنگی ئەو ژۆڕنالیستانەیە کە لای ئێوە تیرۆر دەکرێن و گرووپ گرووپ ڕەوانەی گرتووخانە دەکرێن! دەنگی ئەو منداڵانەیە کە لە فێرگەکانی ئێوە وێران دەکرێن! دەنگی ئەو خوێندکارانەیە کە لای ئێوە دەڕوخێندرێن، عاسی دەکرێن!

""بەڕێز ""ئەوەی لە ڕۆژهەڵات ڕوو دەدا، دەنگی "بەڕەڵایی" نییە، دەنگی سیاسی نوێیە، کە لە جیهان دەنگی داوەتەوە و لای ئێوە نابیسترێ، زمانحاڵی جیلی نوێیە، کە ئێوە کاولتان کردوون .دەنگی ئەو دایک و باب و باپیر و داپیرانەیە کە چل وسێ ساڵە بە ناوی خودا و ئیسلام وێرانکراون. دەنگی ئەو کەسانە و ئەو میللەتانەیە کە چل و سێ ساڵە بێ زمان و ناسنامە کراون. دەنگی ئەو دیندارە جیاوازانەیە کە لە مزگەوتەکان قەتڵوعام دەکرێن، دەنگی ئەو جیا بیر و جیا زمان و جیا ئایین و باوەڕمەدارانەیە کە بەردەوام هەڵدەواسرێن و لە سیاچاڵ دەخزێندرێن .

بۆچی سوسیال مێدیا و ئینترنێت و گۆڤار و ڕۆژنامە و مێدیاتان، عەجەمانە دەدوێن؟ سەیرێکی مێدیای جیهان بکەن بزانن جگە لە ئێوە و دەمڕاستەکانی حزبوڵا و هێندێک میرزابنووس، کێ بە نزمی باس لە ڕاپەڕینی هاونیشتمانەکانتان لەو دیو دەکات؟!! ڕووحی ئیدئۆلۆژی و حکومەتی ئیسلامی بە لەچک فڕێ درا، ئێستا ڕاپەڕین بۆ لە چاڵ نانی جەندەکی "حکومەتی ئیسلامی" یە !

نەزانیین خراپە، بزانی و چەوت بنووسی خراپترە. ڕاستبێژ بن و ڕاستی بنووسن .سەیری شەقام بکەن و گوێ لە خەڵک بگرن. سیاسەت پیشە، خاوەن حزب و حکومەت، باشووری نیشتمان کلۆنی وڵاتان و کڵۆنی ئیسلام نییە، ڕاپەڕینی ڕۆژهەڵات بە سوودی هەموو کوردە و کۆتایی هێنان بە ئۆتۆڕیتەی سیاسی – فکریی- نیزامی "ئێران" لە باشووری وڵات، هەنگاوێکی مەزنە بەرەو ڕزگاری ئێوە و ئێمە! ڕاپەڕینی لاوان و ژنان درانگ یان زوو ڕوو دەکاتە لای ئێوەش. پشت بە خەڵک ببستن، حکومەتی مەلا پشتی ئێوە نییە و نەبووە !

لە تارانەوە پەیامی مەرگ بۆ کورد هاتووە، دوێنێ سمکۆ، قازی، هورموز، ڕەحمان، سادق، فواد، سەدیق، مینە، بێهروز و هەزارانی تر، ئەمڕۆ تەرم دەنێرنەوە و هەواڵی مەرگی پێشوەختی کیژ و کوڕی کورد ڕادەگەێنن. لە تاران و ئیسفەهانی سەفەوییەکانەوە پەیامی ئاشتی، ئازادی، دێموکراسی، خودموختاری، خودگەردانی، فیدرالیسم و "رئوفەتی ئیسلامی" بۆ کورد نەهاتووە.
موستەشارانی تاران و ئیسفەهان وەک موستەشارانی سپانی، بریتانی، فەڕانسی، هولەندی لە ئافریقا و ئاسیا و قاڕەی ئامریکا پەیامی داگیرکردنیان هێنا. ئەوان دانیشتووانی سەرەکی ئەو شوێنانەیان قڕ دەکرد، وڵاتیان داگیر دەکردن و زمان و ئایینی خۆیان بە سەریاندا دادەسەپاند. شای ئێران بە ناوی ئێرانیەت و مەلای سەفەوی بە ناوی دین وڵات و نیشتمانی کوردیان داگیر کردووە و خەڵکیان کردۆتە کۆیلە.
دەبێ چی بە سەر مرۆڤی کورد هاتبێ کە خۆی لە "تیرە"ی ئەوان بزانێ؟ داوای مافی خۆی لەوانە بکات؟ لە کیان و ئایین و سنووری ئەوان پارێزگاری بکات؟ دەبێ چۆن لە خۆی بێگانە کرابێ، بە ناوی ئەوانەوە خۆی پێناسە بکات؟ چۆنە یەک میللەت و "پێشڕەوانی" چارەنووسی خۆیان هاویشتۆتە ناو دەستی ئەوانەی بە درێژایی مێژوو، جگە لە پەیامی مەرگ و تەرم ناردنەوە پەیامی تریان نەبووە؟ ژینا، نیکا و نەسرین کە تەرمەکانیان بۆ کوردستان ناردرانەوە، چیان کردبوو؟! شارستانیانە نەجوڵابوونەوە؟!
ڕاست ئەوەیە، ئێمەی "کورد" بە درێژایی سەدە و هەزارە خۆمان بە "ئەڵا ئەڵا" و "ئەلباقی ئەنتەڵباقی" ڕاهێنا، خۆمان بە مەکتەب و مەدرەسە و زمان و فەرهەنگ و کەسایەتی ترک و عارەب و عەجەم ڕاهێنا. خۆمان تواندەوە، شانازیمان کردووە کە وەک ئەوان موسڵمان و "عارەب و ترک و عەجەمین".

لە ناو خۆمان غوڵامی شێخ و ئەرباب و ئاغا و دەربەگ بووین و بۆ ئەوان یەکترمان هەڵدەدڕی. پاش سێزدە هەزار ساڵ لە ڕێگای زمانەکەی خۆمانەوە لە یەکتر تێناگەین. یەکتر بە ناوی ئەم خودا و ئەو خودا، ئەم دین و ئەو دین، بە ناوی کوردی ئێران، عێراق، سوریا، تورکیا، بە ناوی ئەم حزب و ئەو حزب، ئەم گرووپ و ئەو گرووپ، ئەم ئیدئۆلۆژی و ئەم ئیدئۆلۆژی یەکتر دەتارانینیین.

ڕقمان لە یەکتر بووە و یەکترمان تەزاندووە. لە گەڵ خۆمان ماسکی هەمە ڕەنگ بەکار دەهێنیین و وەک سەردەمی کۆن ئۆمی و سەییدمان لێ پەیدا بووە، یەک بە ناوی ئاکادمیسین، ئەوی دی بە ناوی هونەرمەند و نووسەر و خوێندکار خۆ لە یەک جیا دەکەینەوە. دەمڕاستەکان لە کەسی سەر شەقام وەدواکەوتوون و بە خەیاڵاتی ئەمەر پاشاوە سەیری جیهان دەکەن!

بیر کردنەوە و تێگەیشتن لە ناو کورد وەک چۆم و دەریا جۆگەلەکانی یەکیان نەگرتەوە. لە سەری هەر کام لە ئێمەدا ئیسلامیەت، ئێرانیەت، تورکیەلی، عەڕەبلی جێکەوتووە و لە پاڵ ئەوانەوە دەبین بە کورد. ڕۆژئاوا بە تایبەت ئورووپا بە هەموو میللەتەکانیانەوە ئێستاش کە قسە لە تێگەیشتن و هزر دەکەن خۆیان بە یەک سەرچاوەوە دەبەستنەوە. جولەکە خۆیان گرێدەدەن بە بیرو تێگەیشتنی چەند هەزار ساڵەی خۆیان و بەردەوام خۆ تازە دەکەنەوە.

ئیدەی یەکسانسازی ئەسکەندەری مەقدوونی، ئیدەی یەکسانسازی هەموو ئایینەکان، ئیدەی یەکسانسازی کۆمۆنیستی – سۆسیالیستی، ئیدەی سانترالیزەکردن لە هیچکام لەو وڵاتانە سەری نەگرت، بەڵام لە ئێران، عێراق، تورکیا و سوریا بە پاڵپشتی ئیسلام، زەبروزەنگ و سیاسەتی چەپەڵی ئورووپییەکان داسەپێندرا.

فاشیسمی هیتلێریی و موسولینی کە لە وەهمی داسەپاندنی " نەتەوەی باڵادەست" سەرچاوی دەگرت، سەری نەگرت، بەڵام لەو چوار وڵاتە بە سەر نەتەوەی کورد و ئەوانی تر داسەپێندرا، کە پشتی پێشینەی تێگەیشتن لە ناو ئەو نەتەوانە بەستبوو.

ئەم چوار وڵاتە و نەتەوەکانی باڵادەستیان پاشماوەی جیهانێکی کۆن و پاشماوەی ئیدەی فاشیسم و یەکسانسازیی بە شێوەی نازیییەکانن. یەک نەتەوە، یەک زمان و یەک حکومەت لە سەرزەوینێکی چەند نەتەوە، نە دێموکراسی و نە ئازادی لێ دەرناکەوێ. بە تایبەت ئەم وڵاتانە کە جگە لە تێگەیشتنی یەک خودا، یەک ئۆمەت، یەک سوڵتان، بیر و هزری تریان نییە.

کورد جگە بە ئیسلام و کۆمەڵێک تێگەیشتنی داخراوی دینی بە چی گرێدەدرێتەوە؟ لە ناو بەیت و حەیران و ئەدەبیاتی زارەکی هەرچەند

تێگەیشتنی پچڕپچڕ دەبیندرێ، ئەم پچڕپچڕبوونە تێگەیشتنی گشتی نەتەوەیی لێ ساز نەبووە .سەرجەم ئەدەبیاتی کوردی هەڵوەژێری یەک ڕێچکەی فکریی- فەلسەفی دوور لە "زاتی باری" لێدەرناکەوێ .
لە دەیان هەزار و سەد هەزارمان چەند کەس بوونەتە خانی و شەڕەفخان و قازی و سمکۆ، کە ئەوانیش بە تەنیا مانەوە. هیچیان نەبوون بە بنەمای بیر و هزر و تێگەیشتن. ئێستا ئەم کیژ و کوڕانەی گەورەترین و بەربڵاوترین ڕاپەڕینی مێژووی ئەو ناوچەیان لە ئەستۆیە، پشت بە کام تێگەیشتن، فەلسەفە و بیر و هزری پێشینیانی خۆیان ببستن؟ پشت بە کام سیاسەت و ڕێچکەی سیاسی بەر لە خۆیان ببستن؟ پشت بە کام حزبی خاوەن بیر و هزر و سیاسەت، بەرنامە و ستراتێژی ببستن؟ ئایا ئەوان وەک ڕاپەڕینەکەیان کە نوێ و سەردەمیانەیە، نابێ خۆیان لە فەلسەفە و سیاسەت و بەرنامە و ستراتێژی و ڕێکخراوی سەردەمیانەی خۆیاندا ببیننەوە؟ ئایا ئەوان هەروەک چۆن لە سەر شەقام پێشڕەو بوون نابێ لە بیر وهزر و تێگەیشتن پێشڕەو بن؟ ئایا ئەوان هەروەک چۆن تا ئێستا بە هێز و بیر و بەرنامەی خۆیان پشتئەستوور بوون؟ نابێ لەم بەستێنەشدا پشت بە خۆیان ببستن؟
تورکی عوسمانی کە ئیمپراتوری ئیسلامیان تێکقرما، کەماڵی ژاندارمیان کردە ئاتا تورک، عەجەم لە "سەربازێک" ڕەزاشایان ساز کرد. کە لەو خزان پاڵیان بە ئیسلام و مەلای سەفەوییەوە دا بۆ ئەوەی کیان خۆیان بپارێزن. ئێستاش حەولی ژیانەوەی خۆیان بە پاڵپشتی ڕابووردوویان دەدەن. کوردی نەساز لە گەڵ خۆی پاڵ بە کێوە دەدا؟ بە تاران کە ڕۆژانە پەیامی مەرگ و تەرمی بۆ دەنێرێتەوە؟؟
کورد بەر لەوی وەشوێن ئەم و ئەو بکەوێ پێویستە کۆتایی بە ئاڵۆزی ناو مێشکی بهێنێ. پێویستە کۆتایی بە بشێوەی تێگەیشتنی بهێنێ. پێویستە واز لە سیاسەتی هەژارانەی کلوبەکانی سیاسی خۆی و فانتێزی ڕابووردووی بهێنێ. پێویستە لە چل تیرەوە خۆی یەک تیرە ساخ کاتەوە. پێویستە تێۆرییە باتڵبووەکان لە خۆی دوور کاتەوە و خۆی وەک خۆی ساخ کاتەوە. سیاسەتی هەژارانە، دیپلۆماسی بە داوای لێبووردن سواڵکەرانە سەد و بیست ساڵە ئاکامی بۆ کورد نەبووە.
ئەمڕۆژانە دەبوو زۆرتر لە هەر کاتێکی تر کورد خەریکی وتووێژ و دانووستاندن و بیرکردنەوە لە گەڵ خۆی بێت،دەبوو دەیان سمینار و کۆبوونەوە لە ناوخۆ و دەرەوە ساز کرێ، دەبوو دەنگ و ڕەنگی کورد لە هەموو شوێنێک ببیندرێ و ببیسترێ، نە ئەو دەنگ و ڕەنگانەی بە سەدە لە پاش خۆپیشاندەران و لاوانی وڵاتن. کوردستانی ئەمڕۆ زۆرتر لە هەر کات

پێویستی بە تێگەیشتن، بەرنامە و ستراتێژی و ڕێکخراو هەیە، ڕێکخراوێک کە سەری سەرەکی ژنان و لاوان بن.

لە زیندانی شاری کۆڵن لە لایەن "شانۆی کۆچەرەوە، خوشکم و من "لە گەڵ کەسانی نێوان ١٧ بۆ ٢١ کاری شانۆمان دەکرد. ڕۆژێک یەک لە پۆلیسەکان پێمانی گوت، کە ئەو زیندانیانە "فەرهەنگی بەرچایی" خواردنیان نییە. ئەوانە زۆربەیان لە سەر شەقام ژیاون! ئەم وتەیە بۆ ئێمە تازە بوو، ئەوانە فەرهەنگی "بەرچایی" خواردنیان نییە. لە سەر "شەقام" ژیاون. ئەو وتەیە دەربڕی ئەوە بوو کە ئێمە لە گەڵ کەسانی "ئاسایی" لە بۆچوونی "کۆمەڵگا و سیستەم"ەوە، ڕووبەڕوو نیین. ڕەنگە هەر بۆیە لە زیندان خزێندراون، بۆ ئەوەی بە پێی نۆڕمەکانی کۆمەڵگا، بنەماڵە و سیستەم "ئاسایی" بکرێنەوە.

هەتا زۆرتر لە گەڵ یەک بە یەکیان ئاشنا دەبووین، بۆمان دەرکەوت ئەوانەی گرفتیان هەیە، سیستەم و بنەماڵەکانن، کە لە لاوان و منداڵان تێناگەن. ئەمەش گرفتێکی جیهانییە!

ئەم لاوانە شیعری ئاشقانەیان دەهۆندەوە، بۆچوونی سیاسی ئینسانیان هەبوو، چیرۆکی پڕ لە هەست و ڕەخنەگرانەیان دەنووسی. ئەوانە نەیاندەتوانی خۆیان لە گەڵ بنەماڵە و کۆمەڵگا ، کە لەوان تێنەدەگەیشتن ڕێکبخەن و تووشی توندوتیژی دەبوون. لە بەر ئەوەی سیستەم بەرنامەی بۆ ئەوانە نەبوو، بە زیندان چارەی کێشەکانیان دەکرد .
ئەو کاتەی شانۆنامەکەی بەرهەمی هزری خۆیان، کە باسی لە ناعەداڵەتی ناوکۆمەڵگای دەکرد، لە هۆڵی زیندان پێشکەش کرا، مێدیا، ڕادیۆ و تەلەویزیۆن و ڕۆژنامەکان گەیشتنە زیندان. یەک لەم لاوانە بە ڕۆژنامەنووسەکەی گوت" هەموو وەدەزانن ئێمە دوا پیسایی سەر گۆی زەویین، بەڵام بزانن ئێمەش کارمان لە دەست دێ". ئەم وتەیە بوو بە سەردێری ڕۆژنامەکە.

ڕژیمی ئیسلامی "ئێران" کە هەشتا ملیۆن خەڵکیان بە بارمتە گرتووە، لاوانی خۆپیشاندەر بە فێرکراوی دەرەوە لە قەڵەم دەدەن. سەرانی ئەم ڕژیمە لە لایەک خۆپیشاندەران وەک کەسانێک کە لە خۆیاندا ئیرادە و تێگەیشتن و بیروهزریان نییە بە حیساب دەهێنن، لە لایەکی تر بە درووستی پووچبوونی پەروەردە، ناوەرۆکی پەروەردە، پووچبوونی فەرهەنگ و ئایینەکەیان دەردەخەن و لە هەمان کات پووچبوونی تێگەیشتنیان لە ئینسان و ژیان لە قاو دەدەن .
گەر ڕیزیان بۆ ماف و ویستی منداڵ، لاو، ژن و پیاو دانابایە و هەر کام لە چین و توێژەکان مافیان زەوت نەکرابایە و مافی بڕیاردانیان لێ زەوت نەکردبایەن، لە مەلا و ئایین و خودا و سیستەم ڕاستنەدەبوونەوە !

ئەوانەی هاتوونە سەر شەقام، ئەوانەی مان دەگرن، ئەوانەی فێرگە و زانستگا و شوێنی کار دەکەنە مەیدانی بەربەرەکانی و سەرجەم سیستەم ڕەدە دەکەنەوە، دەزانن چیان دەوێ. ئەوانەی نایانەوێ لەو خەڵکە تێبگەن چ لە ناو سیستەم و چ لە دەرەوەی سیستەم دەبێ گرفتەکانی خۆیان ببیننەوە!

ئەم "باوەڕە" هەیە کە دەگوترێ، ڕژیم و دەزگاکانی خەڵکیان خاپاندووە. ئەم تێگەیشتنە بە تایبەت لە سیاسەت و هەڵسەنگاندنی مێژوو زۆر باو بووە. خاپاندن ئەگەر بەو مانایە بێ کە مرۆڤ بیر ناکاتەوە و بێ ئیرادەیە، لە جێی خۆیدا نییە .

هەر مرۆڤێک بەرهەمی تاقیکردنەوە و زانینی خۆیەتە. واتە مرۆڤ کۆی ئەو زانیاریانەیە کە لە مێشکیدا تۆمار کراون. مرۆڤ دەتوانێ بەردەوام بە پێی ئەوەی چی لە مێشکیدا تۆمار کراوە و بەکارهێنانی بۆتە عادەت، بجولێتەوە، دەکرێ زانیاریی و تاقیکردنەوەکان لە لایەن کەسەکەوە هەڵسەنگێندرێ و بڕیاری نوێتری جیاواز لە ڕابووردوو بدات .
ئەم پڕۆسەیە لە لای منداڵ و لاوان و ژنان لە کوردستان و ئێران ڕووی داوە و ئیتر نایانەوێ بە پێی تاقیکردنەوەکانی خۆیان و بنەماڵە و کۆمەڵگا و سیستەم بجولێنەوە. ئەم پڕۆسەیە لە مێشکی حاکمان و هەموو ئەوانەی باوەڕیان وەک "ڕژیمە" ڕووی نەداوە. ئەمە بەشێکی بەرچاو لە کۆمەڵگای کورد و "نوخبە"کانیشی دەگرێتەوە.

مرۆڤ لە منداڵیەوە پاش ئەوەی پرۆسەی چێبوونی مێشکی بە سەرئەنجام گەیشت، هەم تێگەیشتنی هەیە و هەم لێهاتووی بڕیاردان، ئەوەی مرۆڤ لە منداڵییەوە بەرەو خۆڕاهێنان دەبات، دەوری جیهانی دەوروبەر و پێشێلکردنی مافی بیرکردنەوە و بڕیاردانی تاکە .

تێگەیشتنێکی هەڵە لە ناو هەموو میللەتانی جیهان ئەوەیە کە دەگوترێ "منداڵ دەبێ بار بهێندرێ". ئەم تێگەیشتنە کەسی بەرانبەر (لێرە منداڵ) بە ناتەواو، ناتەگەیشتوو، بێ تاقیکردنەوە و لە زۆر شوێن بە نەفام دەزانێ .

ڕاپەڕینی ژینا پێچەوانەی ئەم تێگەیشتنەی سەلماند. لەم چەشنە تێگەیشتنەدا مرۆڤ وەک کەسێک نابیندرێ کە بیر دەکاتەوە و دەتوانێ خۆی بڕیار بدات.
لە پێوەندی دەگەڵ شەڕی جیهانی دووهەم، زۆربەی ئەو کەسانەی باس لە شەڕ دەکەن، هیتلێر و حزبەکەی بە تاوانبار دەزانن و سەرجەم خەڵکی بەشدار کە هێزی سەرکەی جێبەجێکردنی بڕیارەکان بوون، دەخەنە دەرەوەی بەرپرسیارەتی، لە کاتێکدا حزبی ناسیۆناڵ سۆسیالیستی ئاڵمان بە بێ خەڵک چ ئەوانەی بەشداربوون، چ ئەوانەی بێدەنگ بوون، نەیاندەتوانێ ببینە هۆی کوشتنی زیاتر لە بیست ملیۆن کەس.
مانەوەی ڕژیمی ئیسلامی بۆ ماوەی ٤٣ ساڵ بە بێ "خەڵک" مسۆگەر نەدەبوو. ئەم باسە کە گەلێک پرسیار دێنێتە گۆڕێ، دەبێ بکرێ .بۆچی دیکتاتوری شاهەنشاهی و دیکتاتوری ئایینی نزیک سەد ساڵ لەم سەرزەوینە و لە گەڵ ئەو میللەتانە بەردەوام دەبێت؟

تەنیا هۆ دیکتاتۆری حاکم نەبووە، ئەو کەسانەش کە لە سیستەمی دیکتاتوریدا دەتوانن خۆ ڕابێنن و خۆ بگونجێنن و هاوکار یان بێدەنگ بن، سیستەمەکە لە سەر شانی ئەوان ڕاوەستاوە. گەر ئەوان شانیان لادەن، کە ئێستا منداڵ و لاو و ژنان ئەو کارە دەکەن، ستوونێک بۆ مانەوەی سیستەم نامێنێ !
بۆچی ئەندامانی فڵان کۆمەڵگا، فلان تەریقەت، فڵان حزب، فڵان ئیدارە، فڵان دەزگا دوور لە تێگەیشتنی خۆیان، خۆیان لە گەڵ سیستەمەکان ڕێکدەخەن؟

بۆچی منداڵانی ڕاپەڕینی ژینا، لاوان، ژنان نایانەوێ ئیتر خۆیان لە گەڵ ڕژیم و فەرهەنگ و تێگەیشتن و سیستەمەکەی ڕێک بخەن؟

مرۆڤ هەر کات ئەم پرسیارانەی لە خۆی کردبێ و بە هێز و بیر و توانا و دەوری خۆی زانیبێ، وەک تاک و کۆ، دیکتاتۆرەکان ئیتر لە بنەماڵەوە هەتا کۆمەڵگا جێگەیان بۆ نەماوەتەوە.
ئەمە ئێستا لە ئاستی جیهان دەبیندرێ کە پێشڕەوانی منداڵ و لاو و ژنان. ئەم سێ هێزە کە بەدرێژایی مێژوو لە ژێر ئۆتۆرێتەی کەسان و سیستەمی نەخوازراو دابوون، ئێستا هێز و توانا و بیر وهزری خۆیان وەگەڕ خستووە. ئەمە ڕاستی جیهانی ئەمڕۆیە .

ئەوەی لاوانی ١٧ بۆ ٢١ ساڵ لە زیندانی کۆڵن گوتیان درووست دەرهات، ئەوان دەتوانن لە ناو زیندان و دەرەوە خۆیان بن، ئەو سیستەمەی پێیوایە لە ڕێگای زیندان، دین، ئیدئۆلۆژی، سیستەمی "پەروەردە"، مێدیا، هونەر، فەرهەنگ، دەتوانێ خەڵک بخاپێنێ، بەر لە هەر کەس خۆی دەخاپێنێ، هەرچەند ٤٣ ساڵ بتوانێ زاڵ بێت .
تێگەیشتنی ئینسان لە خۆی لە ژیان بەرەو گۆڕان دەچێ و داهاتوو چاوەڕێی بەجێماوان نابێ!

*خوشکم وەک سوسیال پێداگۆگ و منیش وەک شانۆپێداگۆگ لە پڕۆژانەدا بەشدار دەبووین.

هونەر ، بیرکردنەوە، ڕاپەڕین!
ڕاپەڕینی ژینا مرۆڤ بەرەو بیرکردنەوە لە خۆ و کۆمەڵگا دەبات، کە هەمە جۆر دەنوێنێ و داوی دیار و نادیار لە یەکی گرێدەدات. مێشکی مرۆڤی ناو ئەو کۆمەڵگایە وەک نیشتمانەکەی دەستی تێوەردراوە و تێگەیشتنی نامۆی بەسەردا سەپێندراوە و کەسایەتی نامۆی پێبەخشراوە و بڕیاری چارەنووسی خۆی لێئەستێندراوە. ئەو گەیشتۆتە ئەو ئاستەی "داوای مافی پچڕپچڕی

خۆی لێره ولەوێ لە داگیرکەرانی دەکات و پێیوایە ئەوان دەبێ بڕیار بدەن کە کورد چەندە مافی پێ ببەخشرێ ".

ئەوە ئەو مرۆڤانەن کە ئەمڕۆژانە لێره ولەوێ بەناوی "نوخبەی سیاسی و حزبی" دەدوێن! ئەوانە وەک خوێندەوار، هونەرمەند، نوخبە، "ڕۆشەنبیر"، "عالم"، ئاکادمیسین، نەک ڕەنگدانەوەی خۆیان نیین، بەڵکوو ڕەنگدانەوەی کیان و فەرهەنگ و زمان و ئەدەبیات و تێگەیشتنی نەتەوەی باڵادەستی داگیرکەری نیشتمانەکەیانن!
ئەگەر بەناوبانگەکانی ١٢٠ ساڵی ڕابووردووی بە ڕەچەڵەک کورد لە هەموو بوارەکاندا بە پانتای کوردستان بهێنینە سەر ماسەی هەڵسەنگاندن، قووڵایی نامۆبوون لە گەڵ "خۆ" دەردەکەوێ !

تێگیشتن لە دیاردەکان گرێدراوی "بەئاگابوون" و "بەئاگانەبوونە". بەشی هەرە زۆری ساتەکانی ژیانی مرۆڤ بەئاگانەبوون، عادەتی، دووبارەکردنەوە تێدەپەڕێ، کە مێشک لێی بەرپرسیارە. دەکرێ بگوترێ مرۆڤ زیندانی لایەنی "بەئاگانەبووی" خۆیەتی ئەگەر "ئاگالەخۆ" خۆی لە ساتەکانی ژیانیدا نەبینێتەوە .

ئەگەر فەلسەفە کە لە سەر پرسیارکردن ساخ دەبێتەوە، نیشاندەری بەئاگابوونی مرۆڤ بێ و ئایین دوور لە پرسیارکردن نیشاندەری بەئاگانەبوون و پەیڕەویکردن وەشوێن کەوتن، کورد بە گشتی و نووسەر و هونەرمەند و عالم لە بەستێنی دووهەمدا خۆیان دیتۆتەوە و ئەمڕۆ زۆر مرۆڤی بەئاگای کورد خۆیان لە بەستێنی دووهەم بە تەواوەتی ڕزگار نەکردووە .
گرێدراوی توێژی ناو بازنەی هونەرمەند، نووسەر، فەیلەسووف، نوخبە، شارەزا، سیاسەتمەداری کورد بە توێژی "نەتەوەی باڵا دەست" گەلێک زۆرترە لە گرێدراوبوون بە مێژوو، فەرهەنگ، زمان و لایەنەکانی نەتەوەی خۆی. کەم نیین ئەوانەی خۆیان لە بازنەی کوردبوونیشدا نابیننەوە.
لەم ڕێگایەوە زۆر لە ئێمە تێگەیشتنی بەقەرز وەرگیراوی نەتەوەی باڵادەست و دەرەوەی ئەوانیش بە تێگەیشتن و دەربڕینی بۆچوونی خۆمان دەزانیین کە ئەوەش هەر دەچێتەوە سەر زاڵبوونی بەشی "نائاگا لەخۆ" و عادەتی .

ئەم ڕێژەیە لە جیهان چوار کەس لە دە هەزار کەسە، واتە زۆرینەی خەڵکی سەر گۆی زەوی گوێڕایەڵی بەشی نائاگای خۆیان و ڕەنگدانەوەی هەموو ئەو "زانیاریی و دژە زانیاریی"یانەن کە نەویست لە مێشکدا کۆدەکرێنەوە. بەشێکی وەک "زبڵ" لە لایەن مێشک خۆیەوە فڕێ دەدرێ، بەڵام ئەوی تر وەک زانیاریی کەسەکە دەمێنێتەوە و دەبێتە نیشاندەری کەسایەتی ئەو.

بەشی بە ئاگا کۆی ئەو زانیارییانەیە کە مرۆڤ بە ویستی خۆی وەری دەگرێ، کە ئەمە لە ناو نەتەوەکەی ئێمەدا زۆر زۆر کەمە، لە بەر ئەوەی تەنانەت خوێندکارانی زانستگا لە دەرەوەی دەرس و بابەتەکان کە بۆ نمرەوەرگرتن فێری دەبن، ڕوو لە خوێندنەوە و کەرەسەکانی تری زانیاریی وەرگرتن ناکەن .

زۆرینەی هەرە زۆری کۆمەڵگا لە جیهان، ئەم تێگەیشتنە بەقەرز وەرگیراوە وەک تێگەیشتنی خۆی دەردەبڕێ. ئەم پڕێنسیپە بە درێژایی مێژوو بەکارهێندراوە و لە سەردەمی ئێمەدا مێدیا، سیستەمی پەروەردە، زانستگا و دامودەزگاکانی هونەریی، ئەدەبی و بە هەمان شێوە نووسەر و هونەرمەند و نوخبە، فەیلەسووف و تئۆریسێنەکان لەم بەستێنەدا دەوری جیددی دەگێڕن.

ئەوانەی ئێستا دەزگاکانی ڕژیمی ئێران هەڵدەسووڕێنن شارەزا و نوخبەن کە لە ناویاندا هەزاران مرۆڤی بە ڕەچەڵەک کورد هەیە. هونەرمەند، نووسەر، شاعیر، شارەزای هەموو بوارەکان کە مووچەخۆر و کارمەندی ئێرە و ئەوێی سیستەم بوون و هەن، دەکرێ هەر دوو ڕۆڵیان بووبێ، ڕۆڵی زیانبەخش، ڕۆڵی سوودبەخش. زیان و سوود بۆ کێ، بۆ ڕژیم یان بۆ کۆمەڵگا و بۆ نەتەوەکەی خۆیان؟

هونەرمەند، نووسەر، شاعیر، فەیلەسووف، نوخبە، شارەزا، سیاسەتمەدار هەم دەتوانن کۆمەڵگا فریو بدەن، هەم دەتوانن کۆمەڵگا وشیار کەنەوە. لە سیستەمێکی وەک ڕژیمی ئیسلامی هەر کام لەو کەسانە، ئەمڕۆژانە خۆیان لەم بەر یان لەو بەر دەبیننەوە، یان لە سەر دوو کورسی دادەنیشن .
هونەر و ڕاپەڕینی ژینا چەندە لە یەک گرێدراون؟ ئەوەی دەبیندرێ ئەوەیە کە ڕاپەڕینی ژینا بە هۆی هونەرەوە بە تایبەت وێنە، ویدئۆ و مۆسیقا بەربڵاوتر کرایەوە تا ئەو جیگایەی لە وڵاتانی تری جیهان لەم ڕێگایەوە ڕاپەڕینی ژینا و پشتیوانی لە ڕاپەڕین بەرینتر بووە. هونەرمەندانی

ئورووپایی زۆر زوو لە ڕێگای کلیپ و ویدیۆکانەوە، تێکەڵاوی ڕاپەڕین بوون و بەرهەمی تایبەتیان خوڵقاند و بەرهەمی هونەرمەندانی فارس و نە فارسیان دووبارە کردەوە، شەوی (١١/١٠) لە شاری کۆڵن کۆنسێرتێکی چەند دەهەزار کەسی بۆ پشتیوانی لە ڕاپەڕینی ژینا بەرپا کرا .

هونەرمەندانی جیهان لە سەردەمەکانی پێشووش لە پێوەندی لە گەڵ ئەو کارەساتەی بە سەر کورد هاتووە هەڵوێستیان هەبووە و کۆنسێرتی پشتیوانیان ساز کردووە بۆ وێنە ڕەوەکەی ساڵی ١٩٩٢ باشووری کوردستان. بەشداریان فستیواڵی نەورۆزی ساڵی ١٩٨٨ (فستیواڵی هەڵەبجە)

هونەر و هونەرمەند کە دەور و ڕۆڵ و بەرپرسیارەتی خۆیان ناسیبێ، جیا لە کۆمەڵگا و ڕووداوەکان نەبوون. کۆلانەکانی ئاتێن لە یۆنان ئێستاش دەبێ دەنگی شانۆکاران، نووسەران، فەیلەسووفان ببیستن کە بابەتەکانی تایبەت بە خەڵکیان باس دەکرد. تەنانەت هونەرمەندانی یۆنان کارەساتە دڵتەزێنەکانی خەڵک و وڵاتی خۆیان لە شانۆنامەکاندا کردۆتە ئەبەدی. سووتاندنی شاری "میلس" لە لایەن پارسەکانەوە بوو بە شانۆنامە و لە ئامفی تئاتر ئاتین پێشکەش کرا. شانۆنامەی" پارسەکان" کە هەمیسان باس لە حکومەتی پارس و شەڕ لە گەڵ یۆنانییەکان دەکات، تەنیا دڕامای بەجێ ماو لەو سەردەمەیە .

سەردەمی فاشیسمی ئاڵمان، گرێدراوی بەرگری لە ڕێگای هونەر و هونەرمەندانەوە بوو، چ هونەرمەندانی ئاڵمان چ هونەرمەندانی ڕووس و بولغار و ئەوانی دی. شانۆنامەی "نانی ژاراوی" کە لە لایەن تیپی شانۆی لاو لە ئاڵمان کاتی خۆی پێشکەشکرا، ژیانی پارتیزان و پێشمەرگەی بولغار لە کاتی شەڕ لە گەڵ نازییەکان دەگێڕێتەوە. ڕاپەڕینەکانی ئورووپا، ئافریقا، ئاسیا، ئامریکای لاتین لە سەدەی بیست و پێشتر گرێدراوی هونەر و هونەرمەندان بووە .
نووسەران، شاعیران، فەیلەسووفان، شانۆکار و فیلمساز و فتۆگراف لە سەردەمی نازییەکان لە بەرەی خەڵک و دژی نازیسم بوون، ئەڵبەت ئەوەش ڕوونە کە فاشیسم و دیکتاتۆری و خاوەن دەستەڵاتەکان هونەرمەند و نووسەری خۆیان هەبووە و هەیە و وڵاتی ئێمەش لە کۆن و لە ئێستا دوور لەو دیاردەیە نەبووە. ئەمڕۆش لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان هەم ئەو دوو بەرە

لە نووسەر و هونەرمەند و شاعیر و نوخبە دەبیندرێ، هەم ئەو دەستەیەی کە بە لاقێک لەم بەر و بەوی تر لەو بەرن.

ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە پێچەوانەی چل و چەند ساڵ پێشتر لە هەموو بوارێکدا هونەرمەند و نووسەر و شارەزا و نوخبەی هەیە، پرسیار ئەوەیە چەندە گرێدراوی نەتەوەکەی خۆیان و فەرهەنگ و زمان و هونەریان هەن و چەند گرێدراوی نەتەوەی باڵا دەست و لە هەمان کات گرێدراوی سیستەم و حکومەت و سیاسەت و بەرنامەکانی ئەوان؟
سیما و کارەکانیان چەندە گرێدراوی نەتەوەکەی خۆیانە و چەندە نەتەوەی باڵادەست؟ چەندە سامانی هونەریی، ئەدەبی، فەرهەنگی کۆن و نوێی کورد ماتریالە بۆ ئەوان بۆ بەرهەمی نەتەوەکەی خۆیان، چەندە دەوریان هەیە بۆ تواندنەوەی ئەم سامانە لە هونەر و فەرهەنگ و زمانی نەتەوەی باڵا دەست !

ڕژیمی ئیسلامی ئێران و ڕژیمی پێشتر بە تەنیا تاڵانکەریی کانگا و کان و سامانی سەر عەرد و بن عەردی کوردستان و کورد نەبوون، بەڵکوو تاڵانچی سامانی فەرهەنگی و هونەریی و ئەدەبی و مۆسیقایی و... کوردیش بوون کە دەڵاڵی ئەم تاڵانکارییە کورد خۆی بووە .

ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە سەردەمی ڕاپەڕینی ژینا لە گەڵ ئەم دیاردانە ڕووبەڕووە.
هونەرمەند و نووسەر و شاعیر، نوخبە، خوێندەوار، ڕۆشەنبیر، ئاکادمیسینی نەتەوەیەکی وەک کورد، هەمان گرفتی خەڵکی ئاساییان هەیە، ئەویش خۆناسین و نەناسینە! جیاوازی خەڵکی ئاسایی و زۆرینەی ئەم توێژە لە زانیین و نەزانیین دایە. ئەوەش بە تەنیا تایبەت بە کورد نییە، ٧٥ لە سەتی نوخبە و شارەزا و ئینتلئەکتوئێل و ئاکادمیسێنی جیهان ڕاستییەکان دەزانن، بەڵام بەرژەوەندییەکانیان باڵاتر لە گوتنی ڕاستییە، ئەمە بە تایبەت سیاسەت پیشەکانیش بە خەستی دەگرێتەوە .
کەسانی وەک جۆردانۆ برۆنۆ و گالیلە ژمارەیان زۆر نییە .

ئیتر کەس فریای ڕۆژانە نووسین ناکەوەێ، وەک سێڵاوی پاش بارانی بەخوڕ نە فریای ماڵ و کۆڵان و گەڕەک دەکەوی و نە فریای شار. هیچ کەس و هیچ هێزێک ئیتر توانای پێشگرتنی نییە.
حکومەتی مەلا و سەران و مۆرەکانی سەرجەم دامودەزگاکانی لێیان ڕوونە کە ئەوەی ئەمڕۆژانە لە سەر شەقام و شوێنی کار دەبیندرێ و دەیبینن دوا پەردەی فیلمی چل وسێ ساڵەی دەستەڵاتیانە.

نەک ئەوان ئیتر شەریکەکانی مامەڵاتی سیاسی و بازرگانی لە ئورووپا و ئامریکا و ڕۆژئاوا سەرەڕای هەموو خیرەسەرییەکانی ٤٣ ساڵەیان بۆیان دەرکەوتووە ئەم مردووە نەک بەوان و نە بە خودای مەلاکان زیندوو نابێتەوە و بە سەر بارودۆخێکدا کەوتوون کە لایان وابووە وەک ساڵانی ڕابووردەوە. ئەوان بە خەستی لە ژێر کاریگەریی لۆبی ڕژیم دابوون و تووشی هەڵە بوون و دەبێ چاوەڕوان بکرێ کە بەرەو کوێ دەچن!
خێرایی ڕووداوەکان و خێرایی ئاڵوگۆڕ لە شار و ناوچەکان دەتوانێ سەر لە هەموو لایەک بشێوینێ، جگە لەوانەی لە ناو گۆڕەپانەکە هەنگاو بە هەنگاو هەڵدەکشێن .

ئەوان هەم خۆیان دەناسن و هەم بەرانبەرەکەیان و دەشزانن چی بکەن و چۆنی بکەن، هەر شارێک، هەر گەڕەکێک و هەر گرووپێک کە لە سەر یەک دەبێتە دەیان بەرنامەی کاری ڕۆژ و شەوان، سەری لە هەموو بەرپرسانی نیزامی و سیاسی و ئەمنیەتی شێواندووە و تاکتیک و پلان و بەرنامەیان لە چاو خۆپیشاندەران بە خێرایی ناگۆڕدرێ و ئەوان شێوەکانی کلاسیک بە دژی جەماوەر بەکار دەهێنن و بەرەیەکی شەڕیان لە ناو

شارەکان کردۆتەوە کە ڕۆژانە کوژرانی زۆرتری لێدەکەوێتەوە هەتا شەڕی ئۆکراین و ڕووسیا .

بێ هەڵوێستی و بێ کرداری دامودەزگاکانی جیهانی دژی ئەم شەڕە، نابێ قەبووڵ بکرێ!

ئیدە و تاکتیکی لاوان کچ و کوڕ هەمەڕەنگ و هەمەجۆرە و نیشان لەوەیە کە ئەوان بە خێرایی کامپیۆتێری دەجولێنەوە. نە تەنیا ڕژیم، سەرجەم هێزی سیاسی ئێرانی و نەتەوەکان لە حاند خۆپیشاندەران وەدواکەوتوون کە ئێستا بوونەتە ڕێپیشاندەر و بەرنامەڕێژ و جێبەجێکەری بەرنامە. ئەوان لە گوتن و ئاکار و ڕەفتار و دروشم گوتن هوشیارتر دەنوێنن و لە سەرجەم ڕاپەرینەکەدا ژیریی سیاسی و ژیریی کار و کردەوە دەبیندرێ .

ئەوان لە ماوەی کەمتر لە دوو مانگ نەتەنیا ڕژیم و دەزگاکانیان ئفلیج کردووە و ترسیان خستۆتەوە گیانی هەموویان بەڵکوو توانیویانە بەو کار و تاکتیکانەی بەکاری دەهێنن، دەستوپێوەندەکانی ڕژیم و لایەنگران و بەرماوخۆرەکانی بخەنە تەنگاو. پرۆسەی دوو مانگی ڕابووردو بووە هۆی ئەوەی هێزەکانی سیاسی کورد ڕووبەڕووی ڕاستی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و قسە وباس و سیاسەتی خۆیان ببنەوە .

ئەو کەسانەی لە شەوی تاریک لە شارەکانی کوردستان دەبنە هۆی تۆقاندنی هێزەکانی ڕژیم و بە ڕۆژ ڕووبەڕوویان دەبنەوە و سەرجەم شار دەبێتە یەک دەنگ و ماشێنی ڕژیم لە کار دەکەوێ و ئیدارەکانیشی لە گرێژنە دەچنە دەر. مانای ئەوەیە ڕژیم هەنگاو بە هەنگاو لەو شەڕەدا بەرەو دۆڕان مل دەنێ .

کاتێک فێرگە و زانستگا و ئیدارەکان ناتوانن بەردەوام بن، کاتێک کرێکاری دامودەزگا و کارخانە و بازاڕ گەیشتوونەتە دوا ئێزگەی خۆیان، ئیتر ڕژیمی ئیسلامی هیوای کام داهاتوو دەخوازێ کە بە چەکەوە چەسپاوە؟ ئایا چەک ڕژیمی وێران لە ناوخۆیدا دەپارێزێ؟ ڕژیم کە لە لایەنی ئیدئۆلۆژی، سیاسی، ئابووریی، ئیداریی، کۆمەڵایەتی، فەرهەنگی و ئۆتۆریتە داڕمیاگە و پاپۆری سیاسی لە دەرەوەی وڵاتیش بەرەو لە قوڕچەقین دەچێ، هیوای کام داهاتوو دەخوازێ؟

خێرایی ڕووداوەکان لە ئێران و کوردستان دەبێ سیاسەتمەداران و حوکمڕانانی باشورر و وڵاتانی دەوروبەر و هێزەکانی سیاسی ئەوان و هێزەکانی سیاسی ڕۆژهەڵات بەرەو بیرکردنەوە و بەرەو ئاکار و سیاسەتی نوێ لە حاند ڕژیم و "ئیران" بەرێ. هەرچەشنە چاوەڕوانییەک بە سەبکی کلاسیک بۆ هەموو لایەک دەتوانێ گران تەواو ببێ!

هەموو ئەوانەی ئێستا گەورەترین ڕووداوی سیاسی کەم وێنەی ئەم سەدەیە دەخولقێنن، گەر بە تەنیا شەقام گۆڕەپانیان بێ، دەرفەت لە کیس دەدەن، ئەمڕۆ ڕێکخراو و خۆڕێکخستن لە ئاستی هەموو ڕۆژهەڵات و داڕشتنی بەرنامە و سیاست بۆ ئەمرۆ و دوا ڕۆژ پێویستی سەرەکێیە .

کاتێ گوند، شار، ناوچە لە ژێر پۆستاڵی ڕژیم خەلاس بێ، دەبێ بەڕیوەببردرێ، دەبێ ژیان بەردەوام بێ، دەبێ خەڵک هەر لە ئێستاوە بەشدار لە خۆڕێکخستن و خۆبەڕێوەبردن بن .

دوازدە ملیۆن کورد لە ڕۆژهەڵات کە زیاتر لە چل لە سەدی لاو و پێگەیشتووە و بیست لەسەدیان لێزان و شارەزای بوارەکانن، هاوکات لە گەڵ شەقام دەبێ بەرەو ڕێکخستنی ڕێکخراوەیی و سیاسی و فکریی بچن.
هەموو جۆگەلەکانی ناوخۆ و دەرەوە، دەبێ تێکەڵ بە دەریای ناوخۆ بن. ئێوە ڕابەرانی ئەو ڕاپەڕینەن، دەبێ لە لوتکەی سیاسی و بەرێوەبردندا بمێننەوە، ئێوە خاوەنی ئەم ڕاپەڕینە بوون و دەبێ خۆتان هەتا کۆتایی بەرن، کۆمەڵگای ئەمڕۆ و دواڕۆژ هی ئێوەیە، ئێوە کە لە یەک ڕۆژدا زیاتر لە شەڕی دوو وڵات قوربانی دەدەن .

گوومبوون، چاوساخ ، گەڕانەوە!

لە کاتی کۆنگرەی هەڵەبجە بۆ یەکگرتنەوەی خوێندکارانی کورد لە ئورووپا، تەلەفوونی هوتێل دەنگی لێ بەرز بووە، خانمەکە ڕووی لە من کرد و گوتی کاریان بە تۆیە، ئەلۆ، "سەلام کاک بارام من گووم بووم و نازانم چۆن بێمەوە!" هەر کام لە ئێمە گووم بووین و نازانین چۆن بگەڕێینەوە، وەک پشیلەکەی "هێرمان"، کە لە کۆلانەکانی هەندەران کەس دەنگی نەدەناسیوە و دەرگایان لێنەدەکردوەوە .

من پشیلەکەی هێرمان و بەرپرسی دەزگایەکی خوێندکاریی نەبووم. لە هیچ وڵات و شارێک گووم نەبووم، جگە لەو شارەی لێی لەدایک بووم. لە ڕێگای فێرگەوە بۆ ماڵ لە ناو کۆلانەکان گووم بووم و ئێستاش پاش دەیان ساڵ سەرگەردان دەسووڕێمەوە و ماڵی خۆمان نابینمەوە.

وەک " حەسەن کوردەی تاران" لە شارەکەی خۆی لێی دەپرسن کاکە تۆ خەڵکی ئێرەی؟ لە بەر دەرکی دووکانەکەی ڕووبەڕووی بۆتکەی وێنەگەر باوەشی پێدا دەکەن و دەبێژن "ئەوە سێ !"سەرسووڕماو دەپرسێ "سێ ی چی؟ وڵام وەردەگرێ، "لە بەیانییەوە لێرە دانیشتووین ناسیاوەکان دەبژێرین، تۆ سێهەم کەسی ".حەسەن کوردە پاش گەڕانەوە، زۆر نەژیا !

وەک کابرای تارانی، لە ناو بووس، کۆت وشەلوار لە بەر و کراوات لە مل، لە شێوەی سەردەمی ڕەزا شا، پەیتا پەیتا هاواری دەکرد. "ستاپ ستاپ". خەڵکەکە سەیر سەیر چاویان لێدەکرد و چەند کەس سەریان ڕادەوەشاند بەو مانایەی شێت بووە .

کابرا بەرزتر نەڕاندی و هەستایە سەر پێ "ئاغای شوفیر نگەهدار". شۆفێر حەبەسراو پرسی، "چی بووە؟" وڵامی داوە " هەرچی دەڵێم ستاپ تۆ ڕایناگری". کابرای سەردەمی ڕەزاشا سواری بووسی سەردەمی مەلا ببوو!

چاوساخ ڕیزێک مەلای حافزیان ڕۆژانی هەینی وەشوێن خۆیان دەدا و دووکان بە دووکان بۆ خێری جومعە دەگەڕان، ئێمەش چاو ساخمان گەرەکە بۆ ئەوەی دیسان گووم نەبین و گوومان نەکەن
!
چاوساخی ئەمڕۆ کیژ و کوڕان، لە هێج شوێنێکی جیهان گووم نابن، ئەوان بە پێچەوانەی ئێمە "ناویگاسیۆن" و زانیاریی جیهان لە ناو گیرفانیان دایە. گیرفانی ئێمە بەتاڵ بوو. چاوساخەکانمان یەک چاویان هەبوو. پشت ئەستوور بە جیلی پێش خۆمان نەبووین. چاوساخی ئێستا ئیتر بە تەنیا نیین، دایک و باوک لە گەڵیان دەنگ هەڵدەبڕن .

کوردستان ئیتر چاوەڕێی دەرەوە نییە و بە پێچەوانە هەندەرانی چاوەڕوانی ناوخۆ دەکەن. ساڵانی زوو نییە دەستە، گرووپ و حزب وەپێشیان کەون، ئێستا پێچەوانە بۆتەوە. دەستە و گرووپ، حزب چاوساخیان گەرەکە. ئیتر کەس لە شار و گوندی خۆی بزر نابێ.

هێمنی شاعیر پێویست ناکا کاتی گەڕانەوە فرمێسک بە لا جاویدا بێتە خوار، قزڵجی دەتوانێ لە ماڵ بێتە دەر، هەژار دەتوانێ بە سەر گردەکەی قەڵادا هەڵگەڕێ و بچێتەوە ناو ماڵەکەی و پێویست ناکا کاتی کردنەوەی پەنجەرەی ماڵەکەی، ئاخ بۆ ڕابووردوو هەڵکێشێ، لاوان هەتا سەر دوندی تەرەغەی دەیبەن، با گەلاوێژ هەڵوەدای ئەم شار و شار نەبێ و چاوساخ هەتا ماڵی باوانی دەیبەنەوە.

پێویست ناکا ئاڵا بەدەستانی پشت دیوارە تاریکەکان وەک مەلکشا، بەتحای، دەرویشیان، ڕەحیمی ، بلوریان، یۆسفی خۆیان هەڵگەڕێنەوە سنە و کرماشان و سابڵاخ، شیرین و فەرزادەکان ئامادە بن کالیسکە دێتە شوێنیان . دەفژەن، تەنبوورنەوزا و نەقارەژەن و دەنگخۆشەکان کە ئەمڕۆژانە شار و گوندیان پڕ کردووە لە سروود و دەنگ و ئاواز، ئامادەن .

لە سەیدی گەورە و زیرەک و لەیالا بەدرخان و مەستوورە ڕاسپێرن، کاتی گەڕانەوەیە و هەموو بەرەوپیری ژیناکان دەچین. بەرەو وڵاتی ژن، ژیان، ئازادی.

پیشیلەکەی هێرمان لە بیری نەچێ کاتی گەڕانەوەیە، خەڵکی کۆڵان دەنگی دەناسنەوە و دەرگا لە سەر گازی پشت ئاواڵەیە!

"لە تاران فاشیست، لە کوردستان داگیرکەر"!

محەممەد ڕەزا پەهلەوی پاش کوشتاری حەفدەی شەهریوری١٣٥٧ لە تاران، بۆی دەرکەوت کە کۆتایی ڕژیمەکەیەتی، بە خەڵکی گوت دەنگی ئەوانی بیستووە، دەستی بە گۆڕینی وەزیرەکانی کرد، هیچکام لەو کارانە بە فریای نەگەیشتن.
هیتلێر هەتا دوا ڕۆژەکان و نزیکبوونەوە لە کەوتنی حکومەتەکەی وەک فاشیستێکی کوێری سیاسی مایەوە و بە تیر لە تۆقی سەری، کۆتایی بە ژیانی هێنا. چاوشسکۆ هەتا کۆتایی باوەڕی بەو چەپڵانە بوو کە بۆیان لێدەدا و تێنەدەگەیشت کە ئەو چەپڵانە جیاوازە. سەدام و سەحافی وەزیری تەبلیغاتەکەی دوا کەسانی حکومەتەکەی بوون کە تێگەیشتن کۆتاییان پێهاتووە، قەزافی پێیوابوو وەک جاران دەتوانێ دەنگ هەڵبڕێ و خەڵک بە قسەکانی وەجۆش بخات
.
دیکتاتۆر و فاشیست لە کوێری و کەڕی و نەبیستندا دەمێننەوە، هەتا هەڵدەواسرێن یان خۆیان خۆیان دەکوژن، ئەوە سەرجەم ئەو کەسانەش دەگرێتەوە کە خۆیان لەوان جیا ناکەنەوە.

سیستەمی دیکتاتۆڕی وەک یەک نارووخێن، یەکیان دەبێتە هیتلێر و ئەوی دی محەممەد ڕەزا و ئەوانی دی جیاوازتر .
ڕژیمی ئیسلامی ئێران بە تەنیا سیستەمێکی حکومەتی نەبووە و لە ڕۆژی یەکەمەوە سیستەم لە ناو سیستەم بووە، ڕژیمێک کە چەند چەشنە هێزی

سیاسی و نیزامی و چەند شوێنی بڕیاری هەیە و هەموویان یەک لە یەک دڕتر و هارترن و دیکتاتۆریان تەنیا بۆ خەڵک نییە، بەڵکوو بۆ ناو خۆشیانە. تێکفرمانی ڕژیم ناتوانێ وەک سیستەمی فاشیستی هیتلێر و محەممەد ڕەزا بێ!

لە سیستەمی محەممەد ڕەزا بەشێک لە نوێنەرانی مەجلیس و کاربەدەستان دەنگی خەڵکیان بیست و خۆیان کلا گرت و کەوتنە قسەکردن، حزبی سیاسی و بەرپرسانیان دەنگیان هەڵبڕی، بوروکرات و تکنۆکراتی ناو سیستەم هاتنە دەنگ و هەڵوێست گرتن. لە بەرانبەردا زۆر کەس لە پارلەمانەوە هەتا ڕەدەی باڵای ئیداریی بە کورسییەکانیانەوە نووسان و خۆیان لە بارودۆخێکی جیاوازدا دیتەوە.

ڕژیمی ئیسلامی و زۆرینەی کەسانی ناو سیستەم، خەڵکانی بە پێشینەی سیاسی نین، ئاخوندی شیعە لە کۆنەوە لە لات و چەقۆکێش و مرۆڤی شەڕانی نزیک بوون، عەلی خامەنیی لە مەشهەد خۆی یەک لەوان بوو.
ئەوانەی لە مەجلیسی ئێران دادەنیشن بە کوردەکانەوە، نوێنەر و گوماشتەی ڕژیمن و بە دەگمەن کەسیان تێدایە کە پێشینەی سیاسی بووبێ. زۆرینەی ئەوانەی بە ناوی کوردستان لە سەر کورسی داندراون نە سیاسی و کارزان و مرۆڤی ناو خەڵک و خەمخۆری خەڵک و کوردستان بوون و نە کەسایەتی دیاری مافخواز . زۆرینەیان نانی بێ کەسایەتی و چەندڕوویی و گوێڕایەڵی خۆیان دەخۆن .

ئەوان هەڵبژێردراوی دامودەزگاکانی ئەمنیەتی و ئیدئۆلۆژیی و نیزامی ڕژیم بوون و هەن، ئەوەش کە چۆن توانیویانە خەڵک فریو بدەن، پرسیارێکە کە ئەوانە دەبێ وڵامی بدەنەوە کە چوونە پای سەنندوقەکانی ڕژیم یان بوونە بڵیندگۆی ئەوان بە ناوی نووسەر و شاعیر و ڕۆشنبیر .

ئەوەی ئەمڕۆ بە سەر کوردستان دەهێندرێ، بەرهەمی کورد خۆشیەتی، بەرهەمی هەموو ئەو کەسانەیە کە لە ناو و دەرەوەی سیستەم دەوریان گێڕاوە چ بۆ پارە، کورسی و پلە وپایە، چ بە پێی باوەڕ.

ڕژیمی ئیسلامی ئێران لە سەرەتاوە هەموو ئەو کەسانەی پاکسازی کرد کە خاوەن کەسایەتی خۆیان بوون، هەموو ئەو کەسانەی لە دەوری خۆی کۆ

کردەوە کە لە فیلتێرەکان تێپەڕ ببوون، بە درێژایی ٤٣ ساڵ لە کوردستان نەبیسترا ڕژیم لە گەڵ ئەو کەسانەی ببوونە گوێڕایەڵی گرفتی بۆ بێتە پێش، ئەوان خزمەتکاری ڕژیم بوون و پلە و پایەیان چووە سەر .
ئەو کەسانەش کە نەیانتوانی خۆیان لە گەڵ سیستەم ڕێکبخەن، وەلا نندران و وەرنەگیران. ڕژیمی ئیسلامی ئێران لە سەر شانی کورد لە کوردستان خۆی ڕاگرتووە.

دامودەزگای حکومەت لە کوردستان لە کورد پێکهاتووە، ئەوانن کە چاو و گوێ و دەست و لاقی حکومەتن، ئەوان بەرگی جیاواز و ناوی جیاواز و دەوری جیاوازیان هەیە، بە شەو چەک هەڵدەگرن و بە ڕۆژ شاردار و فەرماندار و ستاندار و مودیر کول و موعەلیم و ئوستادی زانستگا و ڕەییسی ئیدارە و دووکاندار و خاوەن فروشگا و شۆفیر تاکسی و نووسەر و هونەرمەند و وەرزشکار و خواهەری زەینەب و شکەنجەگەر و زیندانبان و وێژەری ڕادیۆ و تەلەویزیۆن و ئەندامی شۆرای شار و سازمانی ئەمنیەت و هەر شوێنێکن و وەک گوماشتە دەور دەگێڕن .
زۆرێک لەم کەسانە هەتا دوا ئێزگە لە گەڵ حکومەت دەچن و بە دوو قسە و پەیام لە سیستەم نابنەوە. ئەگەر هەرکام لەو کەسانە کاری خۆیان ئەنجام نەدەن ڕژیم تەنیا دەمی قسەکردنی دەمێنێ و چاو و گوێ و لاق و دەستی لە کار دەکەوێ و هێزی بۆ نامێنێتەوە .

ئەندامانی ڕاپەڕینی ژینا تەنیا لە لایەن پاسدار و چەکداری "خۆجەیی" و بەسیج لە خوێن ناگوزێندرێن و ناڕفێندرێن و لە بەندیخانە توند ناکرێن. ڕژیمی ئیسلامی کاتێک بە ناوی بەسیج چەک لە شانی تەواوی ماقوڵانی شار و گوندەکان دەکات، مانای ئەوەیە ڕۆڵەکانی کورد لە شەقامەکانی بە هاوکاری هەموو ئەوانە دەکوژرێن، نەک تەنیا ئەو کەسەی چەکی لە شانە .

هەر ئەندامێکی ڕاپەڕینی ژینا و هەموو ئەو گرووپ ودەستانەی ڕێکخستن و بەڕێوەبردنیان کەوتۆتە سەر شان، دەبێ ئەوڕاستیانە بزانن کە تەنیا لە گەڵ چەک بەدەست ڕووبەڕوو نین.

ئەگەر شارەزاکانی کورد کە سیستەمی ئینترنێت لە کوردستان کۆنترۆڵ دەکەن، کە مێدیای ڕژیم لە کوردستان بەڕێوەی دەبەن، کە ئیدارەکانی ڕژیم

هەڵیدەسووڕێنن، کە سەرجەم فێرگە و زانستگا بەڕێوە دەبەن، هاوکاری ڕژیم نەبن، ڕژیم ناتوانێ خەڵک بکوژێ و دەستبەسەریان بکات.

کورد لە هەر شوێنێکەوە ئەم سیستەمە لە کار بخات لە سەرکەوتن نزیک بۆتەوە، شەڕی کورد بە تەنیا لە سەر شەقام نییە، لە ناو سیستەمەکەیە .

مەبەست " جزوە یا جیزمی" مریشکە ڕەشەیە.

خەیانەت، جاسووسی، ڕاپەڕین
جاسووسی کردن مێژوویەکی کۆنی هەیە، پارسەکان ڕەنگە یەکەم میللەت بووبێتن کە ئەم شێوەیان لە شەڕ بۆ داگیرکردنی وڵاتان بەکار هێنابێ، ئەوان توانیان لە سەردەمی خەشایارشا پارلەمانتاری ناو پاڕلەمانی یۆنان بکڕن. عەڕەب لە کاتی هێرش بۆ وڵاتان، موغول لە کاتی داگیرکردنی سەرزەوینی تر ، نازییەکان لە کاتی چوونە ناو خاکی تر پشتیان بە جاسووس بەستووە. هیچ وڵاتێک نییە دامودەزگای جاسووسی و نەمامی بە شکڵ و فۆڕمی جیاواز بۆ مەبەستی هەمە جۆر نەبێ .

داگیرکردنی لەهستان لە لایەن نازییەکان دەستی پڕڕەنگی جاسووسی تێدا بوو، گەیشتنە ناو شاری پاریس لە لایەن نازییەکان، دەستی جاسووسی تێدا بوو. ساواکی شای ئێران ڕێکخراوێکی "ئینقلابی" حزبی توودەی ئێرانی بەڕیوە دەبرد. ساواک لە ناو "شۆڕشی باشوور" دەستی ئاواڵە بوو، لە ناو هەموو حزب و سەرکردایەتیان مرۆڤی خۆی هەبوو .
ویلهێلم دیتل ساڵی ٢٠١٠ کتێبێکی لە سەر ڕێکخراوەکانی جاسووسی ئیسلامی بە ناوی "Schattenarmeen" بڵاوکردەوە و باس لە لەشکرەکانی نادیاری جاسووسی ئیسلامی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست دەکات، کە ڕژیمی

ئێران دەوری سەرەکی لە ژێر ناوی هەمەڕەنگ تێیدا دەگێڕێ. کورد لە دەرەوە و ناوەوەی ئێران لە ناو پڕۆژەی ئەواندا جێگای بۆتەوە .

ساڵی ١٩٨٣ یەکێک لە کادرە باڵاکانی حزبێکی باشوور کە خۆی لە لایەن ڕژیمی ئێران لە تاران دەستبەسەر کرابوو، بۆی گێڕامەوە کە پێشیناری هاوکاری پێدراوە و پێی گوتراوە کە ئەوان لە ناو سەرکردایەتی هەموو حزبەکان مرۆڤی خۆیان هەیە.
لە ساڵی ١٩٨٠ لە تاران بۆ من سەلمێندرا بوو، کە ڕژیمی ئیسلامی گەلێک کەسی لە ناو حزبەکانی باشوور کڕیوە. بەشێک لەوان لە دەرەوەی وڵات بە تایبەت لە کاتی شەڕی ئێران و عێراق بە ئاشکرا و بە دزیی دەچوونە سفارتی ئێران لە بۆن و هەر ئەوان کەسانی ڕژیمان بە ناوی ڕۆژنامەنووس دەهێنایە ناو خۆپێشاندان و کۆبوونەوەکان و یەک لایەنی حزبی باشوور لە کۆبوونەوەکان دژی هەر کەس کە دژ بە ئێران قسەی کردبا دەوەستان.

ساڵی ١٩٨٥ لە شاری گیسن لە ئاڵمان لە ماڵی یەک لە بەرپرسانی پیشووی کۆنفدراسیۆنی خوێندکارانی ئێرانی لیستی زۆرێک لە دژبەرانی ڕژیمی ئیسلامی پەیدا بوو، کە درابوو بە سفارەتی ئێران .

لە نێوان ساڵانی ١٩٨٦ بۆ ١٩٩٠ کۆمەڵێک وێنە بەڵگەنامە و کارتی ئەندامەتی کەوتە دەست نووسەری ئەم دێڕانە کە نیشانی دەدا مۆرەکانی ڕژیم لە ناو حزبەکانی کورد و ئێرانی چالاکن. کەسی وای تێدا بوو کارتی ئەندامەتی دوو حزبی ئێرانی و حزبێکی ڕۆژهەڵاتی لە گیرفان دابوو .

لە ناو کورسی زمانی ئاڵمانی، زانستگا، مۆرەی ڕژیم دەردەکەوتن، مێدیای ئاڵمان باسیان لە پڕۆژەیەک کرد کە حکومەتی ئێران بەڕێوەی بردبوو، ئەوان سەتان کەسیان بە ناوی پەنابەر ڕەوانەی ئاڵمان و کەمپەکان کردبوو ، ئەوانە پاش زانیاریی کۆکردنەوەی زۆر دەگەڕێنەوە بۆ ئێران و لەوێڕا نامە بۆ دەزگاکانی ئاڵمانی دەنووسن کە ئەوان گەڕاونەتەوە و هیچ گیروگرفتێکیان بۆ نەهاتۆتە پێش، ئەم کارە بووە هۆی گرفت بۆ زۆر لەو کەسانەی پەنابەر بوون .
حزبەکانی ڕۆژهەڵات لە پاش کۆماری کوردستان دەیان نموونەیان لە هەناردەکردنی جاسووسی هەر دوو ڕژیمی شاهی و ئیسلامی بۆ ناو خۆیان بینیوە، ساڵی ١٩٩٤ نووسەری ئەم دێڕانە و کەسێکی تر لە کۆیە شاهید

بووین لە دەستبەسەرکردنی دووان لەوان. هەڵەیەکی گەورەیە ئەگەر تەنیا "ماسییە" بچکۆلەکان و چەکبەدەستانی ژێر ناوی "جاش" ببیندرێن، ماسییە گەورەکان کە هەتا ئاستی ڕاوێژکار و ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حزبەکان هەڵکشاون و دەوریان لە تێگەیشتن و تێکدانی حزبەکان هەبووە، گرفتی سەرەکی حزبەکانی هەر چوارپارچەن .

"ساڵانی زوو" بە چاوساخی کەسانی باکووری و باشووری لە بەرانبەر کەسێک دانیشتم. سەرجەم قسەکانی لە بازنەی زانیاریی وەرگرتن لە سەر کەسان دەخولایەوە. ئەو کەسە لە ژێر ناوێک بۆ " کۆبوونەوەیەک" لە ئێرانەوە نێردرابوو کە فڕی بەو کارەوە نەبوو کە لە ڕۆژهەڵات دەیکرد. دواتر سەری لە دوو حزبی ڕۆژهەڵاتی دەرهاورد و ئێستا بە شێوەیەکی تر دەنگی هەیە. گەلێک ڕۆمان و چیرۆک و بەسەرهات لە سیستەمی جاسووسی و جاسووسیکردن هەیە، کەسێکی بەناوبانگی سیاسی ڕۆژئاوایی لە کۆتایی ژیانیدا پێیزانی کە خانمەکەی دەیان ساڵ جاسووسی ڕووسەکان بووە .

حزبەکانی سیاسی و نیزامی کورد نەک لە لایەن چوار وڵات و دامودەزگاکانییەوە، بەڵکوو لە لایەن وڵاتانی ڕۆژئاواش لە ژێر چاوەدێری دا هەن و بەشێک لە زانیارییەکان ساڵانە بڵاو دەکرێنەوە و ئەوانی تر بە نهێنی دەمێنن .
سیاسەتی سەرجەم حزبەکانی کورد بە خەستی لە ژێر کاریگەریی مۆرەی ڕژیمەکان دایە. مەهارکردنی کورد لەم چوار وڵاتە و بە لاڕێدا بردنی سیاسەتیان، ئامانجی سەرەکی ئەو وڵاتانە و وڵاتانی هاوپەیمانیان بووە و هەیە، بۆ ئەوەش لە هەر کەرەسە و هەر ڕێگا و هەر فۆڕم و هەر کەسێک لە هەر بوارێکدا کەڵک وەردەگرن.

مۆرەکانی ڕژیم لە بەرگی جیاواز، تێکەڵ بە ڕاپەڕینی ژینا کراون و لە ناوخۆ و دەرەوە دەور دەگێڕن. سۆسیال مێدیا شارەزایانە و هەمە لایەن بۆ بە لاڕێدابردنی لایەنی سیاسی کورد و سەرجەم کورد و ڕاپەڕینی ژینا بەکار دەهێندرێ، تا ئەو جێگایەی دەنگی ڕژیم، سیاسەت و بەرنامەکانی خوازراو و نەخوازراو لە دەمی کەسانی دەرەوەی ڕژیم دەبیسترێ و بەردەوام دەبێتە ئاڵۆزی زەین و فکر و هەڵوێستی تاکی کورد و لایەنەکان و بشێوی و دڕدۆنگی زۆرتر لە یەکتر .

لێرەش ئەوە دەردەکەوێ کە لەم مەیدانەدا کورد و ڕاپەڕینەکەی پارێزراو نییە و هیچ دەزگایەکی کوردیش نابیندرێ ئامانجی ناسین و ناساندنی لایەنەکانی ئەم شەڕەی ڕژیم بێ و خەڵک هوشیار کاتەوە. لە ڕێگای ئینترنێت و سۆسیال میدیا و بێژمار پرۆگرام و ئەپەکان ڕژیمی ئیسلامی دەرگای هەر ماڵێکی بۆ ئاواڵەیە و پێویست ناکا بە چەک وە ژوور ماڵەکان بکەوێ .

ئەوەش کە هەموو پێوەندییەکانی ڕاپەڕینی ژینا لە سەر ئینترنێت و سۆسیال میدیا و بەکارهێنانی ئەپەکان کۆ بۆتەوە، لایەنێکی تری لاوازی ڕاپەڕینی ژینا و لایەنەکانی سیاسییە.

ئەندامانی ڕاپەڕینی ژینا هەتا ئێستا سەرکەوتوو بوون، بە هۆی ئەوەی ڕێبەرایەتی کار و چالاکی لە دەست خۆیان دابووە، هەر چەشنە دەستتێوەردانێکی دەرەکی و کەسانی ناسراو و نەناسراو دەتوانێ هەم خەسارەتی گەورەی لێبکەوێتەوە و هەم ڕاپەڕین بە لاڕێد بەرێ.

تێگەیشتن لە خۆ لە بەرانبەر! ڕێکخستن، ڕاپەڕین
ڕژیمی ئێرانی ئیسلامی کە لە هەموو شەڕەکانی نیزامی، سیاسی، ئابووریی، دیپلۆماسی و ئیدئۆلۆژی تا ئەمڕۆ شکستی هێناوە و سیمایەکی دڕندە و دزێو و پەڵەیەکی قرێژ بووە بە سەر کۆمەڵگای جیهانی، دوا ساتەکانی خۆی بە کوشتار لە کوردستان تێدەپەڕێنێ .
کاتێک منداڵی ژێر حەوت ساڵ بە بەرد بەرەنگاری لەشکرە دڕندەکەی دەبێتەوە، کاتێ منداڵی دە ساڵانە سینگی وەربەر گولەی مووچەخۆرە مرۆڤ کوژەکان دەکەوێ و کەس سڵ ناکاتەوە، مانای ئەوەیە هەم خۆیان و حکومەت و ئایین و ئیدئۆلۆژیان فەشلی هیناوە و ئەگەر پڕ چەکترین لەشکری هەموو مێژووی ئێرانیش بن، لە بەرانبەر خەڵکی یەکگرتوو بە چۆک دادێن. لەشکرەکانی تریش لە کۆنەوە تا ئەمڕۆ لە سەر ئەم خاکە بە چۆک داهاتوون. با کتێبی مێژووی باب و باپیرانیان هەڵدەنەوە .

گرفتی کورد ئەوە بووە، دەرسی لە مێژوو وەرنەگرتووە کە ئێوە و تورکی عوسمانی و عەرەبی سووریی و عێراقی وەلا بنێ و خۆی و خاک و کیانی خۆی ببینێ .
ئەو فریوی ئێرانی بوون، ئارایی بوون، موسڵمان بوونی خواردوە و بەردەوام خۆی لە کارەساتەکان کە ئێوە بۆتان خوڵقاندووە دیتۆتەوە. ئەو کارەساتی دەرسیم و ئەنفال و هەڵەبجە و قاڕنا و قەڵاتان و موغ کوژانی لە بیر دەچێتەوە و لە بەغدا و ئانکارا و تاران دەست لە ملی ئێوە دەکاتەوە، بەو هیوایە ئێوە وەک جارانی پێشوو، سەید ڕەزا و سمکۆ و قازی و هەزارانی تری لێنەکوژن و دان بە مافی دابنێن.
ئێمە هەموو جارێ هەر بە پێی ئەو تاقیکردنەوەیە دەجولێینەوە، کە بە هەزاران ساڵە لە مێشکماندا تۆمار کراوە، هەر لەو کاتەوە کە کورشی ئێوە باپیری خۆی کە لە ئێمە بوو، لە ژێرخانەکان توونـد دەکرد. ئەمڕۆژانەش پێمانوایە تارانی سبەینێ جیاواز دەبێ لە تارانی ڕەزا شا و حەمەڕەزا و خومەینی و مەلا عەلی!
سەرجەم هێزی نیزامی و سیاسی و ئیداری و ئەمنیەتی ئێوە وەک وڵاتێکی داگیرکراو لە ناو خاکی کوردستان دەجولێنەوە، ئەوەش کورد وەبیر داگیرکەرانی عوسمانی و ڕووس و موغول و عەرەبی ئیسلامی دەخاتەوە کە کۆرپەی ساوایان بە سەر نێزەوە دەکرد و زگی ژنی دووگیانیان هەڵدەدری. ئەو کارەی ئێوەش لە کۆیە کردتان. ئێوە ئەمڕۆژانە بە ناوی خودا، ئیسلام، ئێران جنایەتەکانی باپیرانتان تازە دەکەنەوە .
ژمارەی کوژراوان لە شارەکانی کوردستان لە ژمارەی کوژراوانی شەڕی دوو وڵاتی ڕووسیا و ئۆکراین زۆرترە. کەسانی بێ چەک بە بەر چاوی خەڵکی جیهانەوە دەکوژن، هاوکات تورکیای ئەندامی ناتۆ و نەتەوە یەکگرتووەکان بە چەکی هاوپەیمانەکانی هێرش بۆ ڕۆژئاوا و باشووری وڵاتی ئێمە دەبات و ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان، پارلەمانی ئورووپا، دەوڵەتەکان و ڕێکخراوەکانی مافی مرۆڤ بە پێویستی نازانن کۆبوونەوەی بە پەلە پێک بهێنن بۆ ئەوەی پێش بە کوشتاری خەڵک و سەرەڕۆیی هاوپەیمانەکەیان بگرن.
ڕژیمی ئێران کە ئەندامی ڕێکخراوەکانی ناونەتەوەییە، سەرجەم بڕیار و قانوونی ناونەتەوەیی پێشێل دەکات بە بێ ئەوەی لێپرسینەوەی لێبکرێ!
تورکیای ئەندامی ناتۆ پشتی بە چی قورسە کە چەکی ئەم ڕێکخراوەیە بۆ کوشتنی کورد بەکار دەهێنێ؟ جیاوازی ڕووسیا و تورکیا لە چی دایە، کە یەکیان بەرەنگاری دەوڵەتان و ڕێکخراوەکان دەبێتەوە و ئەوی تر

ڕووبەڕووی بێدەنگی؟! چۆنە حکومەتی بەغدا و دمیشق لە سەر سنووربەزاندنی خاکەکەیان بێدەنگن؟ ئەم شوێنانە بە وڵاتی خۆیان نازانن؟ هۆی چییە نیمچە حکومەتی هەولێر لە ئاست سنووربەزاندنی دوو ڕژیمی تاران و ئانکارا دەنگی دەرنایە؟

ئەو نموونانە و سەتانی تر دەریدەخەن، کە سیستەمی سیاسی جیهان تووشی فەشەل لە تێگەیشتن و سیاسەت و ئەخلاق و پرنسیپ هاتووە، دەنا ئەوەی هێرش بۆ ئۆکراین دەبا لە گەڵ ئەوەی هێرش بۆ کوردستان دەبا، نابێ تووشی دوپل موراڵ و دوپل پرینسیپ بێ، ئەوەی لە ئۆکراین مرۆڤ دەکوژێ و ئەوەی لە کوردستان و ئێران مرۆڤ دەکوژێ نابی بە دوو چەشن ببیندرێ !

ئەگەر ئەم جیهانە دوور لە قانوون و پرێنسیپ و جیهانی زۆردار و بێ پرینسیپ و سەرەڕۆکانە، چۆنە کورد بەو زمانە و دوور لە قانوون و پرێنسیپەکان ناجولێتەوە، ئایا سنوور و قانوون تەنیا بۆ میللەتانی بێ دەوڵەت و ژێرچەپۆکە و داگیرکراوە؟

مرۆڤی کورد سەردەمێ پێش لەشکری پارس، ئیسلام، عوسمانی و لەشکرەکانی تر دەکەوت، ئێستا دەبێ تێگەیشتبێتین پێش لەشکری خۆمان کەوین و پێشمەرگەی خۆمان بین، خوێنی ڕۆڵەکانی کورد بە لاشاو بۆ تاران و بەغدا و ئانکارا و دمشق و مەکە و مەدینە ڕژاوە.

هەر میللەتێ، هەر خەڵکێ، هەر تاکێ گەر گەرەکیە بە ئازادی بژی با بۆخۆی بێتە سەر شەقام، با منداڵ و کچ و کوڕ و پیر و لاویان گەر بێزارن لە ڕژیمی ئیسلامی، خۆیان بێنە سەر شەقام.

گەر خۆیان بە هاووڵاتی کورد و بەلوچ و ئەوانی تر دەزانن با بێنە سەر شەقام، پێویست ناکات کورد داوایان لێ بکات یان لە بەریان بپاڕێتەوە! مەگەر سەردەمی ڕاگەیاندنی جیهاد دژی کوردستان کورد لێیانی گێڕابووە کە دەستە بە دەستە و بەڕاکردن دەهاتن بۆ کوشتاری کورد؟! دەبا ئەمجارە بە پێچەوانە بیر بکەنەوە و بە لێشاو بۆ پارێزگاری لە کورد بەرەو کوردستان وەڕێ کەون، دەبا هەر لە بەر دەرکی ماڵەکەی خۆیان، لە سەر سەربان دەنگ هەڵبڕن !

خەیالات و "تەوەهوومی" ناو مێشکی ئێمە لە سیاسەتدا بێ سنوورە!

کورد لە هەموو شار و گوندەکانی کوردستان گەر یەک دەنگ، یەک بەرنامە و هاوکات بە پانتای کوردستان بجولێنەوە و خەباتی ڕۆژ و شەویان لە یەک گرێ بدەن، چۆک بە هێزی نیزامی و ئەمنیەتی ڕژیم دادەدەن .

ئەوەی ئێستا لە کوردستان دەبیندرێ، شەڕی حکومەتێک و میللەتەکەی نییە، هیچ حکومەتێ شەڕی لەو چەشنە لە گەڵ میللەتی خۆی ناکات، ئەم شەڕە شەڕی داگیرکراو و داگیرکەرە. مێتۆدەکانی کە ڕژیمی ئیسلامی و هێزی نیزامی و ئەمنیەتی و ئیداری و سیاسی بەکاری دەهێنن، شەڕی داگیرکاری و داگیرکردنە، لە چەشنی شەڕی فاشیسم لە وڵاتانی تر، لە چەشنی ئەو شەڕەی کە تورکیا لە گەڵ ڕۆژئاوا و باشووری کوردستان دەیکات، ئەوەی تورکیا دەچێ و ئەفرین داگیر دەکات.
ڕژیمی تاران مەهاباد و بۆکان و سنە و جوانڕۆ و سەقز و شوێنەکانی تری داگیر کرد و هەر چەشنە چەکێکی دژی خەڵک بەکار هێنا. لەشکری ئیسلامی عەرەبی کاتی داگیرکردنی کوردستان بە هەمان شێوە جوڵانەوە، داعش لە کوردستان هەر وا جوڵایەوە و دەستە دەستە ژن و پیاوی ڕاپێچی شوێنە نهێنییەکان دەکرد .
ئەو زمانەی ڕژیمی ئێران لە کوردستان بەکاری دەهێنێ، زمانی دەوڵەت لە گەڵ میللەتی خۆی نییە. ئەوەی ڕژیمی ئێران ئێستا لە گەڵ شارەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەیکات هەمان شەر و داگیرکارییە کە لە سەردەمی شەڕی ئێران و عێراق دەیکرد، لە جنسی هەمان داگیرکردنی شاری هەڵەبجە و شارەزوورە .
بۆچی کورد پاش هەزاران ساڵ دەبێ هەمان دەوری پێشووی خۆی بگێڕێ؟ بۆچی دەبێ کورد خۆی بۆ یەزد و کاشان و تاران و قوم بە کوشت بدات؟ ئەوانەی لە بلێندگۆکانەوە بە ڕاست و درۆ هاوار دەکەن کە لاوی کورد بۆ ئێران خۆی بە کوشت دەدا، بە درێژایی دووهەزار و پێنجسەد ساڵ چ مافێکیان لە لای پارس شاهی و پارسی سەفەوی هەبووە و چ مافێکیان پێدراوە؟
پێشڕەوانی ئەوان ئامادە نین میللەتێکی پەنجا ملیۆنی وەک میللەت چاو لێبکەن، ئامادە نین زمانەکەی وەک زمان ببینن، ئامادە نین نیشتمانەکەی بە نیشتمان بناسن، ئامادە نین ویست و خواست و داوای یەک میللەت ببیستن، کورد لە میللەتێکی ئاوا و پێشڕەوان و حکومەتەکانی چی دەوێ؟
نەچیروان بارزانی ڕووبەڕوو بە وەفدەکەی ئێمەی گوت" ئێرانی بە لۆکە سەر دەبڕن" هەر ئەو و حکومەتەکەی، ڕژیمی ئێران نزیکتر لە خۆی دەبینێ. ڕژیمی ئێران و تورکیا و عێراق کوردی لەو چەشنەیان دەوێ، ئەوان ئەو کەسانەیان دەوێ خزمەتی کیان و فەرهەنگ و هونەر و زمان و ئایینی ئەوان بکەن. ئێستاش هەر ئەو کوردانە لە ڕۆژهەڵات ستوونی سەرەکی هێز و توانای ڕژیمی ئیسلامی ئێرانن .

چ داهاتوویەک بۆ کورد لە ئێراندا هەیە؟ کام هێزی پێشڕەوی ئەم نەتەوەیە بە درێژایی مێژوو، پشتی کورد لە خەباتەکەیدا بووە؟ کام هێزی پێشڕەوی ئەم نەتەوەیە دانی بە میللەت بوونی کورد و زمان و کەسایەتی ئەودا هێناوە؟ کورد کەی ئێرانی و عێراقی و تورکیلەی بووە؟ کام زانست، کام تێگەیشتن ئەوە دەسلمێنێ نەتەوەیەکی کە سێزدە هەزار ساڵ لەو ناوچەیە نیشتەجێ بووە، پاشگەڵی تورک و عەرەب و فارسی کۆچەر بن؟

ئایا خۆمان نین کە خۆمان خستۆتە ناو گێژاوێک کە بە تەنیا خۆمان بۆ خۆمان شین دەگێڕین و هەر خۆشمان پەسنی خۆمان دەدین و لە هەموو شەڕەکانی سیاسی دۆڕاوین و تەنیا خەیاڵات لە مێشکماندا ماوتەوە .

ئێمەی کورد پێویستمان بە قارەمان نییە. کورد پێویستی بە بیرکردنەوە، یەکگرتن، بەرنامە و پرۆژە و ستراتیژی و ڕێکخراو هەیە، پێویستی بە باوەر بە خۆی هەیە. کورد پێویستی بە یەکتر کوشتن نییە، پێویستی بە دڕدۆنگ بوون لە یەکتر نییە.

کورد و هێزەکانی ئەگەر بیر و هزر و تێگەیشتن بەکار بهێنن، سەرجەم ئەو هێزانەی لە ناو سیستەمی ئێران نیزامی و نانیزامی لە خزمەتی ڕژیم بە دژی کورد دەجولێنەوە، بکاتە هێزی هەڵگەڕانەوە لە حکومەت، ڕژیم لە کوردستان بە جۆک دادێ .

کورد و هێزەکانی لە هەر کاتێکی تر زۆرتر پێویستان بە بیرکردنەوە و بەکار هێنانی تاکتیکی پووچەڵکردنەوەی ڕژیم لە ناوەوە هەیە. کورد پێویستی بە گڕژی و ئاڵۆزی سیاسی و ناسیاسی لە ناوخۆیدا نییە. کورد مافی خۆیەتی بۆ هەرەس پێهێنانی ڕژیم لە کوردستان تاکتیکی خۆی بەکار بهێنێ. یەکێک لە ئەرکە هەرە گرنگەکان جیاکردنەوەی کورد لەو سیستەمەیە.

کورد دەبێ هەموو ڕێگایەکی مەنتقی و ئینسانی و سەردەمیانە بەکار بهێنێ بۆ ئەوەی چەکدار و بێ چەک، سیستەمی ئیداری و نیزامی و ئەمنیەتی ڕژیم بەجێ بهێڵن. ئەرکێکی هەرە گرنگی تر ئەوەیە کە هەرەوز بۆ هاوکاری یەکتر لە ناو کۆمەڵگا بکرێ بۆ ئەوەی بنەماڵەکان ئەم ڕۆژانە تێپەڕێنن و کەس و کەسان و بنەماڵەکان بە هۆی بێکاری و وەزعی ئاوارتە تووشی گرفتی ژیان نەبن.

ڕاپەڕینی ژینا ئێستا لە هەر کاتێکی تر نیازی بە ڕێکخراوی سەراسەری کوردستان و ڕێکخراوی گشتگیری ناو شار و گوندەکان هەیە بۆ ئەوەی کۆتایی بە پرژوبڵاوی بهێندرێ .

ئەوەی لەم ڕۆژانەدا گرنگ نییە خۆدەرخستنی گرووپی و حزبی و ناوچەگەراییە. کورد لە هەر کاتێکی تر زۆرتر پێویستی بە یەک دەنگی

یەکگرتوویی و یەک مەڕامی و یەک خەباتی هەیە. هەر گرووپ و حزب و دەستە بەرژەوەندی تەسکی خۆی لە شار و گوندەکان بخاتە پێش بەرژەواندی نەتەوەیی و سەرجەم خەڵک، تووشی هەڵەی سیاسی، کۆمەڵایەتی و ئینسانی بووە.

ژینا – نامە (۲۲- ۱۵)

ئینترنێت، کورد، ژینا و ڕاپەڕین

بۆ جاری یەکەم پەنجا و سێ ساڵ بەر لە ئێستا لە ڕۆژێکی وەک ئەمڕۆ لە شاری لوس ئانجلس دوو کامپیۆتێر لە گەڵ یەک گرێدران و زانیاری لە نێوانیاندا هاتوچۆی پێکرا، بیست و هەشت ساڵ دواتر" تیم بێرنێرس" لە سویس توانی لە ڕێگای "World Wide Web"سەرجەم کامپیۆتێرەکانی جیهان لە گەڵ یەک گرێبدات و جیهانێکی نوێ پێک بێنێت .ئەمڕۆ(٤،٩) چوار میلیارد و نۆسەد ملیۆن خەڵکی جیهان لەم ڕێگایەوە لە گەڵ یەک گرێدراون .

ڕۆژانە ۳۰ ملیۆن تیک تۆک، ٥٠٠ ملیۆن ئینستاگرام، ١،٩٨ ملیارد و نۆسەد و هەشتا ملیۆن فەیسبووک، ٢٣٨ ملیۆن تویتر، ٧٠٠ ملیۆن واتس ئاپ ٣٤٩ ملیۆن تێلگرام و پرۆگرام و ئەپی تر بەکاردەهێندرێ!

ڕێژەی ئەو زانیاریی و دژە زانیاریی و زبڵەی کە لە شەو ڕۆژدا هاتوچۆی پێدەکرێ زیاترە لە هەموو ئەو زانیارییانەیە مرۆڤ بە درێژایی مێژووی بوویەتی. تازەترین ڕێژەی بەشداران و بەکارهێنەرانی ئینترنێت لە ٥ ملیارد تێپەڕیوە، واتە زیاتر لە ٦٢ لە سەدی خەڵکی سەر گۆی زەوی لە شەو و ڕۆژدا یەک هەتا ٨ کاتژمێر لە ژیانیان بە ئینترنێت تێدەپەڕێ، لە منداڵی

یەکساڵانەوە هەتا مرۆڤی باڵای هەشتا. مرۆڤی باڵای نەود ساڵ لە تیکتۆک و ئینستاگرام دەبیندرێن .

ئینترنێت سنوورەکانی بەزاندووە و لە هەمان کات سنووری نوێی پێک هێناوە و مرۆڤ بە پڕتاو بەرەو ماشێنیبوون مل دەنێ و ئایین، فەرهەنگ، دابونەریت، هونەر، تێگەیشتن، ڕواڵەت، ژیان و مرۆڤ تووشی گۆڕان کراوە و گۆڕانی هەمەلایەنەتر لە پێشە. ئەوەش دەبی بگوترێ کە ئینترنێت هەر دوو لایەنی خاس و خراوی هەیە، کە دەبێ باس بکرێ بۆ ئەوەی گۆی زەوی و مرۆڤ تووشی ئەو کارەساتانە نەبێ کە پاش شۆڕشی سەنعەتی تووشی هات.

ڕەنگە بە دەگمەن هەرکام لە ئێمە بزانیین، کە یەکەم کەرەسەی کۆمۆنیکاسیۆن چی بووە و لە کوێوە هاتووە. وڵامی ئەم پرسیارە لە موزەخانەی کامپیوتێر لە شاری پادابۆڕن دراوەتەوە. ٢٠ ساڵ لەوە پێش لە بەرانبەر یەکەم تابلۆی ئەو موزەخانەیە واقم وڕما، یەکەم کەرەسەی کۆمۆنیکاسیۆن ئەو خشتە کاڵانە بوون کە سەدان نیشانەی لە سەر کێشرابووە و لە مێزۆپۆتامیا(ناوچۆمان)، لەو شوێنەی کە ئێستا ڕۆژئاوای وڵاتی ئێمەیە، دۆزراونەتەوە.

سەرەتای دۆزینەوەی ئینترنێت باس لەوە دەکرا کە ئینترنێت دەبێتە هۆی گەشەساندنی ئازادی و چەسپاندنی دێموکراسی و بەخشینی زانیاریی. بیست و پێنج ساڵی یەکەم، خەڵک دەستی بە ئینترنێت ڕانەگەیشت، بیست وپێنج ساڵی دووهەم، جیهانی ئێمە پڕ لە پرسیار ماوەتەوە. لە سێ ساڵ لەوە پێشەوە بە سازکردنی کوانتن کۆمپیوتێر لە لایەن شیرکەتی گوگل، سەردەمێکی نوێ دەستی پێکردوە، سەردەمی سوپڕ کامپیوتێر و سوپر ماشێن و سوپر ئینسان .

سێ ساڵ لەوە پێش لە نووسینێکدا ئەم پرسیارەم لە خۆمان کرد"گەلۆ ئێمەی کورد چ شوێنێکمان لە جیهانی ئەمڕۆ و جیهانی کوانتن کۆمپیوتێر دەبیت؟ " وڵامی ئەم پرسیارە ئەمڕۆ ئەوەیە کە لەم ڕێگایەوە هەواڵ و خەبەر و ڕاپەڕینی کورد بە جیهان گەیشتووە، ئەوەمان بۆ دەرکەوت کە ئەم جیهانە

دەتوانێ ژیان و چارەنووسی ئێمە تووشی گۆڕانی بنەڕەتی بکات گەر خۆمان تووشی گۆڕان بین و خۆمان وەک خۆمان لەم جیهانەدا ببینینەوە، نەک وەکوو نەتەوەی ژێر نەتەوە و وڵاتی ژێر وڵاتی تر.

کاتێک ڕادیۆی دەنگی ئامریکا پاش شەڕی کەنداو کرایەوە "عەزیز عەقراوی" یەکێک لە ناودارانی سیاسەتی کورد لە باشوور بۆی گێڕامەوە کە خەریک بووە لە خۆشیان لە سەربانی ماڵەکەیانەوە خۆی فڕێداتە خوارەوە. کاتێک مەد تی وی کرایەوە گوترا" کورد لە ئاسمان کوردستانی یەکگرتووی پێک هێنا". ئێستا لە ئاسمان دەیان کوردستانی یەکنەگرتووی دژ بە یەک ساز کراون. خەیاڵ و حەز و خوزیای شەرفخان، خانی، پیرەمێرد، حاجی قادر و ئەوانی تر وەک خۆی ماوەتەوە .

یەک سەدە لە کۆماری سوور، ٧٦ساڵ لە کۆماری کوردستان، سی ساڵ لە هەرێمی کوردستان دەرباز بووە .سەدە زیاتر لە ڕۆژنامەی کوردستان، ٦٥ ساڵ لە ڕادیۆی کوردی قاهیرە و تاران، ٦٧ ساڵ ڕادیۆ ئەیرەوان، دەیان ساڵ لە بوونی ڕادیۆی حزبەکان تێپەڕبووە. کورد وەک سەردەمی شەرەفخان و خانی نە یەک دەنگە، نە یەک هەڵوێست، نە یەکگرتوو.

ئینترنێت کەرەسەی نوێ هەرچەند بۆتە هۆی دەنگدانەوەی ڕاپەڕینی ژینا، لە هەمان کات بۆتە کەرەسەی هەر تاکێک بۆ ئاڵۆزی و بشێوی و چەند سەد بەرەکی زۆرتر. تاک و گرووپی کوردی بەدەگمەن ئەم کەرەسەیە بۆ لەیەک نزیکبوونەوە بەکار دەهێنن .

جیلی ژینا کە بوونەتە هۆی ڕاپەڕینێکی مەزن لە سەریانە تێگەیشتنی نوێ لە ئینترنێت و بەکارهێنانی بدەنە دەست بۆ ئەوەی گفتوگۆ و لە یەک تێگەیشتن و نزیکی لە ناو نەتەوەی کورد بێتە پیش .

حزب و گرووپ و دەستە و ڕێکخراوی سیاسی و دامودەزگای کۆمەڵایەتی، هونەریی، فەرهەنگی، پیشەیی دەتوانن باشترین کەڵک لە ئینترنێت بۆ لەیەک تێگەیشتن و کاری هاوبەش وەربگرن. کەسی تاک باشترین کەرەسەیان لە بەر دەستە بۆ ئەوەی باشتر لە یەکتر تێبگەن، تاک و گرووپ

مەجبوورن نین هەموو وەک یەک بیر بکەنەوە و هەست و تێگەیشتن و بۆچوونیان وەک یەک یان کۆپی یەک بێت.

کۆمەڵگایەک کە هەموو کۆپی یەکتر بن، کۆمەڵگایەکی ئاسایی و ساخڵەم نییە، حزب و گرووپ و دەستە ئەگەر هەموو وەک یەک بن، جیاوازیان لە گەڵ ماشێن و ڕۆبۆتا نامێنێ .تەنانەت هەموو خوداپەرەستەکان کە یەک خودا دەپەرەستن ئایینی جیاوازیان هەیە و پەیڕەوانی یەک ئایین یەک ڕێچکە نین. هەموو ئەو نەتەوانەش بوونەتە خاوەنی کیانی خۆیان لە ناو خۆیاندا یەک دەستە و گرووپ نین، بەڵام وەک یەک نەتەوە یەک وڵات و خاوەن یەک کیان دەجولێنەوە .

جیلی ژینا بۆ ئەوەی بەرەو ڕ زگاری بڕۆن دەبێ تێگەیشتنی نوێ و جیاواز لە پێشینیانی خۆیان بنوێنن و فەرهەنگی ڕق و قین و دڕدۆنگی لە ناو جیلی خۆیان ڕێگا نەدەن و هەر گۆڕەپانێک بۆ ئازادی هەمە لایەن بەکار بهێنن.

حزب و گرووپی سیاسی کورد لەم بەستێنەدا، هیچیان ڕابووردوویەکی باشیان نییە و ئێستاش ئەوەندە باڵغ نەبوون دوور لە چەند بەرە و دڕدۆنگی بەرەو ڕووی یەکتر بێن، ئەوان و لایەنگرانیان بە دەگمەن ئینترنێت بۆ مەرامی گشتی و هەمە لایەن و نەتەوەیی بەکار دەهێنن، ئینترنێت دەیتوانی و دەتوانێ باشترین پلاتفۆڕم بۆ هەموو لایەنەکان بێت بۆ ئەوەی لە یەک تێبگەن و لایەنەکانی یەکتر بناسن بۆ ئەوەی هێز و وزەی یەکتر نەسووتێنن و هێزی خەڵک و نەتەوە بە فیڕۆ نەدەن .

کورد پێویستی بە تێگەیشتنی نوێ، پێویستی بە فەرهەنگی لە یەک تێگەیشتن و دوور لە ڕق و کینە و یەکتر تەزاندن و یەکتر سووک کردن هەیە.

ئینترنێت لە ژێر سێبەری ڕاپەڕینی ژینا دەتوانێ کەرەسەی ئازادی بۆ کورد بێ، ئەگەر کورد جیاواز لە ڕابووردوو لە گەڵ یەک بجولێنەوە.

ژینا – نامە (٢٢-١٦)

کوردستان "ئازمایشگەی" "کوردی ئێرانی" و "ئێرانییەکان" نییە!

زەمانی قسەکردنی بکوژان و کەلاکی لە پاش بەجێماویان لە سەر شەقام، دەریدەخەن، ڕژیمی ئیسلامی تاران جگە لە کەسانی خۆی، هێزی بیانی بۆ کوشتاری خەڵکی کورد ئەجیر کردووە! هەر بکوژێک(بە وتەی کەسێکی شارزا لە تاران) مانگانە چەند بەرابەری ئوستادێکی زانستگا حەقدەست وەردەگرێ. واتە نرخی بکوژ زێدەترە لە نرخی پرۆفیسۆر .

داخستنی زانستگا و شوێنی هونەریی، دژایەتیکردنی پسپۆڕ و شارەزا و پرکردنەوەی شوێنیان بە کەسانی" ئاینباوەڕ" و مرۆڤی چەند ڕووی ناشارەزای دژ بە توێژی لێزان و شارەزا بوو بە سیاسەتی حکومەتی ئیسلامی ئێران. لە جێگای بەناوبانگیترین هونەرمەندی ئێران بۆ شانۆ کەسێکی گێلگیرساز داندرا، لە جێگای موهەندیسی شارەزای نەوت کەسێکی خوار دیپلۆم داندرا. مەلا و وشکە مەزهەبی بوون بە وەکیل، وەزیر و ڕەییس جمهور. ڕابەری میللەتی خۆیان گوتەنی سێهەزار ساڵ شارستانیەت، بوو بە مەلایەک، کە باشترین بەرهەمی "توزیحەلماسایل" بوو، ئەو لە ٧١٦ لاپەڕەدا باس لە چوون بۆ دەستبەئاو و دەستوارتی سێکس و شتی لەم بابەتانە دەکات .

ملیارد ملیارد خەرجی هێزی نیزامی و ئەمنیەتی کرا. بوودجەی ئەم بەشە لە چل وسێ ساڵی ڕابووردوو بەردەوام زیاتر بووە لە بەشی زانستگا و خوێندنگە و لەشساخی. "شەهادەت تەڵەبی" و کوشتنی دژبەران بوو بە ئامانجی ڕژیم و خەڵکەکەی! زیاتر لە یەک ملیۆن کەس لە شەڕدا بە کوشت

دەران، دەیان هەزار لە زیندان و سەر شەقام و وڵاتان کوژران و ترور کران. هێزی نیزامی، ئەمنیەتی و سەرکوت قۆڵی سەرەکی داسەپاندنی ڕژیم بوو، ئەمڕۆ ستوونی سەرەکی مانەوەیەتی. ئەو کات و ئێستا کوردستان کرا بە قەتڵگا بۆ چاوترساندنی شوێنەکانی تر.

بەشی کورد و کوردستان کە ئەمڕۆژانە لە پڕێکا بۆتە" چشم و چراغ"، ملیتاریزە کردن، تاڵانی کانگاکان، کوشتن، زیندان و ئەشکەنجە، ئاوارەیی، وێرانی ژێرخانی ئابووریی، بێکاریی و گەلێک نەخۆشی کۆمەڵایەتی بوو .

لە ژێر سێبەری ئەم ڕژیمە بەشێک لە کورد بوونە هێزی سەرکوت و ستوونی جێگیربوون و مانەوەی ڕژیم. ئەم بەشە لە کورد پارە و پلەو پایەیان وەردەگرت بۆ ئەوەی خۆیان بژین و خەڵکی کورد بکوژن و لە ژێر سەیتەرەی ئێرانی ئیسلامیدا بهێڵنەوە .

ئەمڕۆژانە جێ پەنجەی ئەوانە پڕڕەنگتر لە هەر کاتێکی تر بەرچاوە. لە ژێر چەکمەکانی ڕژیم و ئەوانە زیاتر لە ١١ ڕۆژە دووکان و بازاڕی هێندێک لە شارەکان داخراون. لە ناو شارەکان لە کەس ناپرسن کێیە، ڕاستەوخۆ دەستڕێژ دەکەن، حکومەتی نیزامی ڕاگەێندراو و ڕانەگەێندراو حاکم کراوە و هێرش بۆ ماڵان دەبەن و کچ و کوڕ دەرفێنن و تەرمەکانیان دەدرێتەوە بە بنەماڵەکان یان بێ سەروشوێن دەکرێن. ڕژیمی ئێران بە شێوەی خۆی خەریکی ئەنفال لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانە .ئەمە لە کاتێکدایە ژیان لە تاران، ئیسفەهان، مەشەد و شوێنی تر ئاسایی دەنوێنێ و فروشگای شەوانە و پاساژە فرە لوکسەکانی تاران لە کار نەکەوتوون. کوردستان بۆ ئێران دەوری "زەوی سووتاو" دەگێڕێ!

ئەمە هەمان سیاسەتە کە پاش هاتنە سەر کاری ڕەزاشا لە کوردستان پەیڕەو کرا، بۆ ئەوەی تاران و مەشەد و ئیسفەهان و شوێنی تر گەشە بکەن. لە پێشدا مێشکی مرۆڤی کورد داگیر کرا، پاشان خاک و داهاتەکەی. ئەو کرایە ئێرانی، "پارە تن ایران"،"کرد غیور"،"پاسدار مرزهای ایران زمین"، "پان ایرانیست"، "رستاخیزی"،"کرد ایرانی"، "کرد مسلمان ایرانی"،

"پیشمرگان مسلمان کرد"، "کرد اصلاح طلب"! کرایه "حزب.....کردستان ایران، سازمان....کردستان ایران، انجمن.....کردهای ایران"! کرایه آذربایجان غربی، ایلام، کرماشان، کردستان. کرایه" کرد مهابادی، کرد سنندجی، کرد ایلامی، کرد کرمانشاهی، کرد قزوینی، کرد خراسانی، کرد شکاک، کرد شیعه، کرد سنی، کرد یارسان، کرد علوی، کرد."....

کورد لە ژیانی ڕۆژانەدا"پارە تن ایران" و "چشم و چراغ" نییە. ئەمڕۆژانە ئەزموونی لە مێژینەی بە تەنیا بوون تازە دەکاتەوە .

هێزی سیاسی کورد پاش کۆماری کوردستان کەوتنە بازنەی "ئێرانی بوون" و بەر دەوام تێیدا دەخولێنەوە. نوخبەی سیاسی کورد پاش کۆمار خۆیان لە بازنەی فکر و بەرنامە و ئیدئۆلۆژی حزبی سەراسەریدا دیتەوە و بەرنامە و سیاسەتی ئەوانیان کردە هی خۆیان. بوون بە هێزی فکریی و سیاسی و ئیدئۆلۆژی و ڕێکخراوەیی ئەوان. لە پڕێکدا حزبێکی میللی یەک میللەت بوو بە حزبێکی ناوچەیی خوازیاری دێموکراسی بۆ "ئێران". بیر ی کۆماری کوردستان بە بێ قسەکردن خەتی بەسەردا کێشرا. بیر و هزرەی قازی سڕ کرا. ئەم خەتە بە دوور لە بڕیاری گشتی خەڵک داسەپێندرا، نوخبەی سیاسی و ناسیاسی ئەم کودتا فکرییەیان بۆ نەبوو بە پرسیار!

کوردی "پارە تن ایران" بەپێچەوانەی ئازەری و فارس لە "شۆڕشی مەشروتە" و سەردەمی موسەدق و بە ناو "شۆڕشی ٥٧" هەتا ئێستا هیچ دەستکەوتی سیاسی، ئابووریی، سەنعەتی، زانستی، فەرهەنگی، نەتەوەیی نەبووە .

بۆچی دەرچووانی زانستگا لە ئازەربایجان، ئیسفەهان، تاران، مەشەد کۆڵبەری ناکەن؟ بۆچی کرێکاری شوێنەکانی تری ئێران بۆ کار لە کارخانە نەبووەکان، ناچنە کوردستان؟ بۆچی ئەوان تەنیا بۆ تاڵانکردن و کوشتن و شوێنگرتنەوەی کوردەکان ڕێگایان دەکەوێتە کوردستان؟ ستانداری کام شوێنی ئێران کوردە؟ کام وەزیر و دەستڕۆیشتووی نیزامی، سیاسی،

ئابووریی، زانستی، سەنعەتی کوردە؟ "ئێرانی بوونی کورد" بۆ چییە؟ بۆ ئەوەی تاکتیکەکانی سەرکوتکردن، دزی و چەتەی و تاڵانکردن لە کوردستان تاقی کرێتەوە؟ بۆ ئەوەی هەموو شێوەکانی داسەپاندنی چەوسانەوە لە کوردستان تاقی کرێتەوە؟

"فەلسەفەی ئێرانی" بوونی کورد لە لای نوخبە و هێزی سیاسی کورد چییە؟ کورد بۆ و بە چ پێوانە و لە سەر چ ئەساسێکی زانستی، مێژوویی، ژنێکتیکی، ئیتنیکی کراوەتە "ئێرانی"؟ بۆچی کوردستان "پارە جدایی نشدن"ی ئێرانە؟ ئێران خۆی چ مێژوویەکی ئێرانی بوونی هەیە کە چەند میللەتی لە تیرە جیاواز خراونەتە ناو تەلیسی ئێرانی بوون؟ فارس، عەرەب. تورک و تورکمان و کورد و بەلوچ بەیەکەوە چۆن کراونەتە میللەتێکی ساختە کە هیچ شتێکی هاوبەشی ژنێتیکی، ئیتنیکی، مێژوویی و بنەچەکیان بە یەکەوە نییە؟

سیاسەت و تێگەیشتنی "ئێرانی بوون" شەڵتاغێکی سیاسی- مێژوویی بوو کە نوخبەی کوردیش لە پێکهێنانی بەشدار بوو. پێشینیانی ئێمە بە ناوی زانست، بە ناوی فەلسەفە، بە ناوی دین، بەناوی ناسیۆن، بەناوی مێژوو، بە ناوی فەرهەنگ، بە ناوی وڵات خۆیان و ئێمەیان بە لاڕێدا بردووە و خۆشمان عادەتمان بە لاڕێی سیاسی و تێگەیشتن گرتووە، دەنا مرۆڤی کورد بۆ تاران و ئیسفەهان و مەشەد و ئێرانی ساختە خۆی بە کوشت نەدەدا!

کورد ئەگەر لە سەد و بیست ساڵی ڕابووردوو ئێرانی بایە شارەکانی وەک شیراز و ئیسفەهان و مەشەد و تاران دەبوو، گەورەترین شاری کوردستان کرماشان خەڵکەکەی داهاتی ساڵانەی ناگاتە نیو هێندەی دەرامەتی ساڵانەی کەرج و ئەراک. سەرجەم زانستگاکانی کوردستان ئیمکاناتیان ناگاتە زانستگایەکی ئەوان، مەدرەسەکانی کوردستان بە خەیاڵیش ناگەنە مەدرەسەکانی شوێنی تر .

دەبێ لە خۆمان بپرسین لە سەد و بیست ساڵی ڕابووردوو چمان لە ئێران وەرگرتووە هەتا چاوەڕێی ١٢٠ ساڵی داهاتوو بکەین؟ کورد کام لایەنی سیاسی فارس و ئێرانی تاقی نەکردۆتەوە، کام حکومەت و دەوڵەتی تاقی نەکردۆتەوە، کە ئێستا چاوەڕوانی تاقیکردنەوەی نوێی لە گەڵ کەسانی نادیار و بێ ڕووخسار بێ! چل ساڵ وەشوێن بە ناو ئۆپۆزسیۆن کەوتن، بەرهەمەکەی کامەیە؟ چەپەکانی هاوپەیمانی کورد هانە کوێ؟ شۆڕای گوزار و بێژمار دامودەزگای تر هانە کوێ؟ ئیسلاح تەڵەب و خێلی کوردی ئیسلاح تەڵەب و دامودەزگاکانیان هانە کوێ؟

چل ساڵ کات بۆ یەکگرتن، یەک دەنگی و بەرنامە و ستراتێژی داڕشتن هەبوو، چل ساڵ کات و وزە و سەرمایەی یەک میللەت بە فیڕۆ چوو. ئێستا نۆرەی خەڵک و دەنگ و بیر و باوەڕیانە. نۆرەی دوازدە ملیۆن کەسە کە خۆیان بڕیار بدەن. گوێ لە دروشم و ویستیان بگرن. ئەو کەسانەی لە سەر شەقام لە سەر گۆڕەکان بە حزووری هەزاران هەزار کەس شێوە ڕفراندۆم نیشانی هەموومان دەدەن، خاوەن و ڕابەرانی ڕاپەڕینی ژینا بوون و هەن، نە من و تۆی هەندەرانی!

کاتێک مرۆڤی حەفتا ساڵە لە ناوخۆی وڵاتەوە دەبێژێ "ئێمە پێویستمان بە تێگەیشتنی تازە هەیە"، کاتێک لاوێک لە سەر گۆڕی باوکی هاوار دەکات " کوردستان داگیر کراوە"، کاتێک لە سەر گۆڕی ئازیزانی هاوار دەکات"ئێمە بەرئەندازین"، کاتێک کەنیشکی لاو هاوار دەکات"ئەمن کوردستانیم نە ئێرانی"، مانای ئەوەیە خاوەن ڕاپەڕین و کوژراو بڕیاردەرن. ئەم دەنگانە ببیستن، ئەوانە لە مەیدانی شەڕدان، ئەوان ڕژیمیان هەراسان کردووە.

کوردستانی ئەمڕۆ و سبەی هی ئەو منداڵانەیە کە بە بەرد لە بەرانبەر لەشکری ئیسلام ڕاوەستاون. سیاسی و سیاسەتمەدار و خاوەنی کوردستان ئەوانن. ئەگەر وەشوێنیان ناکەوین ڕێگریان نەبین. ئێمە من و تۆ وەدوا کەوتووین، لەوان و لە کات و زەمان وەدوا کەوتووین. ئەوان لە سەدەی

بیست و یەکدا دەژین، من و تۆ لە تێگەیشتنی سەدەی بیستدا قەتیس ماوینەتەوە .

کۆمەڵگای کوردستان کۆمەڵگایەکی نوێیە. خەڵک خۆیان بیر دەکەنەوە و ڕۆژانە بیر و هزر و تێگەیشتنیان دەهێننە سەر زمان .ئەوان خاوەن بۆچوونی سیاسی، کۆمەڵایەتی و نەتەوەیین .

ڕژیمی ئێران بە پێی لێکۆڵینەوەی دەیان ناوەند و پسپۆڕەکانی لە گەڵ خەڵکی کورد دەجولێتەوە. لێکۆڵینەوەکانی ئێمە لە سەر کۆمەڵگای نوێی کوردستان، لە سەر خەڵکێکی نوێ کە لە سەر شەقامن، لە سەر گۆڕانی بنەڕەتی ئابووریی و ژێربینای ئابووریی، لە سەر تێگەیشتنی لاو و منداڵ و ژنان کە دەوری سەرەکی دەگێڕن، لە کوێیە؟

کوردستان و "ئێران" لە بارودۆخێکی نوێدا بەرەو داهاتوویەکی ناڕوون دەڕۆن، هیچ کەس و لایەنێک نازانێ چ سناریۆیەک دەبێتە داهاتووی ئەم وڵاتە ساختەیە. دەکرێ تووشی شەڕی ناوخۆ ببێ، دەکرێ تووشی پارچە پارچە بوون بێ، دەکرێ وەک سوریا و شوینی تری لێ بێ. دەکرێ لە خەیاڵدا ببێ بە وڵاتێکی دێموکراتیکی ٢٤ فدڕاڵی! دەکرێ هیچکام لەوانە نەبێ .

فانتێزی خۆمان نەکەین بە ئەمڕی واقع و سیاسەت، کورد نەکەینە بارمتەی تاران و مەشەد و ئیسفەهان! ڕیگای خەڵک لە تاران و کوردستان و بەلوچستان و ئازەربایجان و خوزستان و شوێنەکانی تر هەر ئەوەیە کە واقعی ژیانی ڕۆژانەیان نیشانی دەدات، کە گرێدراوی مێژووی هەر کام لەوان و واقعی ژیانی دوێنێ و ئەمڕۆیانە .

کوردستان دەبێ ڕێگای خۆی بگرێتە بەر!

ژینا – نامە (٢٢- ١٧)

پڕۆپاگەندە و ڕاپەڕینی ژینا

لە سەردەمی ئەلکترۆنیک و ئینفۆرماسیۆن بە پێی وتەکانی مارشاڵ مەک لوهان "کەمینەکان" داخراو دەهێشترانەوە. لە سەردەمی دیژیتاڵی و بڵاوکردنەوەی بە ملیارد زانیاری لە چرکەدا، داخراوهێشتنەوەی کەمینەکان بۆ هیچ هێزێکی سەر گۆی زەوی نارەخسێ!

مێدیای سەردەم بە شێوە و تەکنیک و شێوازی جیاواز ،کارتێکردنی لە سەر مێشک، لەش، هەست، باوەڕ، تێگەیشتن، بۆچوون و دەروون هەیە و لە خەونیشدا مرۆڤ بەرنادا. جیهانی سەردەم لە ئێمەدا ڕەنگ دەداتەوە و ئێمەش خۆمان لە جیهاندا دەبینینەوە. ئینسان- ئینفۆرماسیۆن، ئینفۆرماسیۆن – جیهان، جیهان – ماشێن، ئینسان - ماشێن لایەنی پسیکۆلۆژیی و دروونی مرۆڤ دەخاتە ژێر ڕکێفی خۆی و هەست و نەست و تێگەیشتنی دادەگرێ.

من لە ڕێگای میدیا، تەلەڤزیۆن، ڕادیۆ، ئینترنێت و بێژمار کەرەسەی تر خۆ لە چوار سووچی جیهان دەبینمەوە و جیهان لە ژوورەکەمدا هەر شەو و ڕۆژ حزووری هەیە. ئاگاداربوونی من لە جیهان و حاڵ و وەزعی سەرگۆی

زەوی، چەندە منی تاک دەجولێنێتەوە، کە هاوخەم و هاوکێشەی خەڵک لێرە و لەوێ بم؟ مەک لوهان پێوایە من هەر لە ژوورەکەی خۆمەوە بەشداری خۆپیشاندان، شەڕ و هەموو ڕووداوەکانی جیهان دەکرێم، چ پێمخۆش بێ و چ نەبێ، چ بمەوێ و چ نەمەوێ. دەکرێ منی تاک بە خەستی بکەومە ژێر کاریگەریی پڕۆپاگەندە.

پڕۆپاگەندە بۆ داگیرکردنی مێشکی مرۆڤ بۆ مەبەستی سیاسی، ئیدئۆلۆژیک و تیجاریی بەکارهێندراوە و ئەمڕۆ لە لایەن کۆنسێرنەکان، حکومەت، حزب و دامودەزگای دینی و ئیدئۆلۆژیک بە پاڵپشتی تئۆرسین، لێزان و شارەزا بە خەستی بەکار دەهێندرێ .

لە میانەی شەڕی یەکەم و دووهەم و شۆرشی ئۆکتۆبەر، پڕۆپاگەندە لە ڕێگای مێدیاوە پەرەی پێدرا.

ئیسلامیەکانی لایەنگری خومەینی و گرووپی حوجەتیە لە سالانی پاش ١٣٤١ و ٤٢ (١٩٦٣ و ٦٤ (لە ڕێگای "سیرە" (کۆبوونەوەی ژنان لە ماڵان ڕۆژانی پێنجشەممە بە حزووری مەلا بۆ نەوحەخانی)، کۆبوونەوەی قورعان خوێندن لە ماڵان بە حزووری مەلا، کۆبوونەوەی نەوحەخوانی و گوێدان بە کاسێتی خومەینی و هەروەها ڕۆژانی تاسوعا و عاشوورا، پڕۆپاگەندەی سیاسی و مەزهەبیان بۆ داگیرکردنی مێشکی کەسان بەڕێوە دەبرد. مەلای شیعە لە خوێندنگە دەرسی قورعان و شەرعیاتیان بۆ پڕۆپاگەندە بەکار دەهێنا. حکومەتی پەهلەوی یەکجاریش پێشی بەو کۆبوونەوانە نەگرت.

ڕژیمی ئیسلامی بۆ شەڕ لە کوردستان، شەڕی ئێران و عێراق و بۆ خاپاندنی خەڵکی خۆی و ناوچە و جیهان پرۆپاگەندەی مەزهەبی، ئیدئۆلۆژیک و سیاسی خۆی تێکەڵ بە ئەفسانە، درۆی زل، نمایشی ئایینی دەکرد بۆ ئەوەی هێزی بیرکردنەوەی تاکەکان کوێر کاتەوە .

ڕاپەڕینی ژینا لە ناوخۆ و دەرەوە سیما و ڕوخساری مێدیا و سەرجەم دامودەزگای پڕۆپاگەندەی ڕژیمی خستە ڕوو! ڕاپەڕینی ژینا هەروەها دەرفەتێکی کەم وێنەی بۆ کورد و ڕۆژهەڵاتی کوردستان، تاک و کۆ و لایەنی سیاسی و دامودەزگای مەدەنی پێکهێنا .

لە پاڵ مێدیای بەرپرسیار، لە گەڵ مێدیای زەرد و مێدیا و سۆسیال مێدیای نابەجێی کورد ڕووبەڕووین، کە بەناوی ڕاپەڕینی ژینا، سوود بە ڕاپەڕین و کورد ناگەینن و لە جیاتی زانیاریی بەخشین، پڕۆپاگەندە بڵاو دەکەنەوە.

ئەوان بۆ مەبەستی گرووپی و لایەنی خۆیان دەستکاری ویدیۆ، فیلم و ڕاپۆرتەکان دەکەن و هێندێک مۆر و مارکی خۆیانی لە سەر دەکوتن لە کاتێکدا ئۆرگیناڵی فیلم و ویدیۆکان لە ئینترنێت و سۆسیال مێدیا بوونیان هەیە.

لە ڕێگای مۆنتاژ کارگەلێک دەکرێ کە بینەر و بیسەری ئاسایی لە فێڵی مۆنتاژکار ناگات، ئەمە بۆتە شێوەی کاری ڕادیۆ وتەلەڤیزیۆنەکانی فارس لە دەرەوەی وڵات و بەشێک لە سۆسیال مێدیای کورد. لەم چەشنە ویدیۆیانەدا ڕوون نییە فلان وێنە و دەنگ هی کام فیلم و کام شوێنە. جار هەیە چەند بڕگە، فریم لە فیلمی چەند شوێن، چەند شار بەیەکەوە دەلکێندرێن

و ناوی شاری تری لە سەر دەدرێ و بینەری ئاسایی هەست بە فێڵی ناو فیلمەکان ناکات .

یەکێک لە شێوەکانی تر دەگەڕێتەوە بۆ ئەو کەسەی سمارتفۆن یان کامێرای بەدەستەوەیە، لە کاتی خۆپیشاندانی مەزن هەموو کامێراکان سەربەست وێنە هەڵدەگرنەوە، بەڵام کاتێ ژمارەی خۆپیشاندەران لە مەیدانێکی مەزن کەم بێ، دەکەوێتە سەر کامێرا بەدەست کە چۆن مامەڵە لە تەک ڕاستی ڕووداوەکە بکات .

لە شەڕی کەنداو وێنە و ڕووداوی نمایشی و ساختە لە مێدیای ڕۆژئاوا بڵاودەکرانەوە، کە دواتر لە لایەن هێندێک ژۆرنالیست لە قاو درا .

مامەڵەی تایبەت بۆ مەبەستی تایبەت لە تەک ڕاپەڕینی نەتەوەیەک جیا لەوەی ڕاستبێژانە نییە، سوودی سیاسی بە هیچ لایەنێک ناگەینێ. ڕاستبێژی، ڕاست گۆاستنەوەی هەواڵ و ڕووداو یارمەتی ڕاستکردنەوەی هەڵە و کەمتەرخەمی دەدا و بە سوودی ڕاپەڕین و خەڵکە. پڕۆپاگەندە، گەورەکردنەوە لەو سەردەمە کە هەر کەس کامێرایەکی بە دەستەوەیە، سوودی بۆ ڕاپەڕینی ژینا نییە، بە تایبەت لە دەرەوەی وڵات کە جار وبار مێدیای بیانی ئامادەیە.

کاتێک لە شوێنێک، گۆڕەپانێک کە بۆ خۆپیشاندانی دەیان هەزارکەس گونجاوە و دەوری سەد، دوو سەد کەس کۆدەبنەوە، مانای ئەوەیە سەرەڕای زەحمەتی ڕێکخەران، گرفت لە کار و ڕێکخستن و ئاگادارکردنەوە و

هەڵسەنگاندندا هەبووە. پۆلیس بە پێی زانیاریی ڕێکخەران دەزانێ کوێ بۆ کام ژمارە لە خۆپیشاندەران و ئاکسیۆن گونجاوە.

ڕاپەڕینی ژینا پێویستی بە پڕۆپاگەندە نییە، پێویستی بە چەواشەکاری مێدیایی نییە، پێویستی بە هەواڵ و بڵاوکردنەوەی ڕاست هەیە بۆ ئەوەی بکرێ لە مێدیای جیهان بەکار بهێندرێن، با ئەو کەس و لایەنانەی ئەم کارانە دەکەن بزانن، مێدیای جیهان هەر ویدیۆ و هەواڵ و بڵاوکراوەیەک کە دەگاتە دەستیان لیی دەکۆڵنەوە و بێژمار پسپۆڕیان هەیە و ئەم کارە نە تەنیا هیچ خزمەتێک بە ڕاپەڕینی ژینا و لایەنی سیاسی و مێدیای کورد ناکەن، بە پێچەوانە زیانی گەورە بە خۆیان دەگەینن، بە تایبەت کاتێک ئۆرگیناڵی هەواڵ و ویدیۆ و فیلم لە بەر دەستی خەڵکدا بن !

ڕژیمی ئیسلامی لە ماوەی چل و سێ ساڵ بەڵایەکی بە سەر مێدیای خۆی هێنا، کە ئێستا کەسانی خۆشیان و مێدیای جیهان باوەڕیان پێیان نەماوە. ئەوەی ڕوونە ئەوەیە کە مێدیای جیهانی لە ئێران نەماون و سەرجەم ویدیۆ کە هەبێ بەرهەمی خەڵکی ئاسایی و کەسانی شارەزای دوور لە مێدیای جیهانە. با بەرهەمی ئەو کەسانە وەک خۆیان بڵاوکرێتەوە!

بۆ ڕاپەڕینی ژینا ڕەوا نییە کەسان و گرووپ و مێدیا و لایەنی سیاسی کورد، خۆیان ببنە مایە بێ باوەڕی. لە سەر کەسان و مێدیای ئاڵترناتیڤە هەر کارێکی لەو چەشنە لە قاو بدەن بۆ ئەوەی بۆ مەستی هەژارانەی ئەم و ئەو ڕاپەڕینی یەک نەتەوەی بێ مێدیا خەسار نەکرێ .

ڕژیمی ئیسلامی بە هەموو شێوەیەک خەریکی چەواشەکاریی ڕاپەڕینی ژینایە، ڕەوا نییە خۆشمان بە شێوەی تر هەمان کار بکەین.

کورد لە ناوخۆی وڵات پێویستی بە کەسانی شارەزا لە بواری مێدیا و تەکنیکی مێدیا و فیلم و پێویستی بە گرووپ و دامودەزگای مێدیا هەیە.

ڕۆژهەڵات خەڵکی شارەزای هەیە و ڕاپەڕینی ژینا ئەو دەرفەتەی ساز کردووە، کە دامودەزگای مێدیایی و هەواڵنێری لە ئاستی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ساز بکرێ و پەرە بەوانە بدرێ کە هەن.

ژینا – نامە (۲۲- ۱۸)

دوورەپەرێزی لە مێدیا، سانسۆر و ڕاپەڕینی ژینا

ئیدەی فاشیسم بە ڕێگای سانسۆری بیر و هزری جیاواز، بەکارهێنانی ڕادیۆ و تەلەڤیزۆنی داخراوی حزبی، خرایە ناو مێشکی خەڵکی ئاڵمانەوە. ڕژیمی پەهلەوی بە ڕێگای سانسۆر، کۆنترۆلی ڕادیۆ و تەلەڤیزیۆن، سینەما، شانۆ، کتێب و ڕۆژنامە و سازکردنی تاکە حزب، کۆمەڵگا و ڕژیمەکەی خۆی بەرەو هەڵدێر برد .ڕژیمی ئیسلامی زیاتر لە ڕژیمی پەهلەوی سانسۆر و کۆنترۆڵی هەتا ناو بنەماڵە و مێشکی خەڵک کێشا و ئێستا سەرجەم ڕژیمەکەی بەرەو هەڵدێر دەبات. سیستەمی بلۆکی

ڕۆژهەڵات لە سەدریاندا شۆڕەوی لە ڕێگای تاک حزبی و کۆنترۆل و سانسۆر لە بەر یەک بڵاو بووە .

ئەگەر لە سەدەی بیست ئاڵترناتیڤ بۆ کەسی ئاسایی نەبوو، ئێستا هەر تاکێک لە ڕێگای مێدیای خۆیەوە دەتوانێ هەر شت و هەموو شت بڵاو کاتەوە. ئەگەر حزب و دەستە و گرووپ و مێدیا و حکومەت و دامودەزگا و بنەماڵە و تاکە کەس هەستیان بە گۆڕانی سەردەم نەکردبێ، لە باشترین حاڵەت، گەمەیان بە کەسایەتی خۆیان و دۆڕاندنی متمانەی خەڵک بەرانبەر بە خۆیان کردووە.

ئەگەر مێدیای ئاڵترناتیڤ بوونی نەبووایە، ڕاپەڕینی ژینا لە بازنەیەکی تەسک دەرباز نەدەبوو. مێدیای چرکە بەچرکەی خێرای تاکە کەسی کە پێنج ملیارد مرۆڤ لە خۆی دەگرێ، قەیرانی بۆ هەموو مێدیای زەبەلاح، حکومەت و حزب و دامودەزگاکان بە پانتای جیهان پێک هێناوە و هەروەها گۆڕانی لە ناو بنەماڵە و هەڵسوکەوتیان بەرانبەر بە یەک پێکهێناوە .

مێدیای فارس، تورک و عەرەب بە درێژایی بوونیان، ئەرکیان شێواندن و وێرانکردنی کەسایەتی مرۆڤی کورد و تواندنەوەی بووە. مێدیای کورد لە بەرانبەر مێدیای هەر سێ وڵات دۆڕاو و ناکارا بووە و خۆی بۆتە بەشێک لە گرفت بۆ کورد. تاکی کورد لە ڕێگای مێدیای کورد لە "مەد تی وی" هەتا ئەمڕۆ، چەندە ئاگا لە خۆ و ئاگا بە خۆ کراوە؟ چەندە کورد و کوردستانی بیر دەکاتەوە؟ چەندە زمان و فەرهەنگ و کەسایەتی خۆی پێش خستووە؟ چەندە خۆی لە مێدیای کورد زماندا دەبینێتەوە و شەو و ڕۆژ چەندە بە دیار مێدیای کوردەوە دادەنیشێ و چەندە زانیارییەکانی لە مێدیای کوردەوە وەردەگرێ؟ چەندە پشتی لە مێدیای ترک و عارەب و فارس کردووە!؟

کورد مێدیای کوردستانی نییە، مێدیای حزب و گرووپ و دەستە، دین و ئیدئۆلۆژی هەیە. ئەم چەشنە لە مێدیا کۆمەڵگا بەرەو دابڕان لە یەک، ئاڵۆزی، چەند بەرەکی و شەڕی لایەنەکان دەبات. بەشێک لە کێشەکانی ناو کۆمەڵگای کورد گرێدراوی مێدیای حزبییە. ئەم چەشنە لە مێدیا لە پاش کۆتایی شەڕی دووهەمی جیهانی لە ڕۆژئاوا و بە تایبەت لە ئورووپا ڕێگا پێدراو نییە. مێدیای حزب، ئیدئۆلۆژی، ئایین لە وڵاتانی ئورووپا بوونیان نییە .

مێدیا بە تایبەت ڕادیۆ و تەلەڤیزیۆن دەبێ گشتی و هەمە لایەن بێ، نەک مێدیای فکر و سیاسەت و ئایین و ئیدئۆلۆژی یەک لایەن .مێدیای لەو چەشنە دەبێ ڕەنگدانەوەی هەموو چین و توێژ و لایەنەکانی ناو کۆمەڵگا بێ، بۆ ئەوەی لایەنەکانی ناو کۆمەڵگا بەگژ یەکتردا نەکات و لە هەمان کات بیر و هزر و باوەڕ و فەرهەنگ و کەسایەتی و مافیان پێشێل نەکرێ و هەر لایەنێک دەنگ و ڕەنگ و خۆی لە مێدیادا ببینێتەوە. ڕادیۆ و تەلەڤیزیۆن و مێدیای ئینترنێتی و چاپی کورد لەو هەمە ڕەنگییە دوورن.

حزبەکانی کورد لە ناوخۆشیاندا ئەمڕۆیی نیین و تێگەیشتنی سەردەمی ئیدئۆلۆژیک بە سەر حزب و مێدیایاندا زاڵە. لەم چەشنە تێگەیشتنەدا، بیر و بۆچوونی خەڵکی دەرەوەی حزب دەور ناگێڕێ و گەر لە گەڵ تێگەیشتنی ئەوان و بۆچوونی بەرپرسی ئێرە و ئەوێ، نەگونجێ لادەبردرێ. وەک هەموو ئەو کوردانەی لە مێدیای ترک و فارس و عەرەب لە ناوخۆ و دەرەوەی وڵات کار دەکەن، ئەوان خۆیان لە گەڵ "سیاسەت و ئیدئۆلۆژی" و زۆرجار فەرهەنگی خاوەن مێدیا (نەتەوەی باڵادەست) گونجاندووە. مێدیای کورد هەمان تێگەیشتنی حزبی و مێدیایی فارس و ترک و عەرەب

ڕەچاو دەکات. کەسی دەرەوەی خۆیان گەر خۆی گونجاند، جێگای بۆتەوە و گەر نا لە دەرەوە دەمێنێتەوە یان دەکەوێتە بەر تیغی سانسۆر.

ئەم تێگەیشتنە بە پێچەوانەی هەموو وڵاتان و دامودەزگاکانی پێشکەوتووە. حکومەت و مێدیا و حزب خۆیان بە شوێن خەڵکی شارەزا و ڕەخنەگری دەرەوەی خۆیاندا دەگەڕێن بۆ ئەوەی لایەنەکانی کز و لاوازیان بدۆزنەوە. کارخانە و شەریکەکان بە شوێن ئەو کەسانەدا دەگەڕێن کە بەرهەمەکانیان هەڵسەنگێنن بۆ ئەوەی بازاڕی زۆرتر پەیدا بکەن. حزبەکان لە دەرەوەی خۆیان لەو کەسانە دەگەڕێن ئانالیزی سیاسەت و بەرنامەیان لە پێوەندی هەموو چین و توێژەکانی ناو کۆمەڵگادا بکەن، بۆ ئەوەی بەرنامە و سیاسەتیان لە ناو خەڵک بەرینتر بێتەوە. حزبی کوردی و مێدیاکانیان ڕێک بە پێچەوانەیە، ئەوان ڕەخنەگرانی ناوخۆشیان دەتارێنن .

ساڵی ١٩٩٦ ناوەندی شانۆی کۆچەر خەریکی وەڕێخستنی ڕادیۆیەکی کوردی بوو کە ڕۆژانە شەش هەتا هەشت کاتژمێر بەرنامە بڵاو کاتەوە، بۆ پەیداکردنی هاوکار کەوتینە گەڕان، بۆمان دەرکەوت کە بە تەنیا لە ئورووپا شەست مێدیاکاری کوردی ڕادیۆ و تەلەڤیزیۆنە کوردییەکان بەشی ڕۆژهەڵات لە ئورووپا دەژین. هەتا ئەم ساتە کە ئەم دێڕانە دەنووسرێ، ژمارەی ئەو کەسانە گەلێک زۆرتر بووە، بێ ئەوەی تاکە کەسیان لە مێدیای حزبی ببیندرێن.!

لە کاتی کردنەوەی مەد تی وی لە ئەستانبول و ئامێدەوە هەتا وڵاتانی سکاندیناوی، کانەدا، ئوستralیا ژوڕنالیست، نووسەر، هونەرمەند ، شانۆکار، فیلمساز، پسپۆڕی مۆسیقا و ڕادیۆ و تەلەڤیزیۆن گەیشتنە شاری کۆڵن بۆ ئەوەی لە تەک مەدی تی وی هاوکاریی بکەن، ئەو چەند تاکە کەسەی لە سەرەتا وەرگیران خۆیان دەرچوون، هێندێکیان بۆ هەمیشە لە هەرچی مێدیای کوردە دوور کەوتنەوە. ئەم چیرۆکە لە کاتی دامەزراندنی

تیشک و ڕۆژهەڵات تی وی و ئەوانیتر، دووبارە بووە. لە باشوور هەمان چیرۆک و بەسەرهات هەتا ئێستا بەردەوامە. نەتەوەیەک کە بکەوێتە ژێر مێدیای لەو چەشنە، ئەوەی لێ بەسەر دێ کە لە ڕاپەڕینی ژینا-دا دەبیندرێ. مێدیای کورد زۆرتر لەوەی ڕەنگدانەوەی ڕاپەڕینەکە بن، بڵیندگۆی خۆیانن بە کەڵکوەرگرتن لە ڕاپەڕین !

هەموو ئەو شەست کەسەی باس کرا، بە پێی ویستی خۆیان لە مێدیای فارس نزیک نەبوونەوە، هەر وەک سەدان هونەرمەند و نووسەر و فیلمساز و کەسی تر، کە مێدیای فارس بە هی خۆیان و بەرژەوەندی نەتەوەکەیان نازانن. مێدیای فارس و ترک و عارەب داپڵۆسێنەری کەسایەتی مرۆڤی کوردبوون و هەن و بۆ ئەو مەبەستە لە مرۆڤی کوردیش کەڵک وەردەگرن و کەم نین ئەو کوردانەی خۆیان لەو مێدیاگەلەدا دیتۆتەوە .

مێدیای کورد دەبوو ئاڵترناتیڤ و جێگەرەوەی ئەو مێدیا داپڵۆسێنەرانە بن، بەڵام ئەوان ئەو کەسانەش دەتارێنن کە جار وبار دەنگ و ڕەنگیان لە تەلەڤیزیۆنەکانیانەوە دەردەکەوێ. کەس بانگ کراوە، بەرنامەی لەگەڵدا تۆمارکراوە و بڵاو نەکراوەتەوە. کەس بووە خۆی زانیویەتی بابەتە هونەرییەکەی بڵاو ناکرێتەوە، بەڵام بە قسە ڕازی کراوە بەرنامە تۆمار بکات و دوای تۆمارکردن بڵاو نەکراوەتەوە. کات بۆ بەرنامەی زیندوو دیاری کراوە و چەند خولەک پێشتر هەڵوەشێندراوەتەوە و گوتراوە وەدوا دەخرێ و پشت گوێ خراوە. لە ناوەڕاستی بەرنامەی لایڤ بەرپرسی حزب بە ویستی ڕاسپاردەی یەک لە چوار حکومەت، تەلەفوونی کردووە و بەرنامەی ڕاگرتووە. کەس لە ئورووپاوە کێشێراوتە ناو ستۆدیۆ لە باشوور و بەرنامە تۆمارکراوە و بڵاونەکراوەتەوە. بەرنامە تۆمارکراوە، پاش سانسۆڕکردن بڵاوکراوەتەوە و خاوەن و وێژەری بەرنامە پێینەزانیوە.

هەمووی ئەوانە بە سەر مرۆڤی کورد نە ترک و عەرەب و فارس لە لایەن دەنگ و ڕەنگی حزبی کوردەوە هێندراوە !

ئەم مێتۆدانە، مێتۆدی مێدیا و فەرهەنگی مێدیایی نییە، فەرهەنگ و مێتۆدی حزب و تێگەیشتنی بەر لە شەڕی دووهەمی جیهانی و شێوەی حکومەتی تۆتالیتێری نادموکراتیکە. کورد کە سەد و بیست ساڵە لە لایەن مێدیای تورک و فارس و عەرەبی عێراقی و سورییەوە سانسۆر دەکرێ، نەدەبوو ئەو فەرهەنگ و مێتۆدانە بەکار بهێنێ. مخابن ڕاپەڕینی ژیناش لە مێدیای کورد وەبەر تیغی سانسۆڕ کەوتووە .

کام هونەرمەند، نووسەر، فەرهەنگساز، پسپۆڕ و شارەزا مەیلی ئەوەی لە سەر دایە لەم چەشنە مێدیا و خاوەن مێدیاگەلە نزیک بێتەوە؟ مخابن ئەو کەسانەش کە شارەزا و تێگەیشتوو و دەستڕەنگین و خاوەن بیر و ئەندام و لایەنگرانی ئەم حزبانەن، لەم چەشنە مێدیایەدا خەسار دەکرێن .

مێدیای تاکەکان لە ڕاپەڕینی ژینا سەرجەم مێدیای حزبیان وەپاش دا و دەوری باڵای خۆیان گێڕا، هەرچەند مێدیای تاکەکانیش ڕێگا چارە و جێگرەوەی مێدیای نەبووی کوردستان نین و پڕ لە کێشە و کێشە خوڵقێن هەن. مێدیای حزبی و تاکەکان نەیانتوانی مرۆڤی کورد لە مێدیای ترک و فارس و عەرەب بکەنەوە، تاکی بێ مێدیای کورد لە هەموو لایەکەوە بۆمباران دەکرێ و سۆسیال مێدیاش بە دەست تاکی کوردەوە ڕێگایەکی جیاوازی نەبڕیوە .

مێدیای حزبی خۆی گرفتە و گرفت خولقێن و بەشێکی گرنگ لە گرفتی کورد میدیا دەیخولقێنێ. تا ئەو کاتەش کورد لە ڕێگای مێدیای حزبی و گرووپەکانەوە پارچە پارچە بکرێ، سیاسەتی کورد و ماڵی کورد یەک ناگرنەوە! کورد پێویستی بە مێدیای نەحزبی، نە ئیدئۆلۆژیک و نە دینی و نە یەک لایەن هەیە. هەر مێدیایەک بە پیی هەمەڕەنگی ناو کۆمەڵگا هەمە لایەن نەبێ، بە دژی خۆی دەگەڕێتەوە و وێرانکەر دەبێ هەتا دامەزرێنەر.

•نووسەری ئەم دێڕانە پێشتر کۆمەڵێک وتار و کتێبێکی لە ژێر سەردێڕی" تلەڤیزیۆن لە نێوان دامەزراندن و داڕزاندن" بڵاو کردۆتەوە، کە لێرە لە زانیاری ئەم کتێبە وتارانە کەڵکوەرگیراوە.

ژینا- نامە (۲۲- ۱۹)

کچانی وڵاتی ژینا

من بیرەوەری شیرینم لە کچانی وڵاتی ژینا هەیە، چ وەک منداڵی ناو کۆڵان کە بەیەکەوە شەشخان، بازەڵێن، دایە مەدە بە گورگێ و قەرێ قەرێمان دەکرد، چ ئەو کاتەی هاوپۆل بووین، چ سەردەمی سەر سەکۆی شانۆ، ڕۆژانی شاخ و سەکۆکانی دەرەوەی وڵات .

کورد ئەگەر نەکەوتبایە ناو ئایین و ئایینی ئیسلام، ژیناکان لە سەدە و هەزارەکانی چوویی خۆیان وەک خۆیان دەردەخست. کوردەکان بە هاتن بۆ مێزۆپۆتامیا سروشت و ژیان و خۆیان لە یەک گرێ دابوو، ژن، ژیان، ئازادی ڕەوشی ژیان بوو کە لە هەزارەکانی دواتر بە لاڕێدا بردرا .

شارەکەی ئێمە گچکە بوو، پڕ لە ئاو و دار و باخ و باخات، ماڵێکی گشتی بە شاخ و چیا دەورە دراو بوو. دوو مزگەوت، حەوت فێرگە، چەند شەقام، حەوزەێکی گەورە، خوڕێنک، جۆگە. جۆگەلەئاو شەقام و کۆلان و ماڵانی تێرئاو دەکرد و لە چۆمی یەکتریان دەگرتەوە .

لە هەر شوێنێک ئاو هەبوو، کەنیشک و کێژۆڵان لە بەر تیشکی خۆرەتاو فستیوالی نمایشی ڕەنگیان بەرپا دەکرد، ئەو ڕەنگانەی لە گوڵوگوڵزاری نیشتمان وەرگیرابوون و ئاوێتەی جلوبەرگ و سیمایان ببوون. شار بە کەنیشکەکانیەوە جوان و ڕازاوە بوو، لە هەر شوێنێ ئاو هەبایە ئەوانیش هەبوون، ئەوان ئاو بوون، ڕووناکی بوون. شار پڕ لە ئاو و ڕووناکی بوو .

پاییزێکی درانگی تێکەڵ بە کزەی زستان دارشەقە لە بن باخەڵ گەڕامەوە شاری ئاو و ڕووناکی، هەرچەند ڕووناکی لە ماڵی ئێمە باری کردبوو، خۆم لە سەر سەکۆی شانۆ دیتەوە، کە پڕ لە ڕووناکی بوو، لەو شارە بە شانۆکار دەگوترا "لۆتی و جەهەننەمی !"

دایکان خۆیان کچەکانیان بۆ دەورگێران لە شانۆ دەهێنا و ڕووناکی سەر سەکۆ ئەوان بوون و ئێمەی "لۆتی و جەهەننەمی "کەوتبووینە ناو بەهەشتی دوور لە بەهەشتی خودا .

لە شانۆنامەی "سەگێ لە جێ خەرمان" دوو کیژۆڵە و دوو کەنیشک خەڵکی شاریان هەژاند، "شایستە" ئەو کەنیشکەی بە چنگ و ددان پارێزگاری لە خەرمانی ڕەنجی خۆی و بنەماڵەکەی لە حاند مەلا و حاجی سەلەم خۆر و ژاندارم دەکرد، خۆی کچی دایکێکی زەحمەتکێشی تەنیابال بوو، نە مەکتەب و مەدرەسەی دیبوو، نە لە ژیانیدا شانۆ، ئەو دەپاڕاوە کە کچەکەی لە گەڵ ئێمە دەور بگێڕێ .

پەنجا ساڵ بەر لە ئەمڕۆ لە کام شوێنی ئیسلامی، کچ و دایکی وا هەبوو؟ کەنیشک و دایکانی شار شایستە و دایکی شایستە بوون! ئەوان هێزی گۆڕان بوون و تێگەیشتنی خەڵکی شاریان گۆڕی، بیر وبۆچوون و فەرهەنگی

داسەپاو و هاوەردەیان گۆڕی. ئەوان ڕێک وەک ئەم ڕۆژانە کە ژیناکان پشتیان بە دایک و بنەماڵەیان دەبەستن کەنیشک و ژنی جیاواز بوون .

ئەوان ژینا و شایستەی سەردەمی خۆیان بوون. ژینا و شایستەکان هەسارە بوون، هەسارەکان لە خوێندنگە دەستیان دایە مانگرتن و شەو تا بەیانی نەچوونەوە ماڵ، نەک لە شانۆ و مانگرتن لە خۆپیشاندان و کۆڕ و کۆبوونەوەکان هەسارە بوون. ئەوان هەبوون و دەبیندران، چاوی خودا و بەندەکانی نابینا بوون!

ئەو ڕۆژانە کە کوردستان داگیر نەکرابوو هەسارەکان ڕۆشنایان دەهاویشتە ناو ماڵەکان، کتێبیان دابەش دەکرد، لە جەشنوارە بۆ یەکەمجار بە کۆڕی سروود لە شارەکان سروودی کوردیان چڕی، کە زمانی کوردی بوو بە زمانی شانۆ لە ڕۆژهەڵات بە زمانی کوردی سەکۆ و هۆڵی شانۆیان ڕووناک کرد، کە سەقز و سەردەشت و سابڵاخ و سنە غەرقی خوێن کران ئەوان، ئەوان دەست و چاو و ئامێز بوون و مەڵحەمیان لە سەر برین دادەنا .

فێرگە، شاخ، مەقەڕ و مەفرەزە بەوانەوە ڕووناک بوو. زەماوەندیش نوێ و تازە کرابووە، شەق لەو دابونەریتە چەوتەی هاوردەی ئێرە و ئەوێ هەڵدرا بوو، هەتا بە ناوی "ئینقلاب" کوردیان خستەوە دۆخی جارانی خۆیان .

ژیناکانی ئەمڕۆ کە سەدان ناوی شیرینی کوردیان هەیە کەنیشکی نەتەوەیەکی جیاواز بوون و هەن و پشتیان بە مێژووی هەزارەکانی خۆیانەوە قایمە، کە لە بیر کراوبوون و گەڕاونەتەوە و سەر هەڵدەدەنەوە !

وێنە: بەرهەمی سولەیمان فەڕشی

ژینا – نامە (٢٢- ٢٠)

ژن تەنیا جەستە نییە

چاو و برۆ، ئەگریجە ، کوڵم و جوانی ڕوخسار، خانم بۆ ناو ماڵ، هاوسەر بۆ مێرد، دایک بۆ منداڵ، هێز بۆ کار، هاوڕێ بۆ میوانی و جەژن و بەرنامە و بۆنەکان، پەیکەر بۆ هونەر، کەس بۆ ڕێکلام ، ئاکتۆر بۆ درەوشانەوە لە سەر سەکۆ و پەردەی سینەما و شوێنی تر، نابن بە پێناسەی ژن .

ئێمە ڕاهاتووی ئەو کۆمەڵگایانەین کە لە پێشکەوتووترین وڵاتانی جیهان ژن و پیاو لە زۆر بوار یەکسان نابیندرێن و هەتا سەت ساڵ پێش ئێستا مافی دەنگدانیشیان نەبوو. لە سەر گۆی زەوی ژمارەی ژنان لە پیاوان زۆرترە، بەڵام یەک لە دەی پیاوان بەشدار لە بڕیاردان و بەڕێوەبردن نین.

تێگەیشتنی هەزارەکان لە ژن ، کە بە ناوی ئایین زیندەبەچاڵ و بەردەبارانکراون و بە زیندوویی سووتێندراون بنەبڕ نەکراوە. تێگەیشتنی ئەمڕۆ لە مرۆڤ(ژن، منداڵ، لاو)، زیندەوەران ، سروشت و ژیان سروشتی نییە.

ژن لە کەلەکەی پیاوەوە نەهاتۆتە دەر، لە بەهەشتی خەیاڵی سێوی لە دار نەکردۆتەوە، هیچ خودایەک بۆ مەرامی پیاو ژنی نەخوڵقاندووە. مووسا، عیسا و محەممەد کە بوونە هۆی ئازاری چەند هەزار ساڵەی ژنان و بەردەبارانکردن و زیندەبەچاڵکردن و سووتاندن و بێبەشکردن لە ماف، ئەگەر ڕاسپاردەی خودایەکیش بووبێتن، خوداکەیان لە چەشنی داعش، ئەلقاعدە، حزبولا، تاڵیبان و ڕژیمی ئێرانی ئیسلامی بووە.

ژن فریشتە و مەلائیکە و فانتێزی هاو چەشنیش نەبووە و زۆر لەو وێنانەش کە شاعیر و نووسەر و فەیلەسووف لێیان کێشاون نەبوون. ژن و پیاو نەوعێک لە زیندەوەران بوون و هەن .

مرۆڤ کاتێ بە ئازادی و ڕزگاری دەگات کە خۆی لە تێگەیشتنی هەڵە و سەقەت خەلاس کردبێ .ژن و پیاو، منداڵ وەک مرۆڤ ئەگەر لە ڕواڵەتی جەستەدا جیاواز بنوێنن، لە مرۆڤبوون، لێهاتوویی، ماف و بایخ جیاواز نین .

ئەوەی بە ناوی دین، قانوون، فەرهەنگ، کۆمەڵگا، داب ونەریت و بۆچوون ساز کراوە، ڕنگدانەوەی سروشت و سرشتی مرۆڤ نییە. کۆمەڵگای بەجێماو لە ڕابووردوو کە گەیشتۆتە ئەمڕۆ، کۆمەڵگایەکی فەشەلە کە بەرهەمی تێگەیشتنی پیاوە چ وەک خودا، چ وەک مرۆڤی زاڵی سەر عەرد.

ژن، کچ و کوڕ و منداڵ لەو کۆمەڵگایەدا کە پیاو بەناوی خودا، فەلسەفە و بیرکردنەوە، ئایین و قانوون سازی کردووە و خۆشی تێیدا ئازاد نییە، ئازاد نەبوون و مافیان زەوت کراوە و لێهاتوویان بەکارنەهێندراوە و لە ڕێگای دام و دەزگا و سیستەم "ڕاهێندراون" ، "عادەت دراون" و "بەکارهێندراون ."

ئەم سەدەیە سەدەی قەیرانی ڕابووردووە، سەدەی ڕاستکردنەوەی تێگەیشتنەکان و سەدەی گەڕانەوەی ماف و سەدەی توانەوەی هەموو ئەو فێڵانەیە کە بە ناوی خودا و ئایین و "فەلسەفە"، "زانستی تەرسە" لە مرۆڤ کراوە .

ژن و پیاو و منداڵ پلەی بەرزتر و نزمتر و یەک و دوو و سێیان نییە. بۆچوون و تێگەیشتنی پیاو وەک باوک، هاوسەر، برا، مام و خاڵ و ... چەندە گرنگ یان ناگرنگ بێ، هی منداڵ و ژن و لاو هێندە گرنگ و ناگرنگە .

بێڕێزی، بێ مافی لەو تێگەیشتنەوە دەست پێدەکات کە "ئادەمی" خەیاڵی لە پلەی یەک و "حەوای" خەیاڵی لە پلەی دوو هەم دابندرێ. تێگەیشتنی چەوت لەو شوێنەوە دەست پێدەکات کە ژن بە هۆی ژن بوون زیندەبەچاڵ بکرێت، بەردەباران بکرێت و بە زیندوویی بسووتێندرێ .

ژن بوون، پیاوبوون، منداڵ و لاو و کچ و کوڕ بوون، دەرفەت و مافە. مرۆڤ بە تەنیا وەک ژن، پیاو، منداڵ، لاو، کچ، کوڕ ئۆبیەکت نییە، کە بە یەک لەوانە بەخشرابێ. مرۆڤ هەم جەستەیە و هەم کەسێکی خاوەن

تێگەیشتن. ژن، پیاو، منداڵ و لاو هەر دوو لایەنیان هەیە و خاوەنی هەر دوو لایەنی خۆیانن.

هەرکام لە ئێمە دەکرا ئەویتر بین یان ببین بەوی تر .ئەمە بەو مانایە دێت کە ئەوەی تا ئێستا بە ناوی تێگەیشتن، فەرهەنگ، دین، نۆرمی کۆمەڵگا و تێڕوانیین لە خۆمان بە ناوی ژن، پیاو هەمانبووە، دەتوانێ تەرسە و نادرووست و ناتەبا لە گەڵ بوونی هەر کام لە ئێمە و دەور و ڕۆڵمان بێ و بووبێ .دەکرا تێگەیشتنی ژن و پیاو جیاواز لەوە بایە کە هەبووە، دەکرا دەوەرەکان و شێوەی ژیان و هەڵسوکەوت جیاواز بایە و ئەوە نەبوایە کە تا ئێستا بووە. ئەوەی بۆتە قەراردادی ژیان دەکرا جیاواز بێ، واتە ئەوە ئینسان خۆی بووە کە خۆی وا بینوە، دەکرێ ئەم تێگەیشتن و بینیینە جیاواز بایە و ژیان بە هەمان شێوە جیاواز .

ڕەنج و ئازاری مرۆڤ لە سەر گۆی زەوی ڕەنگدانەوەی تێگەیشتنی مرۆڤ خۆیەتی، کە دەکرا وانەبێ! کاتێک دەرکەوتووە تێگەیشتنی چەند هەزار ساڵە و چەند سەد ساڵە کۆمەڵگای نائازادی نابەرابەری ناتەبای لە بەریەک هەڵبڕاوی لێکەوتۆتەوە، مانای ئەوەیە مرۆڤ دەبێ بە سەر تێگەیشتنی چەوتی خۆیدا بێتەوە بۆ ئەوەی گۆی زەوی هی هەموو کەس و هەر کەس بێ .

ڕاپەڕینی ژیناکان لە هەموو جیهان لە ئارادایە و لە ساڵ و دەیەکانی داهاتوو خۆی نیشان دەدا، ڕەنگدانەوەی ڕاپەڕینی ژینا لە سێ مانگی ڕابووردوو نیشانەی سەرەتایەکی نوێیە و هێدی هێدی لایەنەکانی هزریی، فەلسەفی، هونەریی، فەرهەنگی و کۆمەڵایەتی و سیاسی دەردەکەوێ .

ئەوەی لە کوردستان لە شێوەی خۆپیشاندان دەرکەوت و گەیشتە ئێران لە ڕۆژئاوا لە بەستێنی فەلسەفە و بیر و هزر لە ئارادا بووە، پێشڕەوانی ژنان و لاوانن و لە هەموو بوارێکدا جێ پەنجەیان دیارە .

منداڵانی ئەم سەردەمە بە درووستی بێزاربوونی خۆیان لە سیستەمی وێرانکەری فێرگە و زانستگا و تێڕوانینی بنەماڵەی سەدەکانی پێشوو دەردەبڕن .

گۆی زەوی و مرۆڤی سەر زەوی کەوتۆتە ڕەوتێکی گۆڕان و بەری پێناگیرێ .

ژینا – نامە (٢٢- ٢١)

لاوان و ڕاپەڕینی ژینا

لە زۆر شوێنی جیهان تێگەیشتن لە منداڵ و لاو سەقەت، هەڵە و لە جێی خۆیدا نییە. منداڵ و مێشکی منداڵ لاپەڕەی سپی نییە، هەر وەک چۆن لە ناو خەڵکی ئاڵماندا وادەگوترێ Ein Kind ist wie ein leeres weißes Blatt .

ئەم تێگەیشتنە ئەم ئیزنە دەدات بە بنەماڵە، کۆمەڵگا و سیستەمی "ڕاهێنانی" وڵاتان, بە پێی تێگەیشتن و بەرنامەی خۆیان ئەم لاپەڕە ڕەش کەنەوە. کاتێک مرۆڤ وەک لاپەڕەی سپی ببیندرێ، مانای ئەوەیە هەتا ئاستی شت "ئۆبیەکت" دادەبەزندرێ بۆ ئەوەی بە هەر شکڵ و فۆرمێک دەربێهێندرێ. هیتلێر ئەو کارەی لە گەڵ کۆمەڵێک منداڵ کرد کە بە "مناڵانی هیتلێر" ناسران.

بە گشتی بە هێندێک جیاوازی لێرە و لەوێ بنەمای تێگەیشتن لە سەر منداڵ ئەوەیە، کە دەبێ، باری بهێنی، تەربیەتی بکەی، ڕایبهێنی بۆ ئەوەی ئەو کەسەی لێدەربێ کە بنەماڵە، کۆمەڵگا و سیستەم دەیەوێ .

کەسێک وەک ماشێن کار بکات، وەک مرۆڤ خۆی لە ناو سیستەمەکاندا ئادابتە بکات و دوبارە و دووبارە بکرێتەوە. سیستەمی جیهانی ئەگەر لە هەموو شوێنێک بە پێی ئەو وتەیەی هێلموت کۆهل سەرۆکوەزیرانی پێشووی ئاڵمان بجولێتەوە کە گوتی" ئێمەی ئاڵمانی کاردەکەین بۆ ئەوەی بچین بۆ سەفەری ساڵان و دیسان کار دەکەینەوە". ئەمە هەمان تێگەیشتنە کە لە فابریکەکەی باوکی فریدریش ئینگلس لە سەدەی ١٩ کە ئێستا بۆتە موزەخانە دەردەکەوێ کە چۆن بە گرێدانی مرۆڤ بە "کات" و "ماشین" مرۆڤ بەرەو ئەو شوێنەی ئێستای ڕاکێشرا.

لە وڵاتی خۆمان هەتا دەیەکان سی و چلی زایینی سەدەی بیست، کاتێک باوکەکان منداڵەکانیان دەبرد بۆ مەدرەسە، حوجرە و مەکتەب بە "مامۆستا" ، موعەلیمیان دەگوت "فێری کە، گۆشتەکەی بۆ ئێوە و ئێسقانەکانی بۆ خۆم". بەختەوەرانە هەموو خەڵکی وڵاتی ئێمە ئەو تێگەیشتنەیان نەبوو، دەنا

ئێستا کوردستان پڕ دەبوو لە کەسانی وەک خامنەی و ڕژیمەکەی کە ڕۆژانە مەیت دەگەڕێنەوە بۆ بنەماڵەکان بە ناوی" ئیرشاد" کردن!

مێشکی منداڵ نە تەنیا لاپەڕەی سپی نییە، بەڵکوو مێشکێکە وەک هەر مێشکێکی تر کە دوو مانگ بەر لە دایکبوون لە ڕێگای دایکەوە لە گەڵ جیهانی دەوروبەر و هەست و نەستی دایکی ئاشنا دەبێ. پاش لە دایکبوون دەبیستێ، دەبینێ و هەست بە دەوروبەری دەکات .منداڵ وەک هەر مرۆڤێک بخوازێ و نەخوازێ مێشکی لە ڕێگای بیستن و بینین و هەست دنیای دەرەوە وەردەگرێ، هاوردەکان بۆ مێشک، دەستەبەندی دەکرێن و بەشی زۆری کە بێ کەڵکە وەک هەر مێشکێکی تر وەلادەندرێ .

هەر منداڵێک لێهاتووە ئەگەر پێش بە هەست و تێگەیشتن و ئازادی نەگیرێ .

منداڵ بیر دەکاتەوە و بە پێی تێگەیشتنی خۆی دەتوانێ وڵامی پرسیاری فەلسەفەشی بە پێی تێگەیشتنی خۆی بداتەوە، گەر مێشکی نەکرابێتە عەنباری خورافات و باوەری ئایینی، فەرهەنگی و دابونەریتی تەرسە .

منداڵ وەک هەر مرۆڤێکی تر کەسێکی کۆمەڵایەتییە و بە پێی لێکدانەوەی خۆی دەجولێتەوە و دەتوانێ هەڵەش بکات، وەک چۆن گەورەکان هەڵە دەکەن. منداڵ زۆر زیاتر لە گەورەکان پرسیار دەکات و بەوەش وەپێش گەورەساڵەکان دەکەوێ ، بە تایبەت لە سەردەمی نوێ ئەوان لێزانتر شارەزاتر دەتوانن مێدیای نوێ و ئینترنێت بۆ خۆگرێدان بە ناوەندەکانی زانیاریی و زانستی بەکار بهێنن.

ڕاست بەپێچەوانە لاپەڕەی ئەوان سپی نییە و گەر پێشیان پێنەگیردرێ و لە حەز و خوزیا و تێگەیشتنی خۆیان دوور نەخرێنەوە، باشتر لە گەڵ خۆیان و کۆمەڵگا و ژیان و دەوروبەر دەجولێنەوە، گەر دایک و باوک و بنەماڵە ئەوان نەکەن بە کۆپی خۆیان و گەر سیستەم کەسایەتی قەڵبیان لێ ساز نەکات .

ئەو گرفتەی کە لە سەرەوە باس کرا گرفتی گشتی و بگرە جیهانییە و لە هەر شوێن و ناو کۆمەڵگا و فەرهەنگی جیاواز بە شێوەگەلی جۆربەجۆر هەیە. ڕاپەڕینی ژینا کۆمەڵگای منداڵ و لاوی کوردستانی خستە بەر چاوی جیهان، ئەوەی لە خۆپێشاندان و ئاکسیۆن و دەبڕینی بۆچوون و هەست و تێگەیشتن نیشان درا، نیشاندەر و دەربڕینی بوونی منداڵ و لاوانی پێشڕەو کچ و کوڕ لە وڵاتی ئێمەیە .

ئەوان بۆ گەیشتن بە ئازادی تەنیا لە گەڵ هێزی نیزامی، ئەمنیەتی، ئیداریی، ئیدئۆلۆژیک، "پەروەردە"ی ڕژیم ڕووبەڕوو نین، بەڵکوو لە گەڵ بنەماڵە، کۆمەڵگا، فەرهەنگ و دابونەریت و ئایین و ئیدئۆلۆژی و "پەروەدە" و تێگەیشتنی هەموو ئەو لایەنانە ڕووبەڕوون، هەروەها لە تەک هێزی سیاسی کورد کە ئەوانیش ڕەنگدانەوەی کۆمەڵگای کۆن و نوێی کوردستانن .

ڕژیمی ئیسلامی لایەنەکانی هاوبەشی "خۆی و کورد" کە لە فەرهەنگ و دابونەریت و ئایین و هەلسوکەوتی بنەماڵەکان و کۆمەڵگا و تێگەیشتنی مرۆڤی کوردەوە، هردەکەوێ، دەناسێ و بەکاریان دەهێنێ بۆ ئەوەی مرۆڤی کورد و بنەماڵەکان لە ناوەوە و لە لایەنی کۆمەڵایەتی و کەسایەتییەوە وێران بکات. ئەم هاوبەشییە دوژمنی مرۆڤی کورد لە ناو خۆیدایە و ڕێگرە لە بەر ڕاستکردنەوەی کەسایەتی. ڕاپەڕینی ژینا لەم لایەنەوە زیانی بەرکەوت

هەرچەند لێرە و لەوێ بنەماڵەکان لە پشتیوانی لە لاوان بە تایبەت کەنیشکەکان دەوریان گێڕا .

لە کۆمەڵگای ئێمەدا کوشتنی جەستە و گیانبەختکردن بە شانازیی وەردەگیرێ، بەڵام وێرانکردنی دەروون لە لایەن ڕژیمەکان لە ڕێگای دەستدرێژی بۆ سەر کەس، خۆی و بنەماڵەکەی کە یەک لە چەپەڵترین جنایەتەکانە، وەک جنایەت وەرناگیرێ و بەدواداچوونی بۆ ناکرێ و بگرە بنەماڵە و کەسەکە بەرەو بێدەنگی دەبات. ڕژیم چل وسێ ساڵە ئەم کارەی کردووە و وەک کەرەسەی سیاسی بەکاری هێناوە بە بێ ئەوەی تووشی گرفتی جیددی بێتەوە.

ئەوە هەمان گرفتە کە لە ڕۆژئاواش هەبووە و هەیە کە ئەستۆی کڵێسە و پیاوانی ئایینی دەگرێتەوە و قوربانیانی ئەم جنایەتانە کە سەدەکان بێدەنگ بوون، ئیتر بێدەنگ نین و کڵێسە و پیاوە ئایینییەکان دەکێشرێنە بەر دادگاکان و مێدیا لە حاندیان بێدەنگ نابێ .

ڕاپەڕینی ژینا لە گەڵ ئەم شێوە لە جنایەت کە قوربانیانی لاوان بوون ، ڕووبەڕووە. ئەم بابەتە لە لایەکی تر پێشێلکردنی مافی مرۆڤە و دەبوو وەک کەیس بکەوێتە بەر دەم دامودەزگاکانی کوردستان و جیهان و هەروەها ڕیسواکردنی ڕژیم لە مێدیای جیهان و لە هەمانکات کەیسە بۆ بەردەم جەنایەت دژی مرۆڤایەتی .

لاوەکان لاپەڕەی سپی نین، ئەوان لاپەڕەی ڕەنگین و ئەمڕۆیین، کە ڕووبەڕووی ڕژیمێکی دڕندە بوونەتەوە کە ئازادی و سەربەستیان

بەربەست دەکات و لە ڕێگای سیستەمی بە ناو "پەروەردە" و سیستەمی نیزامی و ئەمنیەتی و چاوەدێریی جەستە و دەروونیان دەکات .

بنەماڵەکان، کۆمەڵگا، هێزەکانی سیاسی، نوخبە هەموو دەبوو هاوڕێ و پاڵپشتی ڕاپەڕینی لاوەکان بن نەک خۆیان لە سەرووی ئەوانەوە ببینن، ئەوان وەک هەر مرۆڤێکی دیکە ئەمڕۆیی، لایەنگریی گفتوگۆ و دانووستاندنن و ئەوەش بە سوودی هەموو کۆمەڵگای کوردستانە بۆ ئەوەی لەم لایەنەشەوە خۆی لە ژێر هێژمۆنی و داگیرکاریی دەروونی گرێدراو بە فەرهەنگ و تێگەیشتنی نەتەوەی سەردەست، ڕزگار بکات.

گەورەکان و کۆمەڵگا دەتوانن زۆر شت لە کەنیشک و لاو و منداڵ فێربن، ئەوان زەینی گەورەکان فراوانتر دەکەنەوە، گەر خۆمان لە جەغزی هەزارەکان ڕزگار کەین و پێموا نەبێ منداڵ لاپەڕەی سپییە و دەبێ بخرێتە بەر دەستی مەلا بۆ ئەوەی وێرانی بکات بە ناوی "پەروەردە" یان بیخەینە بەر دەستی ڕژیم بۆ ئەوە دوازدە ساڵ شازدە ساڵ بیست ساڵ تێکی بدات و مرۆڤێکی تر بداتەوە بە کۆمەڵگای کوردستان!

لاوان بەرپرسیاری گەورەی مێژووییان کەوتۆتە ئەستۆ و ئەزموونی نوێی خۆیان تێکەڵ ئەزموونی لاوانی جیهان دەکەن و گرنگترین ئەرک ئەوەیە خۆیان ڕێک بخەن. ڕێکخستنی لاوان خۆیان، نەک گرێدراو بە ئایین و ئیدئۆلۆژی و دەوڵەت و حزب و گرووپی سیاسی. ئەوان دەبێ نوێنەری خۆیان و کۆمەڵگای خۆیان بن لە پێوەندی لە تەک ڕێکخراوەکانی جیهانی منداڵان، لاوان، ژنان .

ئەم گرێدراویە منداڵ و لاو و ژنی کورد لە بازنەی تەسکی حکومەتەکانی چوار دەوڵەت دەربازدەکات و کۆمەڵگای ئێمە هەم بەرەو پێش دەبات و هەم پرسەکان جیهانی دەکرێن. منداڵ و لاو و ژنی کورد لە ڕێگای ڕاپەڕینی ژینا بۆتە دیاردەیەکی جیهانی،
ئەم دیاردەیە دەبێ جێبکەوێ و هەمیشەیی بێ.

ژینانامە (٢٢- ٢٢)- بەشی کۆتایی

لە کوێوە بۆ کوێ

لە ماوەی چل و سێ ساڵی ڕابووردوو گۆڕان بە سەر وەزعی سیاسی، ئابووریی، کۆمەڵایەتی، فەرهەنگی، زانستی و ئاڵوگۆڕی زانیاریی-دا هاتووە و مرۆڤ لە جیهانی ئەلکترۆنیکەوە بەرەو جیهانی دژیتاڵی گۆستراوەتەوە و جوغرافیای سیاسی گۆڕانی بە خۆیەوە دیوە. سیستەمی ئابووریی سیاسی ئیدئۆلۆژیکی سۆسیالیستی ڕمیاوە و سیستەمی سەرمایەداری لە قەیرانێکەوە بەرەو قەیرانێکی تر قەڵەمباز دەدا. پرسەکانی جیهان و ئینسان نەتەنیا چارەسەر نەکراون بەڵکوو گرفتی نوێ زیاد کراون .

ساڵی ١٩٨٠ چوار ملیارد و چوارسەد ملیۆن مرۆڤ لە سەر گۆی زەوی دەژیان ئەمڕۆ هەشت ملیارد مرۆڤ حەولی ژیان دەدەن. کورد لە بیست ملیۆنەوە سەر لە پەنجا ملیۆن دەدا و دوو بەشی گەورەی وڵاتەکەی کە زۆرینەی کورد لە خۆی دەگرێ لە ژێر دەستی داگیرکەراندا ماوەتەوە و دوو

بەشەکەی تری بە سەدان داوی دیار و نادیارەوە گرێدراوی داگیرکەران ماوەتەوە.

لەم کورتە بابەتەدا دەرفەت نییە خۆمان لە سەر تەرازووی هەڵسەنگاندن ببینینەوە کە لە کوێوە بۆ کوێ چووین یان نەچووین و لە جێدا ماوینەتەوە. بەڵام ئەگەر دوور بگەڕێینەوە لە سەدەی شازدەوە بەردەوام لەت لەت کراوین و خۆشمان خۆمان لەت لەت کردووە و بەردەوامین لە لەت لەت کردن! ستراتێژی کورد پاش کۆماری کوردستان(مەهاباد) و کۆماری سوور(لاچین)، بە بێ بیر لێکردنەوە وەلانندرا.

پرۆسەی تووانەوە لە هەر چوار بەشی کوردستان لە فۆرم و شێوەی جیاواز چ بە بەرنامەی حکومەتی و چ بە مەیلی بنەماڵەکانی کورد و تاک خۆی بەری پێنەگیراوە و ئێرانی- تورکییلی- عێراقی- سووری بوون وەک " ناسنامەی کورد" بۆتە ئەمری واقع و هەموو لایەنەکانی ژیان لە خۆ دەگرێ .

لە ئاستی جیهانیش پاش پێکهاتنی هەرێمی کوردستان و خۆبەڕێوەبردنی ڕۆژئاوا، کورد لەو دوو بەشە "عێراقی – سووری" ماونەتەوە.

بە ڕەسمی ناسینی سیاسی و دەوڵەتی ڕووی نەداوە و هەر دوو شوێن حاڵەتێکی دوفاکتۆیان پەیداکردووە کە قورسایی سیاسی و دیپلۆماسی و نیزامی و ئابووریی لە دەستی حکومەتی ناوەندیدا ماوەتەوە. ئەوەی هەیە دەستەڵاتی ئیداری حزبی و بنەماڵەکانە کە ئەمەیان بابەتێکی تایبەتە بۆ لێدوان، کە لێرە جێگای نابێتەوە. هەر مرۆڤێکی ئەم دوو بەشەی وڵات لە دەرەوەی سنووری خۆیان عێراقی و سووری ماونەتەوە.

ڕۆژهەڵات و باکوور لە لایەنی سیاسی تووشی چەشنێک لە بونبەست بوون. هێزی سیاسی کورد لە خەیاڵی سیاسی خۆیاندا دوو وڵاتی دێموکراتیک دەخوازن کە ئەوان بەشێک لە دەستەڵات بن و نەتەوەکەیان بە دێمۆکراسی بگات. بێخیاڵ لەوەی کە ئەم دوو وڵاتە ئەگەر بە زۆری هێزی دەرەکی وەک باشوور و ڕۆژئاوا گۆڕانی بەسەردا بێت، تووشی چارەنووسی هاوشێوەی عێراق و سووریا دەبن.

کام دانووستاندنی کورد و حکومەتی ناوەندی لە سەدوبیست ساڵی ڕابووردوو جگە لە ترۆری ڕابەران و بەربەستکردنیان و بەردەوامی ترۆر ئاکامی بۆ کورد بووە؟ بەناوبانگترین دانووستاندن لە نێوان حزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران و ڕژیمی ئێران، ترووری عەبدولڕەحمان قاسملو و هەواڵانی لێکەوتەوە. دانووستاندنی حزبی کرێکارانی کوردستان و عەبدوڵا ئوجەڵان لە تەک رژیمی تورکیا، بەربەستی زۆرتری لێکەوتەوە!

لە سەر بنەمای تێگەیشتنی ئیسلامی، تێگەیشتنی پانفارسیسم، پان عەڕەبی و پان تورکیسم کە لە هەر چوار وڵات لە تەک ئیسلام گرێدراون، تۆوی دێموکراسی، مافی مرۆڤ و مافی یەکسانی شین نابێ.

گرێدراوی عەرەبیسم و ئیسلام، فارسیسم و ئیسلام، تورکیزم و ئیسلام بە مانای گرێدراوی دوو ئیدئۆلۆژییە کە "نەتەوەی تر" لە ناو خۆیدا قەبووڵ ناکات. ئیسلام بە بوونی قورعانەکەی دێموکراسی و مافی مرۆڤی لێ بەدیی نایات، هەر کام لەو سێ نەتەوەیەش قوڕعانی نەتەوەی خۆیان هەیە کە جگە لە فارس و عەڕەب و تورک باسی تری تێدا جێگا نەبۆتەوە.

ترک ٦٠٠ ساڵ کاتی هەبوو مافی کورد وەک خۆی ببینێ، فارس و عەرەب هەزاران ساڵ کاتیان هەبوو مافی کورد وەک مافی خۆیان ببینن، بە پێچەوانە ئەوان ستراتیژی تووانەوەی کوردیان بردە پێش، کە زۆریش تێدا سەرکەوتوو بوون. ئەوان تێگەیشتنی شۆڤێنیستیان لە ناو میللەتانی خۆیان کردۆتەوە جەماوەری .

تورگوت ئۆزال سەرۆککۆماری تورکیا لە دواساڵەکانی ژیانی درکاندنی کوردە، سەرۆکی حزبی کۆمۆنیستی عێراق و سوریا کورد بوون، سەرۆکی بەرەی میللی ئێران کورد بوو، بەشێک ل بەرپرسانی باڵای حزبی بەعسی سوریا و عێراق و بەشێک لە وەزیرەکانیان کورد بوون، لە دەرباری شاهەنشای ئێران کورد هەبوون. هیچکام لەوانە مانای سیاسی بۆ کورد نەبوو. ئەو کەسەی لە ناو سیستەمەکەدا خۆی دەتوێتەوە، ڕەنگدانەوەی کیانی نەتەوەی سەردەستە، نەک ڕەنگدانەوەی کەسەکە خۆی. هەر نووسەر، شاعیر، هونەرمەند، سیاسەتمەدار، وەزیر، وەکیلێک لە دایک و باوکی کورد بووبێتن، مانای ئەوە نییە، بوونی بۆ کورد بووە.

لە ڕۆژهەڵات و باکوور بە ملیۆنان کورد مووچەبگیری سیستەمی تاران و ئانکاران کە بەرنامە و سیاسەتی هەر دوو ڕژیم جێبەجێ دەکەن. ئەگەر ڕژیمی ئیسلامی ئێران لە و سێ مانگەدا ئەو هێزەی لە کوردستان نەبایە، ڕاپەڕینی ژینا ئێستا وێنەیەکی تری دەبوو. هێزەکەی ڕژیم تەنیا شوکلات فرۆش و چەکدار و مەلاکان نەبوو.

ڕاپەڕینی ژینا درێژەی "ڕاپەڕینە نیوەچڵ بەجێهێشتراوەکانی" پێشوو بوو، لە هەمان کات نوێ بوو، بەڵام لەم ڕاپەڕینەشدا نوێ و کۆنە بە باشی یەکیان

نەگرتەوە و لە کێبەرکێدا بوون. واتە ئێمەی کورد پرۆسەی قووڵبوونەوە لە خۆمان و ساخکردنەوەی خۆمان وەک یەک پەیکەری یەک نەتەوە نەبڕیوە .

ئەرمەنی و جوو کە نزیکترین نەتەوە لە لایەنی ژنێتیکی بە کوردن، ئەم پڕۆسەیان بڕیوە و ئێستا کیانی خۆیان هەیە.

ئێمەی کورد هەتا ئەو کاتەی لە ڕاپەڕینێکەوە بۆ ڕاپەڕینێکی تر لە شۆڕشێکەوە بۆ شۆڕشێکی تر بە بێ وڵامدانەوە بە بنەڕەتیترین پرسیارەکان، مل بنێین، مێژوومان دووبارە کردۆتەوە .

کارەساتی قەتڵۆعامی جولەکە لە میانەی شەڕی دوو هەم لە ئاڵمان و ئوروو‌پا ئەوانی لە خەوی هەزارەکان ڕاپەڕاند و تێگەیشتن داهاتوویان نابێ، ئەگەر واز لە تێگەیشتنی پێشوویان نەهێنن. حەوت کەسی بەرپرسیار تێگەیشتن و پڕۆژەی نوێ وستراتێژی نوێیان دارشت و هەموو هێزی مادی و مانەوەی، زانست و لێهاتووی نەتەوەکەیان وێک خستەوە و کارێکیان کرد، کە مێژوو کەمتر بەخۆیەوە بینیبووی .ئەوان دەبوو بۆ گەیشتن بەو ڕۆیان دوێنی بیریان کردبایەتەوە.

ئەوەی ڕوونە ئەوەیە ڕاپەڕینی ژینا و ژیناکان کە بەردەوام پێویستی بە خۆتازەکردنەوە هەیە، بە ئاکامی خۆی ئەگات و ڕژیمی ئیسلامی کە تەنیا هێزی نیزامی لە حاڵەتێکی شپڕێودا بەدەستەوە ماوە، ڕۆژ و ڕژگاری دوایی دێ، پرسیار سەرەکی بۆ دە ملیۆن کوردی ڕۆژهەڵات ئەوەیە کە بەرەو کام ئامانج و کام ستراتێژی و کام داهاتوو دەچێ؟

قسەم مابوو، بەڵام لێرە نووکی خامە....

بە هیوای دیدار